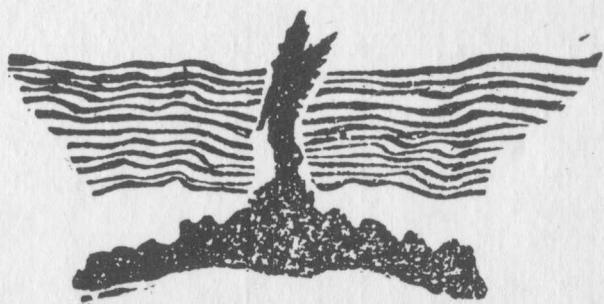

KOVOS

KELIU

ŽENGIA NT

KOVOS KELIU ŽENGİANT

KOVOS

KELIU

ŽENGIANT

Vakarų Lietuvos partizanų
eilėraščiai ir dainos
1945 – 1953 metai

Vilnius „Vyturys“ 1991

UDK -888.2-1
Ko-561

**Iš Vakarų (Jūros) srities partizanų leidinių
atrinko ir parengė spaudai LEONAS GUDAITIS**

K 4702390000 – 155
M 856(08) – 91 **Neskelbta**
ISBN 5-7900-0689-2

**© Sudarymas ir pastabos,
Leonas Gudaitis, 1991**

Praeito ir gyvenamojo momento kovų kūryje nemaža dalis Tėvynėje jos sūnų ir dukrų pergyvenimų mūsų poetų, o ir [neišskaitomas žodis] tautiečių tapo užfiksuota poezijoje. Pasiėmėme pareigą šią vertingą medžiagą surinkti, sutvarkyti ir, susidarius jos atitinkamam kiekiui, išleisti rinkinį, kuriuo norime duoti visuomenei plačiau susipažinti su Tėvynės ir mūsų pergyvenimais, kančiomis ir laimėjimais.

Visiems poetams, dainų ir eilėraščių rinkėjams ir šio rinkinio išleidime padėjusiems bendradarbiams už iniciatyvą ir pastangas liekame nuoširdžiausiai dėkingi. Manome, kad šis – „Kovos keliu žengiant“ – paminėtųjų bendro darbo vaisius bus mažas įnašas ir papildymas į laisvės kovos sąjūdžio lobyną.

Tad kviečiame ir toliau visus dalyvavusius, taip pat ir naujus [autorius] prisidėti ir, toliau nenuilstamai tobulinant, ateities kovų ir pergyvenimų patirtimi kurti laisvos kovos sąjūdžio dvasią atitinkančias dainas ir eilėraščius, taip pat dainų bei eilėraščių rinkėjus šiame rinkinyje nesančius poezijos dalykėlius rinkti ir per atitinkamus pareigūnus atsiųsti mums.

Gal skaitytojas ras šiame rinkinyje nemaža klaidų, nesklandumų, trūkumų ir kitų neigiamybių, bet prašome už jas atleisti, nes mūsų sąlygomis tai neįmanoma tinkamai atlikti, ypač trūkstant tam priemonių bei profesionalų. Tikimasi, kad ateities rinkiniai pagal galimybę bus tobulinami ir išleidžiami su mažesniais trūkumais.

MAIRONIO vadovybė

(Pratarmė MAIRONIO būstinės 1948 metais parengtam mašinarštiniam dainų ir eilėraščių rinkiniui „Kovos keliu žengiant: Iš kovų su bolševikais 1945–48 m. m.“)

* * *

„Mes nemirę, mes nemirę!“ – aidi Tėviškės kloniais ir laukais iš niūrių kalėjimo sienų ir kapų glūdumos kovojančios tautos, kovojančio lietuvio balsas, ir eina jis lyg nepavargstantis amžių pranašas ir byloja: – nenumarinsit, nepalaušit lietuvio, kovojančio už laisvę ir šviesesnę ateitį; jo pusėje tiesa, su juo teisingumas ir nenugalimas ryžtas laimėti. Lietuvis pasiryžęs didžiausiai aukai ir savo tikslo – laisvės – siekia nesvyruodamas.

Tie tūkstančiai kapų, žinomų ar nežinomų,

čia pat Tėvynėje, laukiniame Sibire ar kitoje nesvetingoje Raudonosios Imperijos dalyje, tie šimtai tūkstančių kenčiančių kalėjimuose, koncentracijos lageriuose ar tremtyje – ne lietuvio silpnumo požymis, ne sutikimas su okupanto diktuojama valia ar užgaidomis, ne besąlygiškas atsisakymas kovos, bet, priešingai, įrodymas lietuvio gyvybingumo, jo atkaklumo ir pasišventimo, siekiant laisvės, šviesesnio gyvenimo.

Veltui niršta ir stūgauja žvėrim okupantas, stengdamasis purvinais nagais išplėsti lietuviui iš krūtinės liepsnojančią širdį, suminti ją į purvą, kad lietuvis amžiais nesikeltų iš vergijos liūno. Bergždžiai mėgina priešas lietuvį padaryti bevaliu, be sąžinės, botago švilptelėjimui paklūstančiu vergu – robotu. Lietuvis nenulenkę galvos prieš pavergėją, prieš sužvėrėjusį žudiką, bet eina drąsiai sutikti ir pasveikinti naują rytojų, nors šis kelias nepaprastai sunkus ir daug pasiaukojimo reikalaujantis.

...Daugelio nebėra šiandien jau mūsų tarpe, bet jų kilnios idėjos, dėl kurių įgyvendinimo jie paaukojo savo gyvybes, liks amžiais gyvos ir nemarios. Jų kapai ir kryžiai rūščiai šiandien byloja: – savo kraujo auka mes suteikėme lietuviui gyvenimą, o jis privalo jį apginti ir

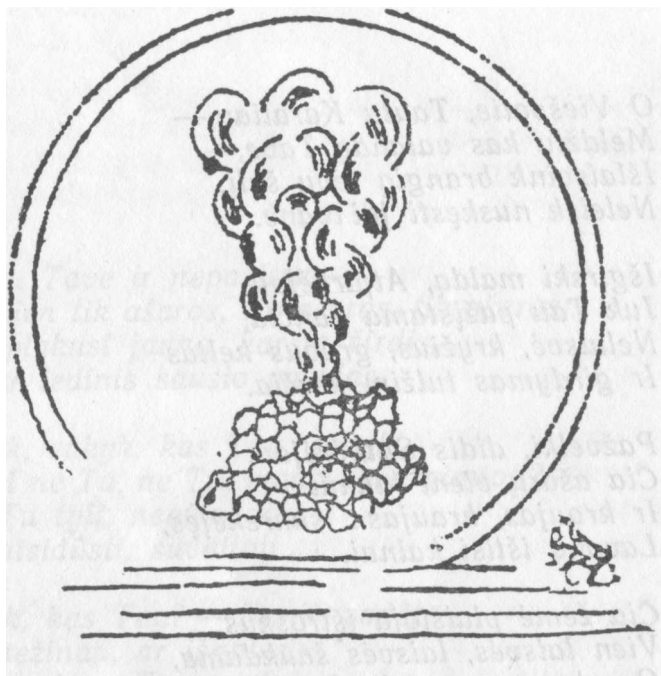
išsaugoti! Kalėjimuose, konclageriuose,
tremtyje iškankinti, skausmo kupini veidai ir
Tėvynės ilgesiu degančios akys už save
kalba: — kova nebaigta! Lietuvis gyvas ir
nenugalėtas! Lietuvis pajėgs išlaikyti Lietuvos
laisvės ir gerovės raktą savo rankose!

Ašaromis ir krauju garuojanti mūsų žemė,
sukaustyta ir mindžiojama svetimųjų,
naikinama ir draskoma, bet išdidi ir graži savo
kančioje, gyvenimo viltim ir pasitikėjimu
alsuoja: — aš gyva! Aš kelsiuos! Ta pati žemė
ugningai prabyla: — būkite prakeikti, judos,
prisiplakėliai ir veidmainiai, mintantieji savo
tautiečių krauju!.. Lietuvos laukia šviesus,
gyvybe ir grožiu pulsuojantis gyvenimas... Jūs
nepajėgsite tam pastoti kelio ir sutrukdyti
Lietuvos Prisikėlimo.

Lietuvių tautos didvyriškoji kova, jos
pavyzdžio neturintis pasiaukojimas, kuris
reiškiasi ne vien tik ginklo kova, bet ir laisvo
žodžio jėga, įgalina išleisti šį leidinį. Ne vienas,
kurio kūryba šiame leidinyje spausdinama,
jau paaukojo savo gyvybę ant Tėvynės laisvės
aukuro, bet jų mintys niekad neprivalo mirti,
ir tebūna jos kiekvienam lietuviui šviečiančiu
kelrodžiu, užbaigiant jų pradėtą žygį.

(Pratarmė 1952 metais VLS rinktinės poligrafiniu būdu
išleistam poezijos ir prozos rinkiniui „Mes nemirę...“)

Tau, Tėvyne, mūsų gyvenimas ir jėgos!

TĖVYNEI

/ GIRĖNAS /

*O Viešpatie, Tautų Karaliau, –
Meldžiu kas valandą Tave, –
Išlaisvink brangią tėvų šalį,
Neleisk nuskęsti jai tvane.*

*Išgirsi maldą, Atpirkėjau,
Juk Tau pažįstama kančia,
Nelaisvė, kryžius, grubus kelias
Ir girdymas tulžim karčia.*

*Pažvelki, didis Sutvėrėjau:
Čia ašarų vieni klanai
Ir kraujas, kraujas... sukrekėjęs,
Lavonų ištisi kalnai.*

*Čia žemė plaišioja ištroškus,
Vien laisvės, laisvės šaukdama,
O rytys sausas vis dar bloškia, –
Malda jam žemės svetima.*

*Nenoriu, Dieve, sau aš laimės –
Siųsk mirtį man, tik tautai duok
Malonę, kad ji vėlei laisvėj
Gyvent galėtų... Išvaduok!..*

1949

/ GIRĖNAS /

*Matau Tave ir nepažistu —
Čia vien tik ašaros, tik ašaros, tik ašaros...
Kur plakusi jauna, karšta širdis,
Dabar ledinis sausio pašalas.*

*Sakyk, sakyk, kas Tau, sakyk!
O gal ne Tū, ne Tu, mana šalie gimtoji? —
Bet Tu tyli, neatsakai,
Tik atsidūsti, suvaitoji...*

*Sakyk, kas Tau? — Norėt padėt,
Tik nežinau, ar išgalėsiu,
Ar bus jėgų Tave pakelt
Iš taip bjaurių barbariškų puvėsių.*

*Prisimenu Tave, dabar Tave pažistu —
Juk Tu Šešioliktą Vasario prisikėlei!
Padėsiu Tau, sesut, padėsiu,
Tu greit pagysi, greit pakilsi vėlei!*

1949.02.16

/ GIRĖNAS /

*Skambėk, daina, laukų arimais –
Kankynių kraštas netoli;
Beliko žingsniai tik keli
Lig laisvės, ligi pakilimo.*

*Užsuk į girią pas brolužį,
Pasveikink jį ir palinkėk,
Kad, iškentėjęs iki tiek,
Baigt kelių eitų nepalūžęs.*

*Nuskrisk į Sibiro stepes,
Paguosk ten kenčiantį artoją,
Dainuok jam auštantį rytojų, –
Tegul jo viltys neužges.*

*Sustok prie kalinio langelio,
Pro tankius virbalus giedok,
Kad kančios ir vargai vienok
Jau baigia eiti savo kelių.*

*Tik nepamiršk, daina, ir tų,
Kurie išniekino Tėvynę.
Tu requiem jiems paskutinį
Užtrauki graudžiai – „iš natų“.*

1949 m. pavasaris

/ LAUKINUKĖ /

Josios veido neregėjau
Šaltinėlyj ant vandens
Ir be žodžių nemokėjau — ne,
Neprakalbinau akmens.

Susidrumstęs vandenėlis,
Ir mėlynė drumzlina.
Tylus pilkas akmenėlis,
Šalia žemė kruvina...

Medų pilka bitė nešė
Į sugriautus namelius.
Žiedui ašara nulašo...
Bet aš verkti negaliu.

Tik ilgai ilgai rymosiu,
Širdį skausmas nuskalaus.
Gal jos šnabždesį sumosiu —
Josios skausmo nebylaus.

Josios veido neregėjau
Šaltinėlio vandeny,
Tik sukalta prakalbėjo
Tėviškėlė akmeny.

1949 m. vasara

/ LAUKINUKĖ /

*Neseniai javų varpos Tau lenkės
Vainikais vosilkų gražių.
Neliūski, kad šalnos nublanę, —
Nežinai, ką širdy Tau nešu.*

*Neilgai neįdegusiais skruostais
Lauksiu žydint gražių pinavijų.
Būsi, šalną nuo veido nušluosčius,
Gražesnė už žiedus lelijų.*

*Šlaituose žiedeliai suminti
Vėl skleisis žibuoklių melsvų.
Pro rudenio vėjus nuklydus,
Troškimą Tau laisvės nešu.*

1949 m. ruduo

/ L A U K I N U K Ė /

*Baltos baltos tiesias pievos,
Merkiasi blakstienos.
Jis ant žemės, Jis, o Dieve,
Prakartėj ant šieno.*

*Angelių sparnai sušlama,
Klaupias piemenėliai.
O sulaužk, brangioji mama,
Plotką gabalėliais.*

*Lenkias Kūdikiui édžiose,
Meldžias, meldžias tautos...
Viešpatie, atnešk ir duoki
Joms šviesos maldautos.*

*Nevirkdink žalių pušaičių
Tėviškėj — prašysiu.
Ant baltų baltų pašlaičių
Našlaite pražystu.*

1949 m. gruodis

*Čia viskas taip aplink ir artima, ir miela,
Nerim daug nuplaukė per šimtmečius vandens.
Neįtikėsi tu, bet Gediminas nesapnavo,
Kad bokšte vėliavos čia svetimos plevens.*

*Daug šarapnelių senos mūro sienos matė,
Kai čia karų pašvaistės imdavo liepsnot.
Šlaitu čia bėgdavo kareiviai, šautuvus pametę,
Iš tolimų kraštų atvykę mūs teriot.*

*Senutė meldžiasi liūdna parpuolus navoj:
Sūnus toli... Ir jai šį kartą neramu.
Tikrai suprast sunku, bet Gediminas nesapnavo,
Kad svetimieji apiplėš lietuviškus namus.*

*Kas vakaras praeina išbadėję žmonės —
Vergai iš tolimųjų Azijos gelmių.
Pilie didi, ar tu girdi mažos tautos dejones?
Ir jeigu taip,— išvesk mus iš dienų tų neramių...*

*Čia viskas taip aplink ir artima, ir miela.
Vilnelė dar nuplaus mūs užverktas akis.
Neįtikėsi tu, bet Gediminas nesapnavo,
Kad čia Tave, šalie, pažemint kas išdrįs...*

*Neisim iš Tėvynės, niekados mes neisim,
Nes čia mūsų žemė ir tėvų kapai.
Jos paniekint niekam niekados neleisim,
Jeigu ir draskytų ją audrų žaibai.*

*Čia tėvai mums liepė saugot kelio kryžių,
Viesulų blaškytą rudenio audros.
Į Rūpintojėlių veidu atsigrižę,
Mūsų lūpos karštos visados kartos:*

*Vieškelius nuplovėm ašarų upeliais
Ir kiekvieną pėdą laistėme krauju.
Mes Tave išpirkom. Sunkus Tavo kelias.
Tu gyvensi amžiais rytmečiu nauju.*

*Neisim iš Tėvynės. Neišves mūs niekas,
Paskutinę pėdą glausim prie širdies.
Tvirtesni šiandieną negu vakar liekam,
Greit mums laisvės rytas savo ranką ties.*

/ VYTENIS /

*Čia šiaurūs vėjai daužės,
Nelemtos audros suokė,
Sodo vartus išlaužę,
Piktai vandalai juokės.*

*Grandinėmis sukaltas,
Liūdėjo baltas Vytis,
Ir žiemos šaltos šaltos
Atėjo neprašytos.*

*Liūdnai dainavo sesės,
Namuos nerimo broliai.
O dienos skausmą nešė
Laukinio žirgo šuoliais.*

*Tamsios nakties šešėliai
Po horizontus švaistės,
Kada artojas kėlės,
Perkirtęs melo skraistę.*

*Po šimtmečių vergijos
Sunkioj kovoj už būvį,
Pavasariu atgijęs,
Pakilo vėl lietuvis.*

*O šiaurūs vėjai dūko,
Jaunutę gėlę blaškė...
Paskelbę laisvės šūkį,
Vien juodą vargą nešė.*

*Ir pasikėlė vyrai
Audras atremt krūtinėm,
Juodi šešėliai mirė,
Išvyti iš Tėvynės.*

*Nors piktas priešas niršo,
Gimtus kraštus kai arėm,
Lietuvis nepamiršo
Šešioliktos Vasario...*

*Daug vasarų prabėgo,
Laukuos rymojo kryžiai...
Melu pridengęs jėgą,
Klastingas priešas grįžo.*

*Išsklaidė mūsų brolius
Po Sibirą — Uralą.
Kiti, ranka pamoję,
Už marių iškeliaavo.*

*O tēvišķs laukuose
 Vien sutemos klajoja...
 Lapus nužarstē uosiai
 Liūdnai viršūnēm moja.*

*Pavasaris negrižta
 Lygiais laukais, arimais.
 Pamilē žaliq miškq,
 Namus paliko vyrai.*

*Prabēgs vēl skausmo dienas,
 Nurims šiauriniai vējai,
 Žydēs lankoj purienos,
 Rugiū laukai platieji.*

*Nebeklajos Tēvynēj
 Vandalai kruvinieji.
 Kaip žiedq melsvo lino
 Parnešim laisvēs dienq.*

*Skambēs daina palaukēj,
 Žydēs vēl sode vyšnios.
 Pas sesē šviesiaplaukē
 Linksmi iš giriū grīšim...*

*Neliks Tēvynēj melo,
 Prasmegs pikta apgaulē.
 Pramynē laisvei keliq,
 Sugrīšime namolia.*

1947.02.16

*Stovite tylūs, nusimine,
Tauriųjų lietuvių minia.
O niekas kitas juk Tėvynės
Nebemylėjo tiek, oi ne!*

*Širdys sukruvintos sustingo,
Jūsų negalima pažint.
O Lietuva, kur laimė dingo,
Ką šiandien tuo vardu vadint?*

*Sumynė, sutrempė į niekus
Tą šventą vardą — Lietuva.
O buvo Tavo veidas šviesus
Kaip rytmetėlis, kaip aušra.*

*Kada laukuose brendo turtai
Auksinėm varpomis kviečių,
Lakštutės čiulbesių užburta,
Kokia laiminga buvai Tu.*

*Neliūski, Motina Tėvyne,
Neliūskit, brangūs Jos vaikai,—
Baigias nuožmi kančių gadynė,
Jau skamba džiugesio garsai.*

*Užgis vėl žaizdos Tavo kūno,
Ašaros veido nebeplaus,
Kai parazitų atėjūnų
Pėdsakus upės nuskalaus.*

/VILNELĖ/

*Raudonas kraujas iš rytų
Nudažė mėlyną padangę.
Suklupus tarp juodų gėlių,
Dar kvepiančių rasų kvapu,
Meldeisi kuždesiu tyliu, –
Tave regiu aš tokią brangią.*

Perkūnas sutrenkė piktai,
 Krūtinėn smailios strėlės smigo.
 Tu nešaukei, nedejavai.
 Drebėjo obelys, javai,
 Tiktai berželių auskarai
 Ties Tavo krūtine sumigo.

Sustingo lūpos pamažu,
 Plaukai išsidriekė palaidi.
 Krūtinėje žaizda gili,
 Ant skruosto ašara tyli,
 Suklupus tarp beržų žalių, –
 Jų šakos varnų pulkus baidė.

Akyse rūstūs ežerai,
 Vilnim audringa išsiplaikstę.
 Jų neužspausi niekada –
 Jie trykšta perlų kaskada,
 Spalvoti tartum vakarai,
 Daug ryškesni negu pašvaistė.

O žydraake Lietuva,
 Tu prisikelsi tartum saulė.
 Žydėsi žiede obelies,
 Tavęs jokia ranka nelies.
 Tu man nemiršanti, gyva,
 Šviesesnė ir už šviesią saulę.

/VILNELE/

Vėjų plaikstėsi trispalvė,
Gaudė Nemuno krantai:
– Vyrai, salvę, smarkią salvę,
Už Tėvynę, už trispalvę! –
Aidas skrisdavo laukais.

Ir žygiavo tvirtos gretos,
Gretos plieno, geležies,
Spaudė rankomis granatą
Stipriai stipriai prie širdies.

Neteisybė, kad išplėšė
Valią, drąsą Lietuvos!
Iš kapų ir iš griuvėsių
Šaukias keršto ir kovos!

Staugs dar Vilkas Geležinis
Kaip prieš šimtmečius senus,
Stos krūtine prie krūtinės
Narsūs vyrai ir dainuos.

Balsas Gedimino gyvas,
Vytauto širdis gyva!
Kaip pavasaris ankstyvas
Prisikelsi, Lietuva!

Vėl žygiuos plieninės gretos
Prie senos žilos pilies.
Prie krūtinės – automatas,
Rankoj suspaustoj – granatos –
Gint ir saugoti šalies.

*Vai niekad, dar niekad taip varpinių varis
Liūdnai neskambėjo užgimusiam Kristui.
Ir veltui tu, varpe, iš bokšto nukaręs,
Lietuviui kartoji, kad melstis jis kristų.*

*Taip penketą metų, ilgų ir skausmingų,
Jis meldės, kad vergo grandinės nukristų,
Taip lygiai ir šiandien malda jo liepsninga
Neliečia plasnojus į gimusį Kristų.*

*Tau žemės karaliai, dangaus Kūdikeliai,
Kodylą ir mirą sudėjo prie kojų...
O mes, savo žvilgsnius į dangų pakėlę,
Tau širdis savąsias su meile aukojam.*

*Betliejaus žvaigždė nepaliečia mirgėjus,
Ji sako, kad gimė pasaulio Karalius.
Tesaugo mūs šalį skausmų Atpirkėjas,
Težydi ramybė žmonėms geros valios.*

/SIGUTĖ/

*Kaip Nemunas teka nuo amžių sraunus,
Kaip Baltija plauna nuo seno krantus,
Taip mūsų Tėvynė atgimus klestės.
Tai mūs Lietuva – mūsų kraštas brangus.*

*Kaip girios vis ošti niekad nepaliaus,
Kaip žvaigždės žibės visada ant dangaus,
Taip mūsų Tėvynė išlaisvinta bus
Ir hunams baisiesiems daugiau nevergaus.*

*Suūš vieną sykį šilai čia ir gojai,
Pakils vieną sykį nuo plūgų artojai,
Ir broliai, ir sesės eis laisvės parnešti.
Visi turės tapti Tėvynės herojais.*

*Čia kalnai žaliuoja, amžius pragyvenę,
Ir kasmet lankoje žydi ramunėlė,
O lengvutės bangos taip tyliai sruvena,
Kol tiktai Dubysa bėgs į Nemunėlį.*

*Daug pilių čia buvo, daug nugrimzdo žemėn,
Tik didingas vardas iki šiol išliko.
Garsūs padavimai mums senovę mena.
Tik dar niekad niekad ji nematė šito,*

*Niekad netikėjo, niekad nedūmojo,
Kad garbingų bočių ainiai to sulauks,
O karų pašvaistės, dingę tolumoje,
Per vargelių kraštą dainomis nuplauks.*

*Niekada Dubysa tiek neplovė kraujo,
O lavonų šitiek – bangos net pašiuro, –
Kur tas Nemunėlis, tegul jis skalauja.
Rudeninės naktys žvaigždėmis sužiuro.*

*Pasakyt ji gali, kaip mes laisvę mylim,
Kas į kovą veda, – tai širdis pati.
Tik tada nurinstam, tik tada nutylam,
Kai širdies nejaučiam, žemė per arti...*

*Laisvės mes neturim, nesigailim nieko,
Brangūs mums kapeliai, usnimis apžėlę.
Didvyrius minėsim, neužmiršim niekad,
Kol tiktai Dubysa bėgs į Nemunėlį.*

/ K L E V A S /

*Gėlės gražios, baltos gėlės
Šiandien žydi, ryt – nuvys.
Slenka dienos jaunos, mielos,
Vainikuoja jas mirtis!..*

*Piktos rankos žiedus skynė,
Sėjo mirtį... Kaip baisu!
Palaužta gėlė – Tėvynė,
Merdinčių pilna gėlių...*

*Gėlele jaunystė miršta,
Vysta blogio paliesta,
Ir dienų gija pavirsta
Vien kančia, baisia kančia...*

*Gėlės miršta, miršta dienos,
Laimėj kaupiasi mirtis...
Nenuvysti mums šiandieną,
Bet gyvent, žydėti vis!*

*Tėvyne mano, sese šviesiaplauke,
Kentėjus, vargus daugel metų,
Vergovės baisumą supratus,
Tu laisvės lauki lauki lauki.*

*Tą ilgesį ir tuos skausmus
Įlaudei sesės kilimėlin.
Net pakelių Rūpintojėlis
Vis verkia, žvelgdams į laukus.*

*Jam nuo vergovės galvą skauda,
Jis laisvės laukia ilgesingai.
Kai rytmečiais rasa sužvilga,
Lyg pasigirsta tyli rauda.*

*Jam padeda dejuot tuomet
Laukai, arimai, kloniai, upės,
Ir sena motina suklupus
Po juo dejuoja jau daugmet.*

*Nelinksmi gieda vyturys.
Kaipgi giedos, jei tiek sūnų
Laike rūščiųjų sutemų
Dingo... ir nieks jų nematys.*

*Tik diena iš dienos daugiau
Matyt parklupusių senučių,
Paliegusių ir besveikačių,
Beprašančių sūnums dangaus.*

*O Viešpatie, pažvelk ī mus īš kryžiaus,
Iš šio darželio, užmiršto visu, –
Kada vēl būsim ī namus sugrižē,
Kada gyvenimas vēl bus šviesus?*

*Maži langai voratinkliuos paskendē,
Žolēs – kaip sniego vidury žiemos.
Už ką, už ką mes kenčiame, dantis sukandē,
Už ką, už ką išvarē īš namų?*

*Tu saugok, Viešpatie, laukus, trobelę
Ir mūs namų gimtųjų neapleisk.
Palengvink mums per vargą bristi kelią
Ir mums kaltiems didžias kaltes atleisk.*

*O Viešpatie, suteik jėgų ir džiaugsmo
Dar po gimtuoju stogu čia pabūt.
Išgirk širdies tą didį šauksmą,
Neleisk, neleisk mums beprasmingai žūt!*

/ GIRDENIS /

*Siaus pavasariniai vėjai.
Sniegas mums lipdys akis...
Žeme, kiek tu iškentėjai!
Ar ilgai dar kęsi vis?*

*Aš girdžiu nūn tavo skundą,
Tylų skundą iš gelmių:
Kad pavasaris nebunda,
Laisvės taip ilgu ilgu...*

*Skundžias tavo kloniai platūs,
Verkia ašarom beržai.
Slenka tyliai metų metai,
Klausia vis: ar dar ilgai?*

*Ar ilgai dar slėgs krūtinę
Priešai tėviškės šventos?
Ar ilgai tironai mindys
Krantus Minijos, Ventos?*

*Aš girdžiu nūn tavo skundą,
Žeme, tu miela, šventa, –
Kad pavasaris nebunda,
Verkia Minijs, Venta...*

/ G I R D E N I S /

*Matau Tave užguitą priešų,
O brangi, mylima šalie!
Matau sumintą Tavo rūbą šviesų
It vargšę žolę pakelėj.*

*Matau užkaltus vagonus į Rytus riedant
Ir klyksmą motinų ir kūdikių girdžiu.
Girdžiu kažką tyliai „Memento mori“ giedant –
Gal tai giesmė kovoj išplėšytų širdžių?*

*Matau, kaip partizano kapą
Nakčia aplanko motina sena,
Kaip ašaros per jos raukšlėtą veidą teka
Ir kaip palinksta maldai jos balta galva.*

*Matau šalia išplėstą Tavo širdį
Ir veidą, iškreiptą kančios,
O ta kančia net berželius pravirkdė,
Prie kelio tyliai ošiančius.*

*Nors okupanto bjaurūs pirštai
Vis drasko Tavo kūną mirtinai,
Bet aš žinau, kad Tu nemirsi,
Kad Tu gyvensi amžinai.*

*Tau, Tėvyne, daina kuo skambiausia
Ir darželio Tau rūtų žiedai.
Patikėk: Tu daugiau nevergausi –
Ir Tau bus svetimi tie vargai.*

*Tau, Tėvyne, rytojų mes nešam
Vien giedros ir saulėtų dienų.
Juk ne veltui čia kraujo tiek laša
Numylėtų Tavųjų vaikų...*

*Tau, Tėvyne, rytojų nuausim,
Ir laiminga žygiuosi Tu juo.
Jei mes laisvės trimitais negausiai –
Te į akmenį virsta vanduo!*

/ KERANAS /

Tu vėlei prie manęs, tokia pavargusi,
išblyškusi...

*Akyse – liūdesys, o lūpos verkiančios.
Sakyk, sakyk, kuo man padėti Tau,
Kad būtų lengvas Tavo kelias ir tos kančios?*

*Aš nieko neturiu – nei deimantų, nei aukso,
Nei milžino jėgų tironams išblaškyti!..
Gal veltui, Tėviške, Tu ties manim suklupusi,
Gal veltui Tavo akys vėl rasom sidabro švyti?..*

*Praėjusi kalvarijas ir tyrlaukius, ir kryžkeles,
Tu vėlei nevilty, Tu vėl per gruodą...
Išblėsusioms viltims, be džiugesio jaunystės, –
Tokia, tokia kaip mes, į nežinią įpuolę.*

Ir vėl Tu prie manęs, tokia pavargusi,
išblyškusi...

*Akyse – liūdesys, o lūpos verkiančios...
Mes duosim Tau jėgų ir amžiną jaunystę,
Tik eikime į šviesumas, mus kviečiančias!*

*Prieš septynerius baisius metus, Tėvyne,
Tu buvai tokia skaisti, jauna.
Bolševikas viską čia pamynė,
Tavo lūpose nebeskamba daina.*

*Vėjai Sibiro po Tavo kraštą švilpia
Ir gesina žiburius skaidrius.
Daug užsmaugė kartuvėse kilpos,
Daug užgeso mūsų žiburių.*

*Miršta jie konclageriuos Vorkutos,
Ištremti į Sibirą toli.
Kaipgi Tau dabar žilai nebūti,
Kai vaikų kalėjimai pilni?*

*Kiti sūnūs miškuose kovoja
Užu garbę žemės mūs šventos.
Per didžiausią mirtiną pavojų
Žengia partizanai Lietuvos.*

*Tik nedaugis laisvėje gyvena,
Emigravę į tolias šalis,
Širdyse jų liūdesys sruvena –
Tu nuo jų esi labai toli.*

*Išblaškyti Sibiro jie vėjų,
Tie mieli mieli Tavi vaikai.
Bolševikas pančius Tau uždėjo,
Tu plėšiko vergė palikai.*

*Kaipgi Tau dabar žilai nebūti,
Kai vaikų kalėjimai pilni?
Greit paliaus Vorkutoj sūnūs pūti,
Greit Tave užlies laisva vilnis.*

Lietuva pavasarį

/ N E R I N G A /

*Ne, niekad, žeme, nemačiau
Tavęs tokios nubudusios,
Su upėm išsiliejusiom
Ir dirvomis pajuodusiom.*

*Ne, nemačiau ašai Tavęs
Gelsvom kasom sumirkusiom
Ir ašaras visas visas
Išliejusios, išverkusios.*

*Kiek vargo kloniuos ir kalnuos,
Kiek skausmo teka upėmis!
Kaip krykščia paukštė uosiuose
Ir kaip berželiai supasi!*

*Krikštolo mėlyno kaskadomis
Tu virpanti, kvėpuojanti!
Kančioje laimę radusi,
O Tėviške brangioji!..*

*Su saule kilk žydėjiman,
Su saule krauki žiedą naują.
Mes – Tau gyvent atėjome,
Ir mūsų kraujas – Tavo kraujas!*

/ D A N G U O L Ė /

*Suskambėk, tylioji lyra
Lietuvos nakties laukų,
Kai ant tavo stygų byra
Skaudžios ašaros vaikų.*

*Suskambėk aidais švelniausiais
Ir paguodos, ir vilties.
Ir išskambink, kad ateisiąs
Didis rytas ateities,*

*Kad ateisiąs didis rytas
Nemuno žaliu krantu,
Laisvės rūbu parėdytas,
Saule nešinas kartu.*

*Suskambėk viltim, o lyra,
Po žalių beržų kasa,
Kai ant tavo stygų byra
Skausmo gyvojo rasa.*

/ SESUTĖ /

*Siaudžia, miškas siaudžia
Vėly rudenėlį,
Kad lietuvio širdį
Be galo įgėlė.*

*Žuvys ežerėlio
Po ledu sulindo –
Didis rūpestėlis
Lig šiol nepaskendo.*

*Liepė mums dainuoti
Arkangelų chorais,
Tuo tarpu kai verkti
Apsikniaubus noris.*

*Liepė mums šypsotis,
Kaip mergaitėms meiliai,
Kai nuožmus despotas
Širdį skrodžia peiliais.*

*Liūdi nuogas miškas,
Paukščiai jau išklydo.
Rodos, dingo viskas,
Praeitin nuklydo.*

*Bet palauk, žmogeli,
Sužibės Aušrinė,
Užtekės saulelė,
Atsikvėps krūtinė.*

*Jau pavasaris Tėvynę mūsų lanko,
Už kalnų perkūnai tuoj prabils,
Jau gėlytėm kaišos žalios lankos,
Mūsų Lietuva iš priespaudos pakils.*

*Mums tvanku. Ir oro ilgis plaučiai,
Širdys ilgisi gyvenimo gražaus.
Aš jaučiu, visa šalis mūs jaučia,
Kad plėšikai neilgai čia bus.*

*Už kalnų jau laisvės saulė teka,
Pergalę dainuoja vyturiai.
Mūsų širdys kovos griausmu plaka,
Mes – jaunos šalies jauni kariai.*

*Kai sugriaus pavasario perkūnai,
Mes pakilsim priespaudą numest.
(Kilnūs siekiai visad įsikūnija.)
Rūsčios dienos priešui bus tuomet.*

*Nusities per žemę mūsų voros,
Ir kulkosvaidžiai grasinamai kalbės.
Mes išvysim tą raudoną vorą
Iš tėvų sodybų, iš gimtos šalies.*

/ D I E M E D I S /

*Šnarėdama Baltija plakas į krantą
Ir sielvartą seka kopoms pamary,
Kaip motinų ašaras saulėtekų renka...
Daina neužgesus lietuvių širdy.*

*Kaip salvės kulkosvaidžių dusdamos trankos
Giesmės priešmirtinės Tėvynės laukuos,
Kaip vėjas kedena čia žuvusio plaukus,
Ir kūdikis mažas netenka mamos...*

*Ir Nemuno vandenys, atnešti Baltijos,
Čia tamsiai juodi kaip šiaurinė naktis...
Čia aimanos plaukia iš Sibiro šaltojo,
Čia ašaros, kraujas, čia vargo dalis...*

*Ir vakaro saulė kai leidžias už marių,
Iš žvejo lūšnelės atskridus daina
Tau vienišam primena meilę nemarią
Ir tai, kad kraujo klanuos Lietuva...*

*Mes himną aukojam Tau meilės tyros,
O Dieve galingas, priimk nuo širdies
Ir glausk prie pastogės tėvų čia gimtos
Krūtinę mūsų, blaškomą vėjų nakties.*

*Su Tavo pagalba mes rasim namus
Ramybės, vilties pakiliam gaudime,
O Dieve galingas, apsaugok Tu mus,
Nuo kelio klaidingo pasuk į Save.*

*O Dieve galingas, Tau meile gyva
Mes auką aukojam ir lenkiam žemai
Prie Tavojo veido štai galvas savas, –
Malda mūsų te plauks Tau, o Dieve, aukštai!*

/ T A U T M Y L Ė /

*Padangė mėlyna tarytum žiedas,
Pavasariu alsuoja žemė mūs.
Juk Tavo grožį daug kas gieda...
Nelaimė vaikšto nūn po arimus.*

*Į marias plaukia upės mūsų sraunios.
Kur plauki, Lietuva, sumindžiota, paniekinta?
Juoda žaizda, iš jos rasoja kraujas.
Ir žemė, žemė kolektyvo, žemė niekieno.*

*Pavasaris. Atneš naujų žiedų jisai.
Atneš jis naują laimę, naują viską.
Pakilkime visi ir turime mes eit,
Kur laimė pro žaizdas su rytu tviska.*

*Padangė mėlyna, linai melsvi žydės,
Ir žemė čia taip nekalta atrodys.
Kas gali ją pajudinti, paliest,
Kam iš lūpų kris prakeiksmo juodo žodis?*

*Gal atdūsis tik išsiverš iš motinos krūtinės:
Sūnus jos žuvo, akys buvo melsvos kaip linai.
Prie linų lauko pasėdės ji nusiminus
Ir pagalvos: laiminga aš buvau seniai.*

*O Lietuva, brangus, Tu mielas kraštas!
Dar saulė Tau tekės taip nuostabiai šviesi.
Vingiuojas prieš akis margasis drobių raštas,
Ir nuo vilties šviesėja ta tamsi naktis.*

*Žemaičių lygumos žaliuoja,
Rugiai siūbuoja nokdami.
Ten broliai lietuviai dejuoja,
Vergijos pančius vilkdami...*

*Sesers seklyčioj staklės gaudžia,
Į raštą pinasi gija...
O pro atvertą langą graudžiai
Dainelėj skundžias vergija...*

*Prie kelio gailiai rauda smilga,
O kumštis gniaužiasi plienu.
Žemaičių kraštas pasiilgo
Aušros ir saulėtų dienų...*

*Ten akmens ašarom pravirko.
Neramūs žmonės ir laikai.
Į laisvę šaukiasi Kudirkos
Ir Basanavičiaus vaikai.*

*O kai pašauks į mūšį vadas
Pažaist kovoj su mirtimi,
Visoj Tėvynėj kils brigados,
Visa siela ir širdimi...*

/SIDA/

*Koks audringas gyvenimas plaukia
Su šaltom pavergimo bangom,
Kai vėtra įdūkusi kaukia:
„Ei kovon, pavergtieji, kovon!“*

*Erelis laisvūnas kaip vėjas
Nusklendžia mėlynės lankom.
Drąsiajame žvilgsny skridėjo:
„Ei kovon, pavergtieji, kovon!“*

*Kai aušros, aistringai įdūkė,
Nusviedžia vilties klaikumon,
Mūs žemė teturi šį šūkį:
„Ei kovon, pavergtieji, kovon!“*

*Net menkutis žiedelis palaukėj
Veržias laisvėn ir saulės švieson.
Ir girdėt, kaip lauku tyliai plaukia:
„Ei kovon, pavergtieji, kovon!“*

*Kai priešas mūs pavertė šalį
Kalėjimų sienom šaltom, –
Vien girdis pro grotų langelį:
„Ei kovon, pavergtieji, kovon!“*

*Kasdieną didėjančios kančios
Atklysta lietuvių pirkion. –
Pro skausmą, pro plieną, pro pančius:
„Ei kovon, pavergtieji, kovon!“*

1950.09.14

/ L I E P A /

Mačiau, Tėvyne, Tavo ašarų – perlų karolių,
Mačiau aš Tavo kraują, dar garuojantį ir
skaistų.

Mačiau, kaip žuvo, krito mano broliai
Tarp girių ošiančių, tarp samanotų raistų.

Tavųjų ežerų ir upių mėlynajam veide
Tauri kančia kaip gintaras atsispindėjo.
Apspjaudė išgamos Tave, išniekinę apleido,
Ir nukryžiuvo azijatai prispaudėjai.

Ir virto pelenais, ir degė Tavo sodžiai,
Drebėjo žemės alpstančios krūtinė.
Pro dūmus, pro griausmus suskambo žodžiai:
– Aš būsiu vėl laisva! Nustokite kankinę!

Upeliai, girios, kloniai pakartojo Tavo balso
aidą.

Senieji partizanai iš kapų pakilo!
– Sugrišim, – tarė tremtiniai, – atnaujint
Tavo veido!
Jų priesaikos žodžius tamsus kartojo šilas.

*Prailgo šitos niūrios dienos
Ir vėjo šokis ten, miškuos.
Ne taip gyventi mes čia norim,
Klausytis ne tokios dainos.*

*Sunku žydėt, sunku žaliuoti,
Kai krinta šalnos ant žiedų...
O taip norėtusi dar kartą
Gyvent gyvenimu nauju.*

*Šviesion padangėn pasikelti,
Pakilt pakrančių drugeliu
Ir jausti plūstant tylų džiaugsmą
Iš pievų ir visų kelių.*

*O būtų linksma, būtų gera,
Klevai džiaugtųsi kloniuose.
Kiti barai laukuos žydėtų
Ir kitos žvaigždės aukštumoj.*

*Prailgo šitos juodos dienos
Ir vėjo šokis ten, laukuos.
Naujai gyventi tuoj išeisim,
Klausysimės naujos dainos!*

/ R I M A S /

*Tarp miškų ir tarp lygumų želiančių,
Tarp kalnų ir tarp gojų žalių
Milžinai iš milžinkapių keliasi
Ir prabyla laukų berželiu.*

*O tą balsą, į kovą pašaukusį,
Aš girdėjau, ir tu, ir visi.
Stingo bangos, Dubyson atplaukusios,
Rūsčiame praities šnabždesy.*

*Ir nuėjom, be baimės nuėjome,
Kur skardeno trimitai kovos.
Blaškės laisvė įsiutusiuos vėjuose
Virš kraujuotų laukų Lietuvos.*

*Grišim vėl... juk negrižti negalime.
Parsinešime laisvę kartu.
Vėl berželių ir žiedlapių žemėje
Susisupsi, o Tėviške, tu!*

*Tarp miškų ir tarp lygumų želiančių,
Tarp kalnų ir tarp gojų žalių
Iš kapų balsas protėvių keliasi,
Saukia žengt jų pramintu keliu.*

*Žengsim, žengsimi Ir laisvę surasime!
Tik dėl laisvės kančia ir kova.
O suradę ant rankų ją nešime
Dovanų tau, brangi Lietuva!*

/ A U Š R Ė /

*Kai sprogdami kvėpia prie kryžiaus beržai
Ir dažosi lankos margaisiais dažais,
Kai obelys žydi, kai vyšnios baltuoja,
Aš myliu Tave, mano žeme gimtoji.*

*Kai vysta kaitroj medžių lapai žali,
Kai šienpjovių dainos nuskamba toli,
Kai kalnuos rugiai aukso jūrom linguoja,
Aš myliu Tave, mano žeme gimtoji.*

*Kai draikos ant pievų sidabro šilkai
Ir auksu nukaista miškai ir laukai,
Kai dienos papilkę, paniurę, lynoja,
Aš myliu Tave, mano žeme gimtoji.*

*Kai šoka snieguolės ties gryčios langais
Ir gula po kojom balčiausiais pūkais,
Kai vėtroje nuogas šermukšnis vaitoja,
Aš myliu Tave, mano žeme gimtoji.*

*Ir rudenio naktį Tu lygiai brangi,
Kaip degdama vasaros saulės ugny,
Ir Tavo bakūžės, ir rūmai, ir pirkios
Mieli man, kai šypsos, ir brangūs pravirkę.*

/ A U Š R Ė /

*Šalta be mėnesio naktis,
Iš širdgėlos nupinta.
Tavųjų ašarų ugnis
Ledais Dubyson krinta.*

*Krūtinėj laisvės ilgesys
Sparnais baltaisiais plakas.
Mus ves kovon viltis šviesi,
Mus ves maironių takas.*

*Žuvėdros veržias į marias,
O tautos veržias laisvėn –
Ir laisvės plotus nemarius
Širdies krauju palaistys.*

*Tėvyne mano, Tau gana
Beverkti surakintai.
Žiūrėk – padangė kruvina
Aušrų ugnelėm švinta.*

/ A U Š R Ė /

I

*Mažiausia skruzdė turi teisę
Gyventi Viešpaties pasauly,
Smulkiausias žiedas – nešti vaisių,
Menkiausias daigas – kilti saulėn.*

*Tik Tau, mana tauta mažyte,
Gyvai gyventi jau užgynė
Ir saulės spindulį matyti
Pro karsto dangtį geležinį...*

*Tik Tau žydėjime kentėti
Likimo rankos buvo lemta,
Jaunystėj vysti ir regėti,
Kaip žiedas po žiedelio krenta...*

II

*Ar atmeni aną Vasarį,
Kada gyvent iš kapo kėleis?
Galingai gaudė bokštuos varis,
O Vyčio žirgas ugnį skėlė.*

*Ir amžių gelmės atsiduso,
Iškėlė saulėti gyvą tautą,
Ilgai kankintą lenkų, rusų
Ir kapo akmenim užkaltą.*

*Tvirta tautos dvasia nemiršta,
Jos nepalaidoti pasauliui.
Ir pro naktis, pro rūką tirštą,
Pro kapo plytą šviečia saulė.*

III

*Twirtėk dvasia! Ji ir šiandieną
Suplėšys Tavo karsto dangtį,
Atneš Tau šviesią, laisvą dieną,
Praskins kelius didybėn žengti.*

/ A U Š R Ė /

*Telyja sodrūs lietūs iš dangaus,
Telyja iš erdvių šaltų.
Teplauna kaltę žemės ir žmogaus
Ir kaltę verkiančių tautų.*

*Gražiau žydės lelijos po lietaus,
Ir saulės auksas degs žieduos.
O varpas aiškiai aiškiai gaus –
Suklupt prie Viešpaties Maldos.*

*Ir visos šalys galvą lenks prieš Jį,
Prieš Kristų. Laimins Jį visi –
Ir vasaros džiaugsme, ir rudenio naktį.*

*Ir galvą lenks prieš Jį vėl gyva,
Svari it lelija, šviesi,
Krauju kaltes nuplovus Lietuvą.*

/ A U Š R Ė /

*Kiek erdvės! Kiek platumos!
Saulė – auksas! Vėjas – šilkas!
Kaip paukštelis negiedos,
Kaip nedžiūgaus pilkas?/*

*Aukštis žydras ir blaivus.
Apačioj – Tėvynės dirvos.
Visas mėlynas dangus
Vyturėliais virva.*

*Skuba ledas upeliu,
Baltažiurstės pempės klykia.
Kelias želmeniu žaliu
Žolynai nuplikę.*

*Ant obels šakų senų,
Ant kaštono, beržo kraunas
Gležnas, mielas ir kvapus
Pumpurėlis jaunas.*

*Seserėlė po langais
Taiso lysvę rūtai, mėtai.
O vaikiukams kas neleis
Velykaičius mėtyt?*

*Saulė, vėjas ir varpai,
Giesmės, sprogstantys beržynai,
Ant kalnų žali daigai –
Tai Prisikėlimas.*

*Velykų varpai ir pavasario saulė
Džiaugsmu suskambėjo, viltim sumirgėjo...
Kur dėtis, kuo gintis, gražusis pasauli,
Nuo skausmo, nuo kraujo, nuo laisvės vergėjo?*

*Velykų varpai nenurimsta prabilę:
Jie šaukia, kad teisę neteisė pamynė...
Bet šiandien kuo gydyti žaizdą sau giliai,
Kam kardas kaip širdį mums pjausto Tėvynę?*

*Velykų varpai ir pavasario saulė
Mums skelbia, kad Kristus iš mirusių kėlės...
O mes dar gyvi ir ryžtingi, pasauli,
Ir skriaust nebeleisim brangios Lietuvėlės!*

/ VIRGINIJA /

*Lietuvi, kelk! Antai kraujais padangė švinta.
Juodi rūkai aušros ant mūsų krinta,
Aplink perkūnas dunda, laisva Tėvynė bunda,
Lietuvi, kelk! Lietuvi, kelk!*

*Lietuvi, kelk! Įtempk jėgas, į žygį trauki,
Perkūnus ragink, skleisk rukus, kas pikta –*

rauki!

*Saulutę išvaduok, šviesos pasauliui duok,
Lietuvi, kelk! Lietuvi, kelk!*

*Atmerkei mėlynas akis,
Iš amžių miego pabudai.
Nuo rankų numetei grandis –
Sutraukė jas karių kardai.*

*Aušra užgeso kruvina,
Padangė šypsos vėl sava.
Ir tu šypsais graži, jauna,
Skaisti, didinga ir laisva!*

*Bekraštė Baltija vėl štai
Bučiuoja kojas Tau meiliai.
Trispalvėj, plazdančioj aukštai,
Saulutės žaidžia spinduliai.*

*Kovos arų šventi kapai
Audringus primena laikus,
O laisvės ir kovų darbai
Didingam džiaugsmui ruošia mus.*

*Po žygių ir kovos griausmų
Gražus pavasaris štai šis.
Nauja garbė naujų džiaugsmų,
Brangi Tėvyne, štai nušvis!*

/ G - T È /

*Kurgi rastum žemėj dar brangesnį turtą,
Kaip Tave, gražioji, mylima šalie?
O sesuo rūtelių, o sesuo nasturtų,
Mes, pažinę vargų, jau ne tie, ne tie...*

*Tu taip kantriai moki vilkti kryžiaus naštą,
Nuoskaudoj audringa, pergalėj rami.
Tai Tave minėjom vingiuos drobių rašto,
Juodą dirvą plėšiant, girtas traukdami.*

*Juk regėjom Tavo ašarą bežodę
Ir kentėjom skausmą žudantį nakties.
Gal ne kartą verkę, vienas kitą guodę,
Laukėm, kas mums kelią vėl dienon praties.*

*Mes regėjom, didūs ažuolai kaip griūva,
Spindi kirvių ašmens rytmečio ūkuos.
Nuo akmens dar kraujas gatvėj nenudžiūvo,
Nenutilo šūvių aidas dar miškuos.*

*Ir buvai brangiausia, kryžkeliais išėjus,
Ir likai brangiausia laisvėj ir dainoj.
Mirti pasiryžom, nes tikrai mylėjom
Kaip našlaitę vargšę pasakoj vienoj.*

/ G - T Ė /

Dainuok, mano žeme, vainikais žaliais

*Iškentus žiemos rūstų speigą ir stingdantį šaltį.
Ateinam ir nešam tau pasakų gyvąją pynę
Padėti iš miego sunkaus ir tamsaus atsikelti.*

Dainuok, mano žeme, su diegu palaukės

*Iš pergalės džiaugsmo tekyla daina begalinė.
Mūs kraujas velėnoį į tavąjį balsą dainuoja,
Ir ašaros žydi gležnučiame žiedlapy lino.*

Daugiau neskardens čia kulkosvydžių šūviai

*Nemins tavo veido ateivis batu svetimuojų,
Spindės akmenėliai ant vieškelio tolumo tako,
Ir paukščiai balti, tu matysi, kaip rytmečiui*

*Pakils iš griuvėsių sodybos namai apleistieji,
Atbus, ir gėlytės šakelę nulenks ten.*

*Mes verksim sugrižę, bus džiaugsmas taip sielą
užliejęs –
Ir klaupsim bučiuoti medinį, numindžiotą*

*Ne vieną iš mūs palydėjo į mirtį likimas,
Dažnai nevilting buvo buitys ir erdvės aptemę,
Bet šiandien dainuok pro gimtinės upelių ošimą,
Pro šlamesį girių dainuok, o dainuok, mūsų*

žeme!

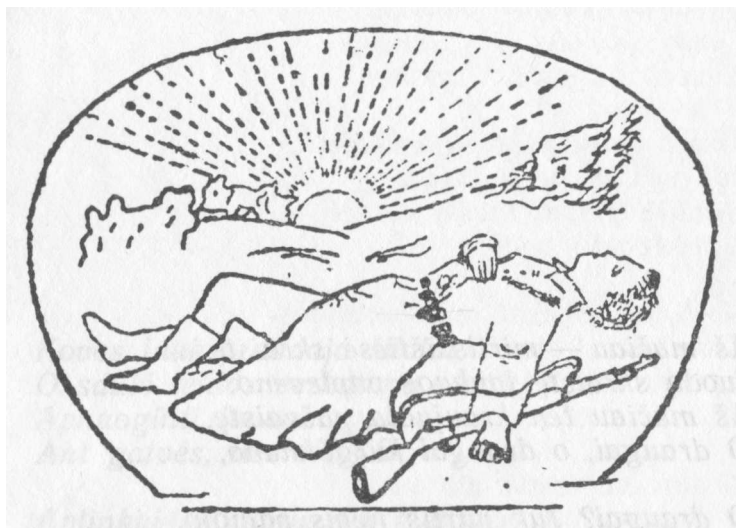
/ G E G U T Ė /

*Tave, o Žodi šventas, Tave įkalino
Ir išvedė iš Tėviškės namų
Vergai atėję čia prakeikto Stalino
Iš tolimųjų Azijos gelmių.*

*Bet tu, o Žodi, mūs lietuviškasis Žodi
Tėvynės Lietuvos šventų laikų,
Tu saule vasaros mums pasirodyk,
Kad baigtume kančias ir būtų mums jauku.*

*Tu stiprink mus kovoj už didžią laisvės šviesą
Ir Lietuvai būk motina gera.
Mes į tave rankas nuvargusias čia tiesiam –
Jėga esi tu amžiais nemaria.*

Mēs žuvome, kad Tēvynē būtu laisva!

**ŽUVUSIEMS
LAISVĒS
KOVOTOJAMS**

/ S A M A N A /

*Aš mačiau – mirtis ištiesė skraistę,
Juodą skraistę laukuos papleveno.
Aš mačiau ten kraujuotą pašvaistę...
O draugai, o draugai kurgi mano,*

*O draugai? Juk mirtis jiems pamojo,
Pabučiavo juos rudenio naktį.
Tu, mamyt, nebelauki artojo,
Jau nustojo širdis jojo plakti.*

*O Tėvyne, o žeme brangioji,
Tu priglausk, tu paslėpk partizaną,
Priimk kruvinus palaikus jojo,
O dvasia jo tarp mūsų tegyvena.*

*Jo dvasia tegu šaukia mus žygiu
Išvaduot priešo mindomą šalį.
Partizanų kapus niekšai gali sulygint,
Bet palaužt mūsų ryžto negali.*

/ DIEMEDIS /

*Kovos lauke raudoja šūviai,
O saulė leidos verkdama.
Apnuoginti lavonai guli
Ant gatvės, ties NKVD.*

*Aplinkui grindinys tik kietas,
Po šonais – krūvos akmenų,
O vietoj pagalvės padėta
Pluoštelis kruvinų šiaudų...*

*Ir neateis pas Jus motulė,
Sesuo gėlės čia neatneš...
Tik vėjas, debesį atpūtęs,
Suvilgys kapą, kai užkas...*

*Ir vien už tai, už tai, brangieji,
Šiandieną kapas skiria mus,
Kad savo tėviškę mylėjęt,
Kad josios gynėte laukus...*

/ G E G U T Ė /

Balti beržai į viršų stiepias
Ir tyliai skundą šlama...
Saulėleidį dejuoja liepos, –
Neverk parpuolus, mama...

Tolyn vingiuojas ilgas kelias,
Juo dulkes neša vėjas.
Prabilk balsu, laukų berželi,
Iš sielvarto tylėjęs.

Mediniai kryžiai prie beržyno:
Čia ilsis „Vėjas“, „Uosis“...
Jų tikro vardo nieks nežino,
Gal tu, motuš, žinosi?

Kapai jau samanom sužėlė,
Ir neatplėšt jų pirštais.
Laisvai jie šauks čia Tėviškėlei:
– Gyvenimas nemiršta!..

Klaiku aplink. Tik beržas švaistos
Pageltusiais lapeliais.
Ne veltui kraują jie čia laistė, –
Jie matė laisvės kelią.

Praeidami dažnai sustosim
Čia ties baltais berželiais.
Nulenkę galvas, vis kartosim:
– Tebus lengva žemelė!

/ GEGUTĖ /

*Jūs neverkit, berželiai, prie kelio,
Negraudinkit motulės senos,
Dar gyvi Lietuvos partizanai,
Jie šauks tautą ir ves ją kovot*

*Už atgimstančią Lietuvą naują,
Už jos laisvę ir aušrą giedros.
Tau per daug, Lietuva, teka kraujo,
Kad vaikų Tu nešauktum kovot*

*Prieš komuną raudoną ir siaubą,
Kuris tiesia rankas vis į mus.
Mūsų kerštas ir atpildas kaupias, –
Nemari Lietuva greit pabus!*

Vėjas, vėjas baisus plėšo, drasko lapus,
Lūžta qžuolo seno šakelės.
Lūžta uosiai, klevai, raudonskruosčiai putinai,
Gęsta vos patekėjusi saulė.

Plaštakėlė marga prie žolyno, maža,
Alpsta, virpa, parpuolus be kvapo.
Ji norėjo pakilt į saulutę, sušilt,
Bet šiaurys ją parklupdė ant kapo.

Baisus klyksmas laukuos, siaubas kūdikių

veiduos,

Blaškos kūdikių netekus balandė.
Karvelis negriš, pagrobė jį sūkurys,
Nors audrą nugalėt jis ir bandė.

Suvalioti, šlapi, kur jaunystė kvapi,
Pumpurėlius beržai kada skleidė,
Kai lakštutės daina, vakarėly viena,
Nudžiovindavo ašaras veido.

Antrą kartą baisi, toje vietoje žiauri
Audra blaško Tėvynės beržyną.
Riešutėlių kruša, ant lapelių rasa
Plaštakėlės dienas apsvaigino.

Vėl šeši putinai pražydėjo raudonai,
Nektaras svaigus pasiliejo.
Išdavike baisus, kerštas virpa žieduos,
Kraujo kerštas šilais nuaidėjo.

/ ŽILVITIS /

*Šalna pakando žiedus
Vasaros gėlių,
Pagelto klevo lapas.
Einu aš siauručiu
Išmintu takeliu,
Kur laisvės brolio kapas.*

*Jis vienas guli čia,
Užmigęs po žeme,
Didvyris mūs tautos.
Girdėsiu vardą jo
Širdies aš plakime,
Ir lūpos jį kartos.*

*Jis laisvę gynė mūs
Ne žodžiais, bet kova,
Mylėjo jis Tėvynę.
Jo žygdarbius minės
Atgimus Lietuva,
Pražydusi gimtinė.*

*O broli! Tu kovoj
Didvyriškai žuvai,
Kad laisvė mums žydėtų.
Ir atpildo iš niekšų
Tu griovį te gavai
Prie šunkelio duobėto.*

*Sesutės lietuvaitės
Ant kapo tau nupynė
Su juostomis vainiką,
Bet jį rytojaus dieną
Išniekino, sumynė
Įsiutę bolševikai.*

*Miegok ramiai čionai,
Garbingas karžygy,
Kol laisvė mums nušvis,
Kol broliai milžinai
Iš tėviškės laukų
Engėjus tuos išvys.*

/ LIDIJA /

*Iškukavo gegutė
Liūdesį naują.
Ir sužydo, ir sužėlė
Rožės, pilnos kraujo.*

*Ošia aukštos eglės miško
Maršą gedulingą.
Kraujo rožės krito, tiško.
Krito, tiško, stingo.*

*Rytas ašaras paliejo
Kruvinai raudonas.
Samanoj šaltai ilsėjos
Didvyrio lavonas.*

*Už Tėvynę, už vargingą
Lietuvos šalelę
Didvyrio širdis sustingo
Ant jaunystės kelio.*

*Tikruoju keliu, o sūnau, žygiavai
Ir laisvę jaunutę Tėvynei nešei.
Tikėjai: gyvensim laimingi visi.
Nusviro galva ir jaunystė drąsi.
Tik močia ir sesė prie kapo nakčia,
Atėję Tave lankyt paslapčia,
Byloja, kad laisvė ir laimė gyva,
Iš lūpų jų veržias karščiausia malda.
Jos meldžias be trūkio ir pailsio:
– Suteiki Jam, Viešpatie, amžiną atilsį!*

*Kartu ir aš verkiu su sese, mama
Ir šaukiu: „Baisiosios vergovės gana!
Gana jau sudėta Tėvynei aukų!“
Nebėra kuo džiaugtis, gyvam nejauku.
Prigėrusi kraujo žemelė šventa,
Paplukus lavonais Dubysa, Venta
Vien šaukiasi keršto giliausiu balsu,
To keršto, jaučiu, kad šaukiesi ir Tu.
Atkeršysim, prižadų. Gi šiandien tiktai
Suteiki Jam, Viešpatie, amžiną atilsį!*

*Be giesmių tąsyk nešė jo karstą
Tylioj mėnesienoj į kalno kapus.
Du berželiai tą rudenį barstė
Ant jo kapo geltonus lapus.*

*Ir tie lapai nugeltę jam tarė:
– Juk ne veltui čia ilsis galva;
Greit bus laisvė. Minės šitą karį
Prisikėlus jauna Lietuva.*

/ U O S I S /

*Tu nemanyk – jei ginklas tau iškristų,
Kad, žemė jį aptrauktų rūdimis,
Kad tavo jaunas brolis neišdrįstų
Kovoti juo dienom ir naktimis.*

*Tu nemanyk – jei tau širdis nutiltų,
Kad vienišas paliktumei smėly,
Kad ateity paminklas neiškiltų,
Kad nenukristų ašara gaili.*

*Tu nemanyk – jei jau lemtis įvyktų,
Kad dainiai prisikėlusios tautos
Žygius tavuosius užmarščiai paliktų,
Kad nedainuotų tau šlovės dainos.*

/ ĖGLIS /

*Tyliai tyliai miškas šneka,
Kad diena jau baigės.
Vėjas gi iš Paukščių tako
Žarsto baltas snaiges.*

*Pro jaunų viršūnių sniegą
Dunkso gluosnis senas,
Amžinoj ramybėj miega
Po juo partizanas.*

*Balto beržo kryžius puošia
Kapą tą nuo pernai,
Liūdnos eglės tyliai ošia
Requiem aeternam.*

*Šiaurys vėjas tai nutyla,
Tai stiprėja tarpais.
Lyg kažkur toli, už mylių,
Laidotuvių varpas.*

*Tyliai tyliai miškas šneka.
(Ta diena jau baigės.)
Nematyt jau Paukščių tako
Pro daugybę snaigių...*

1947–1948 metų žiema

/ ĒGLIS /

*Plevena miglos tartum vėlės,
Ir dienos juosta kaip naktis.
Pagelto lapai, vysta gėlės –
Keliauja per laukus mirtis.*

*Žygiuojame mes jos šešėly
 Dėl tėviškės, dėl Lietuvos.
 Ir nieks nežinom, nieks nespėjam,
 Kuriam šalta ranka pamos.*

*O gal ir man lemtis ta lemta,
 O gal ir man ši nedalia?
 Tik ar supras kas, laisvei švintant,
 Kokia brangi šita auka?*

*Tik ar atmins gi kas karžygi,
 Galvą paguldžiusį kovoj,
 Tik ar atjaus jo laisvės žygi,
 Viesulams siaučiant ir audroms?*

*Ir mirtinoms kovoms praūžus,
 Ar aplankyti kas ateis?
 O kapą ar papuoš meilužė
 Tyliais gegužio vakarais?*

*Gal tik gegutė kur atlėkus
 Man graudžiai graudžiai užkukuos,
 Gal tik pietų vėjelis tykus
 Raudančias smilgas pasiūbuos.*

1947 m. gegužė

/ D R A U G Ė /

*Sidabru laukai nušvito,
Žemė nuostabiai gera.
Mėnesiena žada rytą,
O tavęs nėra...*

*Bus pavasaris žaliasis,
Vėjai debesį nupūs,
Gers širdis ramunių kvapą,
O tavęs nebus...*

*Laisvė grįš, tavasis kraujas
Bus kaip žiedas nuostabus.
Tėviškėj degs rytas naujas,
O tavęs nebus...*

*Ne rasos lašelis ritosi nuo smilgos,
Ne akmuo žėrėjo tūkstančiais žarų, –
Motinėlės veidą ašaros suvilgė,
Kai sūnus keliavo, ėjo iš namų.*

*Buvo ašarotas motinėlės veidas,
Ant raukšlėto veido buvo skausmo daug:
Vieną tą turėjo – jį pavojun leido,
O širdis lyg sakė, kad nebesulauks.*

*Nors sūnus žinojo motinėlės skausmą
Ir suprato vertę ašarų karčių,
Bet reikėjo eiti, nes Tėvynė šaukė,
Nors galva riedėtų nuo jaunų pečių.*

*Gaudė ir dundėjo tūkstančiai patrankų,
Krito ant mūsų žemės švinas ir ugnis,
Mūsų kraštą spaudė godžios priešų rankos,
Kai kovon išėjo partizanų jis.*

*Kova prasidėjo, bėgo kraujo upės,
Pergalė tekėjo ryto skaistumu,
O jis jaunas mūsų vidury suklupo
Dėl Tėvynės laisvės, motinos, namų.*

/ NERINGA /

*Pro laurus smelkias erškėčių pynės,
Iš po spyglių – akių blizgesys.
Juk ne laurų ieškoti mes gimėm,
Bet kovot ir numirt kaip visi.*

*Kraujas rubinu žemėn ištryško,
Kraujas laurų vainiką nuplaus.
Neša angelas veidą taip blyškų
Pro žvaigždes ligi pačio dangaus.*

*Laisvė nemirė... mirė karžygiai...
Laisvės kaktos niekad nesužeis
Aštrūs erškėčiai spygliais dygiais.*

*Be skausmų ir be kraujo išlieto
Niekas laisvės suprast nemokės...
Nežinos, kam tiek žūta, kentėta...*

*Vyšnios nubalo, žiedai nubalo,
Vyšnužės naktį snaudė.
Šiaurys vėjužis, ledu sušalęs,
Baltuosius žiedus gaudė.*

*Gaudė nugaudė šiaurys įdūkęs,
Žiedus švelnius nudraskė,
Per visą naktį po sodną sukos,
Per visą naktį blaškės.*

*Rasužė tviska rytelį ankstų,
Rasužė perlais žiba.
Krito brolelis, peržengęs slenkstį
Savo gimtos sodybos.*

*Dvi akys melsvos kaip melsvas linas,
Plaukai gelsvieji šilko
Krauju primirko, krauju aptvino,
Kraujuose susivilgė.*

*Gal paukštė klykia, raiboji klykia,
Priglusdama prie žemės?
Ne!.. Tai motulė dejuoja tykiai
Sūnelio partizano...*

*Į juodą kraują vyšnios žiedelių
Baltų baltų prisnigo...
Ir tavo kelias, keliautas kelias,
Toks tyras kaip tas žiedas.*

*– Už laisvę kritęs, laisvužę brangią,
Per amžius gyvas būsi, –
Siaurys šnabždėjo, šnabždėjo rangės
Pabudusiuose uosiuos.*

*Broliai, drąsiai žengiat,
Einat daug draugų.
Spindi jūsų ginklai,
Sieloje džiugu.*

*Lietuva jūs išsiilgus,
Puošia jums vartus.
Nemunas senelis žvilga,
Semia sau krantus.*

*Brangūs broliai,
Jūs kovojat už pasaulį naują.
Jūsų kraujas susigėrė
Ne į sniegą,
Ne į žemę,
Bet į mūsų kraują.*

*Prisirinkau nuo tavo kapo
Rudens priplėšytų žiedų,
Ir tyliai tyliai jie prašneko,
Rodos, būtum kalbėjęs tu.*

*Žiedai tie amžino troškimo
Palaidoti dar ne laiku.
Gegutė guodė ir užkimo,
Nuskrido miško vainiku.*

*Tu išėjai, ir tavo kelią
Vien tiktai pergalės lydės.
Palinkus diemedžio šakelė
Tau apie meilę prakalbės.*

*Tu išėjai ir jau negrįši,
Ir lino akys nežydės...
Tai leisk, brangus, prie tavo kryžiaus
Surinkt vidurnakčio žvaigždes.*

*Palinko diemedžio šakelės,
Medinis kryžius tarpe jų...
Tėvynė, rodosi, jau kelias –
Gal keltumeis gyvent ir tu?..*

Žuvusiam

/ GIRĖNAS /

*Pirmųjų jaunystės dienų kelyje
Išėjęs į vargą ir vėjus,
Su meile širdyje, drąsa veiduose
Kovot už Tėvynę išėjęs,*

*Dar nematęs šviesos – vien ilga tik naktis,
O laisvę išvysti tikėjai,
Parnešt ją pačiam, neprašyt dovanų, –
Paklusti prabočių idėjom.*

*Ak žara per toli, dar šviesos nematyt,
Jau Tu, kelyje ten parpuolęs,
Ilsėkis, brolau, žygį tęsim toliau, –
Negrįšim be laisvės namolei.*

*Už darbus kilnius, už kentėtus vargus
Tėvynė globos Tavo kapą,
Papuoš jį dainom, atminimais dabins,
Naujų laikų didvyriu tapus.*

1949.06.15

PRR. 1949, rugsėjis. Nr. 4
KKŽ. T. 3. 1950

/NERIMAS/

*Tyliai plazda sidabro sniegulės,
Pučia vėjas maloniai ramus.
Ką parneši, užgimęs Dievuli,
Į pamintus tėvų namelius?*

*Rymo tėvas ši rytmetį žilas
Ir vis laukia, ir laukia kažko...
O už lango dejuojantis šilas
Jam atsako: „Nelauk, neieškok...“*

*Menas naktys Kalėdų auksinės,
Baltas rūkas dirvonų baltų.
O šiandien dėl brangiosios Tėvynės
Mes kovojam ir vargstam kartu.*

*Liki, tėvo pirkele, parimus
 Ir prislėgta prie žemės vargų...
 išlaistytą kraują arimuos
 Lyg brangiausių sidabrą renku.*

*Šitas kraujas toks karštas, toks mielas,
 Plazda tartum ugnelė gyva.
 Toj ugnelėj ir kūnas, ir siela,
 Toj ugnelėj visa Lietuva.*

*Ir kai naktį Kalėdų plevena
 Mūs žeminėj ugnelė blyški,
 Tu kerštu lyg skaidriausiu balzamu
 Savo širdį skausme gaivini.*

*Te užgimusiame Kristui Betliejui
 Į padanges plačias iš širdies,
 Prie pušelės žalios prisišliejęs,
 Partizanas maldelę išlies!*

*Tegul ginklą suspaudusios rankos
 Nedrebės niekada, niekada!
 Ir sugaudusios laisvės patrankos
 Jį sargyboje stovint atras.*

*Tad plazdėkit, sidabro sniegulės,
 Pūski, vėjau, maloniai ramus.
 Tu atneški, užgimęs Dievuli,
 Brangią laisvę į mūsų namus.*

/ NERIMAS /

*Nejučiomis įsiskverbė į mano klausą
Tie tonai šiurpūs gedulo raudos,
Ir, plaukdami tartum procesija ilgiausia,
Ausyse skamba jie be paliovos.*

*Girdžiu Šopeno gedulingą maršą,
Girdžiu egzekvijų gūdžias giesmes,
O vėjas mano plaukus taršo,
O šaltos rasos byra ant manęs...*

*Ir stoviu aš – karys – miške vienplaukis,
Klausau, ką kalba chore protėvių dvasia:
Ne mirčiai, ne – gyvenimui mane ji šaukia,
Gyvenimui, kuris ir mirtį daro nebaisia.*

*Ir tūkstančiai balsų, vienu didžiu balsu pavirtę,
Prabyla į mane iš tūkstančių kapų:
– Keliauk ir nugalėki mirtį
Tu savo žygdarbių nemarumu!*

/ NERIMAS /

*Kovų ugnį, klaikiuos pavojuos
Prabėgo šešios metų grandys, –
Jėgas grumtynėse išbandęs,
Lietuvis pergalėn žygiuoja.*

*Ir išdidus atgal jis žvelgia
Į kelią nueitą didingą, –
Drąsos ir ryžto jam nestinga
Prieš kruviną komunos dalį!*

*Jis žino, kad tiesa jo pusėj,
Kad žmonija visa su juoju,
Dėl to kelyje nesvyruoja:
Pirmyn – kol pergalė bus mūsų!*

*Jam moja broliai jo iš kapo,
Ir nepaniekins jis jų valios!
Tegu nuvargęs ir sušalęs,
Bet ji šventa jam amžiais tapo.*

*Nusvyra jo galva iš lėto
Prieš tuos, kur akys neberanda,
Kurių širdis taip pasigenda,
Kuriuos darkart išvyst norėtų...*

*Ir mato juos auka kautynių,
Ir mato juos mirties glėbyje,
Kada, aplinkui švinui lyjant,
Sau šūvį trenkia paskutinį...*

*Gana! Matau aš jus, o broliai,
Ir suprantu aš jūsų auką –
Te priešai niekada nelaukia,
Kad liktume vergais parpuolę!*

*Kovų ugny, svaigiuos orkanuos
Praūžė šešios metų grandys, –
Audroj išaugęs ir subrendęs,
Į laisvę žengia partizanas.*

/ R I M A S /

*Varpo balsas žemę kelia,
Aidi varpas vis garsiau.
Tik ne tau suklupt ant kelių,
Partizane, tik ne tau.*

*Tik ne tau, vargonams aidint,
Širdį maldoje raminti.
Tau vargonai – šūvių aidas
Ir takai, krauju suminti,*

*Šlama purpuru sutviskus
Rytą eglė ir pušėlė.
Laisvę ir gyvybę – viską
Paaukojam laisvės keliui.*

*Kristui – vieškeliai Golgotos,
Kryžius, akmeninis kapas.
Lietuvai į laisvę klotas
Kruvinom lelijom takas.*

*Pasitrauk, mirtie nelaukta, –
Kristus kėlėsi šį rytą!
Kėlėsi, aušružė aušo,
Ir sidabro rasos krito.*

*Rytą šūviai. Širdys – ledas!
Verkia pievos ir arimai.
Tegul šitie šūviai veda
Lietuvą prisikėliman!*

*Tegul kelias ji į naują
Šviesią ateitį, žvaigždėtą,
Tegul keliasi iš kraujo,
Degančių širdžių išlieto.*

*Varpo balsas virpa, plaukia,
Skamba varpas vis garsiau.
Partizane, dar palauki, –
Tau prisikėlimas auš!*

*Kai pasibaigs Golgotos kelias,
Kiek maža mūsų susirinks.
Negrįš čia daug. Maža šakelė
Jų atminimą tik primins.*

*Kas grįš namo, kai bus čia laisvė,
Gal motinos senos neras,
Tik prisimins, kai priešas laistė
Tėvynės ašaras sūrias.*

*Ir tremtiniai sugrįš Tėvynėn,
Ir ešelonus jie apleis.
Ieškosime savų... Krūtinės
Suplaks karštai ir verkt neleis.*

*Kiti miegot paliks Barnaule,
Jų kapą vėjai tik blaškys,
Tėvynės pasiilgs jų kaulai,
O Ji čia pražiūrės akis.*

*Išlikęs dar Rūpintojėlis
Prabils ir pasakys,
Kur partizanas krito smėly,
Kur kaulai jo ir kur širdis.*

*Iš tolimų kraštų, iš jūrų
Atplauks laivais ir prie Tavęs,
Tėvyne, prisiglaus mūs sūnūs
Čia laisvės šventę didžią švęst.*

*Kalėjimą apleis pavargę
Tėvas ar brolis, ar sesuo,
Ir, išbadėję ir nevalgę,
Jie laisvą žemę pabučiuos...*

*Jei bus kuris gal ir be kojų,
Su skauduliu giliu širdy,
Regės šviesesnį čia rytojų,
Vargus senus darbais ardys...*

*Nepardavėm Tavęs, Tėvyne,
Neiškeitėme į grašius.
Tave atėjo ir sumynė
Čia tie, kur amžiams žus.*

*Mes tikime: žaliuos šakelė.
Jos pumpurėliai — mes visi.
Kai pasibaigs Golgotos kelias,
Diena ateis, ateis šviesi.*

/ V I L N E L Ė /

*Nulingavo vargo gijos
Pamaži...
Ar gėlė prie dulksvo kelio
Negraži?*

*Ar tas kraujas ant dirvono
Neskaistūs?
Taip! Skaistesnio už šį kraują
Nebebus...*

*Rausvas kraujas partizano
Išsilies...
Vėl Tėvynei laisvės gėlės
Sužydės...*

*Sužydės rudi dirvonai
Atgalios.
Linksmas vėjas ilgaplaukis
Vėl ulios.*

*Gimtą kraštą partizanai
Išvaduos,
Laisvės gėlės vietoj kraujo
Sužaliuos.*

/ VILNELĖ /

*Nejaugi liūdėti mes gimę? –
Te plaukia iš lūpų daina.
Ne vargui tėvai užaugino,
Ne viskas – vergijos diena.*

*Tarp ošiančių girių išaugo
Lietuvio plieninė valia.
Ją budeliai bandė prismaugti
Sunkia, netikėta dalia.*

*Tik miręs iš kapo nekyla,
O miršta tik kūnas trapus.
Lietuvis – nemirštanti siela,
Lietuvis nežino kapų.*

*Ir mirti niekad nežadėję,
Nemirsim, nors būtų kažkas.
Juk, dirvoje daigą pasėjęs,
Nė vienas žeme neužkas.*

/ VILNELĖ /

*Birželis lapuos susipynė
Su šlamesiu žalių šakų,
Neapipins tiktai Tėvynė
Krauju pasruvusių takų.*

*Praeis gal amžiai, metų metai,
Kiti birželiai juoksis čia,
Ir tų kapai, kurių netekom,
Verks ašarom gyvom nakčia...*

*Lavonai, dilgėlėm apaugę,
Per amžius keršto reikalaus,
O žemė kaip geriausia draugė
Kartu su jais prašys, maldaus...*

*Neapipins niekad Tėvynė
Krauju pasruvusių takų...
Birželis juoksis susipynęs
Tarp medžių lapų ir šakų...*

/ A U Š R Ė /

*Štai juodos akys atsivėrė,
Ir aušrą uždegė rytai.
Šviesu – lyg šimtai saulių žėri,
Visur laukuos žiedai, žiedai...*

*Ateina angelas žydrynėn
Su taure kraujo sklidina...
Tai tų, kurie Tėvynę gynė...
Garbė, garbė jiems amžina!*

*Ant aukšto kalno tyli kryžius,
Ant kryžiaus želia samana.
Po juo – Tėvynė, laisvėn grįžus,
Su juoju – Lietuva mana.*

*Varpų giesmė per kraštą aidi,
Trispalvė keliiasi pily...
Tėvyne, Tavo jauno veido
Pažint išvargęs negali!*

/ A U Š R Ė /

*Ne kiekvienam poetai sukuria dainų,
Ne kiekvienam paminklą ant kapų pastato.
Nesu poetas, skulptorius nesu —
Tik sveikinu tave ant tavo kapo.*

*Būk sveikas, man nepažįstamas kary,
Mylėjęs šautuvą kaip draugą, kaip mergelę!
Būk sveikas tu, smėlėto kalno kaubury
Paguldęs meilę ir jaunystės galią.*

*Būk sveikas — vienišas, apleistas, be maldos,
Be motinos raudų drėgnoti smiltin pakastas.
Laisva tauta tau amžinatilsį giedos,
Laisva tauta kapus užsės radastom.*

*Dėkoju tau, man nepažįstamas kary,
Tautos vardu už tavo didžią mirtį.
Būk sveikas! Sveikas būk smėlėtam kaubury,
Širdies krauju Tėvynės žemę girdęs.*

/ K E R A N A S /

*„Mes nemirę, mes nemirę!“
Naktį juodą, žiaurią, gilią
Kelias aukos iš kapų.
Nužudyti, nukankinti
Skelbia garsiai vieną mintį
Dar gyvais balsais žmonių:
„Mes nemirę, mes nemirę!
Laukiam laisvės atgimimo
Sutemų pilnoj šaly, –
Dar ir Sibiro ledynėj,
Toje lagerių tėvynėj,
Mes gyvi, mes dar gyvi!
Mes nemirę, mes nemirę,
Jei pajėgiam naktį gilią
Atsikelti iš kapų...”*

*Eina, slenka minių minios,
Žemė virsta kapinynais, –
Aidi tūkstančiai balsų:
„Mes nemirę, mes nemirę!“*

Drāsa, ištvermē ir Tēvynēs meilē
tevadovauja mums!

LAISVĒS KOVOTOJAMS

/NERINGA/

*Pagirdyti raudom, pasotinti kančia,
Su meile nemaria ir amžinu kerštu
Mes einam per laukus, mes einame nakčia,
Mes einame rūščiai dejuojančiu kraštu.*

*Mes kylame iš ten, kur žemė kruvina.
Neklauskite, kas mes. Mes – laisvė ir kova!
Praeisime visur kaip aidas, kaip daina,
Palaimins ir minės – motulė Lietuva.*

*O mirštant neraudos mama anei sesuo...
Nieks kapo nesupils ir kryžiaus nestatys.
Pagalviu pasiliks sunkus laukų akmuo,
O patalu – kraujuotas gatvės grindinys.*

/ N E R I N G A /

*Nesuklupti, nesustoti.
Taikliai automatas pliekia.
Tegul kruvinas besotis
Žemėj kruvinoj palieka.*

*Kraujas teka, kraujas karštas,
Kraujas brolio, kraujas draugo.
Šitas kraujas šaukias keršto,
Iš to kraujo laisvė auga.*

*Nešė Žalgiry, Širvintuos
Mūsų bočiai laisvės rytą.
Ir šiandien mes lapais krintam,
Nes ta laisvė saule švyti.*

*Klupsim, stosimės ir eisim,
Laisvėn eisim ligi kapo.
Kai su priešu atsiteisim,
Grišim nemirtingais tapę!*

*Nepalūšim, nesustosimi
Taikliai automatas pliekia!
Tegul kruvinas besotis
Žemėj kruvinoj ir lieka!*

/ N E R I N G A /

Vėlei užauja Vasaris
Kruvinas, kovoj įnirtęs.
Žvanga plienas, žvanga varis,
Priešas randa vien tik mirtį.

Ne, ne maršas gedulingas
Audrai staugiant skamba tyliai, –
Kulkos lekia. Kulkom sninga
Ne dangus, bet žalios šilas.

Staugia Vilkas Geležinis,
Tamsią naktį prisikėlęs.
Staugia! Ir visoj Tėvynėj
Aidi balsas jo pašėlęs.

Broliai nebalnos žirgelių, –
Ne žirgais į žygį joja!
Raistais, krūmais eis, be kelio
Dėl Tavęs, šalie gimtoji!

Ir Šešioliktą Vasario
Miškuose iškels trispalvę,
Vytis sublizgės iš vario, –
Lenks prieš jį karžygiai galvas.

Tą Vasarį, piktą, rūstą,
Prakalbės vėl partizanas:
– Aš kovosiu, kolei skruostu
Prie tavęs priglusiu, žeme!

*Kur prisiglausti be namų,
Be mylimos pastogės?
Po šonu – gultas samanų,
Ir eglių šakos – stogas.*

*Ankstyvo rytmečio dangus
Žarijom apsiniaukęs.
Pro medžių šlamančius lapus
Žvarbus vėjelis kaukia.*

*Nebesušilsį prie ugnies, –
Ugniavietė užgeso.
Bet koks gi mylimas ištis
Tas kelias partizano!*

*Birželio naktys ašaros...
Rugsėjo naktys klaikios...
Žvaigždė kapelį pašarvos
Ir nusiminus klaidžios...*

*Kelelis, kelias per miškus
Ir tolimas, ir mielas.
Jis driekias tolumon lauku
Ir – į kapelį smėlio.*

/ VĒJAS /

*Mes drāsūs kaip ereliai,
Tvirti kaip ažuolai.
Tiesus mūs laisvės kelias, –
Mūs pievos, mūs šilai.*

*Nebijome mes nieko,
Nebijome mirties, –
Mūs žygiai amžiams lieka
Kaip gairės ateities.*

*Žygiuojam nępabūgę
Į laisvę su daina,
Ar dulkės tai, ar pūgos,
Ar spalio dargana.*

*Tiesus mūs laisvės kelias,
Sunki didi kova.
Nuo mūsų žygių kelias
Prispausta Lietuva.*

*Vieną naktį, šviesioj mėnesienoj,
Kai žvaigždutės pleveno aukštai,
Atsisveikinęs mamą ir tėtį,
Brangią tėviškę tu palikai.*

*Jeigu priešas į kraštą mus brausis,
Gaus patrankos platybėj laukų...
Užu laisvę, už mylimą kraštą
Mes pakilsime žygin kartu.*

*Aš matau jus keliais nužygiuojant:
Iš akių jūsų spindi drąsa,
O širdy – didis ryžtas ir meilė,
Kad tik būtų laisva Lietuva.*

*Mielas broli, tikiu jūsų gretom,
Jūsų šviesiu plieniniu kardu.
Jei reikės stoti mūšin už laisvę,
Mes pakilsime žygin kartu!*

*Dar neseniai tu man kalbėjai,
Kad visa — klausimas dienu,
Ir išejai, tu išejai
Parnešti laisvės spindulių.*

*Bet nei tavęs, nei laisvės tos, —
Vien tik naktis, tamsi naktis,
Nė laimės taip trumpos, mažos
Neliko — tik viena viltis.*

*Ir pūgos siaučia, vėjai ūžia,
Nėra tavęs, nėra šviesos.
Tavi namai — žalia giružė,
Tu išejai gint Lietuvos.*

/ KOVAS /

*Naktis, diena – vis vien tas pats:
Tik šaltos, niūrios sienos.
Per visą nakt kalbėjom mes,
Draugai vienos idėjos.*

*Ir žvakės mirgančioj šviesoje
Veidai visų išbalę,
Ir spindi pyktis iš akių,
Ir kerštas už šią dalią.*

*Ir vienas tarė: „Na, draugai,
Ramias dienas pametę,
Gal ryt pro bunkerio duris
Čia mums įmes granatą,*

*Gal ryt atklydusi kulka
Įsmigs mums į krūtinę,
Gal mirsim atvirom akim
Už kenčiančią Tėvynę,*

*Bet mes nebūsime tokie –
Svyruojantys – nebūsime,
Nelinksim siaučiančioj audroj,
Nelinksim ir nelūšim.*

*Galbūt mes jau ir neilgai
Miškų takus beminsim,
Todėl, kad esam čia visi,
Mes priesaiką priimsim.*

*Jei liksime bent vienas mes
Laisvam rytojui švintant,
Užgriausim bunkerį tada
Ir qžuolą sodinsim.*

*Kur šito bunkerio anga,
Kuri dabar mus dengia,
Teauga qžuolas stiprus
Ir stiepias į padangę,*

*Tegu siūbuoja dienomis
Ir naktimis žvaigždėtom,
Tegu jis kalba, mini vis,
Kaip mes dabar kovojam.*

*Tegu pasaulis sužinos,
Kaip buvo laisvės laukta,
Kaip mirėme kovos lauke
Už savo brangią tautą".*

*Ir žemėj, bunkery tamsiam,
Klaikiom akim bemiegėm
Visi iškėlėme rankas,
Visi tvirtai prisiekėm.*

*Tamsiausiam miško vidury
Atverta bunkerio anga,
Bet veltui laukia jis draugų –
Negrįš jie niekada...*

*Tekėjo saulė už miškų
Rausvos šviesos kaskadom,
Kai jie visi kovos lauke
Sau žiaurią mirtį rado.*

*Po žemę vienas aš blaškau,
Juodajam vargui žydint.
Gal vien tiktai dėl to likau,
Kad priesaiką įvykdyčiau.*

/ TEGIMANTAS /

*Nuo arklo jūs, broliai, nuo dalgio,
Tėvynės sūnai jus taurieji,
Išėjote laisvės parnešti
Kartu su pavasario vėju.*

*Tėvynei jūs viską aukojat,
Brangiausiajį turtą – gyvybę,
Kovosit, pamynę pavojų,
Už laisvę tautos ir vienybę.*

1949 m. pavasaris

*Kapas, kryžius ir žydinti alyva,
Aplinkui gūduma, klaiki naktis.
O kur ramybę ras nuvarginta širdis,
Kur eisi, partizane, vakarą vėlyvą?!*

*Juk niekas nepravers tau kiemo vartų,
Neliko šiam pasauly sielos artimos,
Tavęs jau niekas nesupras ir nepaguos,
Neliko, kas prieš kraugerius užtartų.*

*Bet neliūdėk! Dar liko tau Tėvynė,
Kurios išplėšti niekas neįstengs.
Apnuogintą ji kūną žemėmis pridengs,
Kada užmigs jausmai, sustings krūtinė.*

*Ir kada laisvė žais pilkuos arimuos,
Kada laisva ramunė pražydės,
Ji tavo žygius ainiuose minės
Ir nepamirš tavęs, prie kapo rymos.*

/ KERANAS /

Jei kartais pas tave užklys keleivis mūsų

būrio, –

*Priimk, pavalgydink, aprenki jį;
Parodyk širdį jam ir gailesį lietuviui,
Kad tavo sąžinė kaip patrioto būtų rami.*

*Ir palydėk tu jį, jei jis į kelią ryšis, –
Kelionės galas jo – toli...
Pravesk pro seklumas ir dunksančias sargybas,
Kurios sustingę graso kaimo pakrašty.*

*Ir palinkėk tu jam, kad jį keliai išvestų, –
Jisai juk pranašas ateinančių dienų, –
Kad vėl draugus ir savo būrį rastų,
Kad maloningi būtų jam dievai kovų!*

*Kur gyvensi? – Kraujo marios be krantų,
Tiesai ankšta, melui taip platu.
Kur nueisi? – Dega žemė už kalnų,
Dega mūsų dienos, gausdamos plienu.*

*Nors žinau – iš žemės kraują sau ėmiau
Ir jos amžių giesmei liksiu nebylus,
Už namus, už žmogų kur kas slaptingiau
Kalbins čia mėnulis mėlynus šilus.*

*Kaip pašautas paukštis, gyvasčių tikiu,
Neužmerksiu šiandien budinčių akių.
Pro dujas ir plieną iš kalnelių gaus
Amžiais gyvos dulkės mirusio žmogaus.*

*Bėg Betliejaus žvėrys laisvės ir taikos,
Ir dienų valdovai gal pajus tave.
Ir per kraują kelio niekas neieškos,
Švęs draugai ir priešai tavo grįžtuves!*

/ VYTENIS /

*I ketvirtąjį rudenį brendam
Vien per sutemas, audrą, naktis.
Mūsų lūkesčiai jūroj nuskendo,
Ir krantai pasiliko toli...*

*Rėpiu dangų aš mėlyną, vaisių,
Rausvą varšą ant beržo regiu,
Matau rudenio šmėklas čia švaistant
Tartum gintarą klevo lapus.*

*Per dienų tiek, nugrimzdusių toliuos,
Nemačiau vakarinės žaros –
Jas uždengdavo eglių pilioriai,
Išsistiepę lyg bokštai kalnuos.*

*Negirdėjau aš girgždančių svirčių
Nei varpų vakarinės maldos.
Pripratau žengt per sutemas – mirtį,
Per naktis rudeninės audros.*

*Ir pasaulis toks tolimas liko,
Išsigynė savųjų vaikų.
Dabar deda erškėčių vainiką
Ant kraujuojančių mūsų galvų.*

*Bėga minios įtūžę, apakę,
Baltais vieškeliais bėga tolyn.
Kerštu dega jų neregės akys,
Ir krūtinės alsuoja mirtim.*

„Iš šešėlių tamsios karalystės,
Iš naktinių klajonių klaikių,
Nelaimingi keleiviai, sugrįžkit!“ –
Jiems lyg tyruose balsas šaukiu.

Lyg klajūnas iš kito pasaulio,
Kur mirtis taip arti, taip arti,
Aš kaip kūdikis krykštauju saulėj,
Įžiūrėjęs dar gyvas akis.

Dega žvaigždės taip didelės, šviesios
Lyg bažnyčių altoriai šventi,
Lyg per sutemas ranką kas tiesia
Ir vilioja pasaulin sugrįžt.

Tai praeina ne sykį lyg fėjos
Iš pasaulio atklydę aidai.
Skaudų ilgesį sieloj pasėję,
Vėl išnyksta lyg marių laivai.

Byra lapai geltoni, auksiniai,
Skrieja debesys vėjo sparnais.
Ir ruduo, ir ruduo į Tėvynę
Lyg nekviestas keleivis ateis.

Vėl palinkę arimais klajosim
Lyg vaiduokliai be tiltų, kelių,
Ir juodžiausių naktų sutemose
Rasim pranašą saulės dienų.

*O pasaulin negrišim, kol saulė
Nepažers į akis spindulių,
Kol vešėjanti žemėj apgaulė
Neištirps su miniom neregijų.*

*Jau nedaug besugriš partizanų
Iš šešėlių, iš girių žalių.
Te lengva būna žuvusiems žemė,
Kurią laistė jie savo krauju,*

*Už kurių jie jaunystę aukojo,
Namus, motiną, laimę galbūt.
Ir suklupo nuvargusiom kojom,
Bežygiuodami audrų keliu.*

*Kam viliojate, grakščiosios fėjos,
Prarastųjų dienų pranašai?
Juk ruduo, byra lapai, rugsėjis,
Ir žiema jau už lango antai.*

*Kam įskaudinat širdį klajūnui –
Juk pasaulin nėra mums kelių.
Aplink mariose, siaučiant taifūnui,
Pasiklydę nerandam krantų.*

1947 m. rugsėjis

/ VYTENIS /

*O Viešpatie, nors šitą naktį,
Kai piemenys Tau gieda „Gloria!“,
Pamiršt dygliais nusėtą taką,
Paskendusį šešėliuos, norime.*

*Kai ges saulėleidžiai įraudę
Tą šventą, tylų Kūčių vakarą,
Tu nors tada nutildyk audrą,
Nušluostyki vargdieniams ašaras.*

*Ateik, – Tavęs mes laukiam girioj, –
Šviesių dangaus žvaigždžių spindėjime.
Atnešk ramybę žemei tyrą,
Paguosk šimtus širdžių kalėjimuos.*

*Baltai dabinsis eglės, pušys,
Siūbuos linksmi kalėdiniai...
O jų garsams per mišką užiant,
Suklupsime, maldas kalbėdami.*

*O Viešpatie, nors naktį šitą
Pamiršt kovų kelius per nežinią
Mes norime. Ir vieną rytą
Pabust ramia širdim gyvenimui.*

1948 m.

/ VYTENIS /

*Į laisvės mes žiburį kopiam,
Į saulę, į mėlyną dangų.
Aukotis iš bočių išmokę,
Jų pėdom kovodami žengiam.*

*Daug kartų piktieji tironai,
Šešėlių klaikių pagimdyti,
Užplūsdavo žydinčius klonius
Smūtkelių keliais nusagstytais.*

*Ir likdavo žagrė arimuos,
Netekus pūslėtųjų rankų.
Sesutė, ant grėblio parimus,
Liūdėdavo, dundant patrankom.*

*O buvo vasaris saulėtas
Prieš trisdešimt metų margųjų,
Kai bokštuose ėmė aidėti:
– Gana jums valdžios svetimųjų!*

*Krauju savanorių aplietos,
Žydėjo Tėvynėje gėlės.
Ir juokas, ir dienos saulėtos
Išsklaidė klaikiuosius šešėlius.*

*Bet grįžo tironas pakrantėm
Šventosios, Nevėžio, Dubysos,
Kad savo grobuonišką ranką
Lietuvio krauju apšlakstyti.*

*Ir griežlės rauda vasarojui,
Ir bokštų varpai lyg apmirę...
Nutilo ir dainiai artojai,
O tėviškes pakeitė girios.*

*Čia gera, kai naktys ateina,
Kai grįžtam po žygio ilsėtis, –
Tik čia dar tebeskamba dainos,
Iš meilės Tėvynei sudėtos.*

*Ir nieks nesugriauš mūsų vilčių,
Tikėjimo pergalės rytu, –
Juk vieškeliai laisvėn ir tiltai
Ant mūsų pečių pastatyti.*

*Ir grįšim per sodžius, pro liepas,
Pro seną pasvirusį kryžių,
Taip tolimą laisvę pasiekę,
Į saulę, į ateitį didžią.*

*Riedės metų eilės pro šalį,
Ir audros nutils okeanuos, –
Tik, broliai, drąsiau! Sunkią dalią
Išnešim keliais partizano!*

1948 m.

/ VYTENIS /

*Jaunus veidus raukšlės išvagojo,
Galvas puošia sidabro varsa.
Te laukinis barbaras kvatojas...
Nenutils partizanų daina.*

*Plieno žvilgsniai įsmigę į tolį,
Rankos spaudžia lyg draugų ginklus.
Tyliai žengia papieviais jaunuoliai,
Mirga žvaigždės iš pilko dangaus.*

*Sužaliuos vėl darželiuose rūtos.
Kai pavasaris risis laukais.
Neliūdėki, senoji močiute,
Mes dar grįšim dulkėtais keliais.*

*Pilki kryžiai, pasvirę prie kelio,
Palydės mus pro liepas senas.
Vėl šypsosis laukuose birželis,
Klykaus pempės, pamilę balas.*

*Liūdnos mėlynos akys šypsosis
Ankstyvųjų žibuoklių žiedais.
Apie žuvusius brolius miškuose
Skambės dainos per amžius plačiai...*

1947 m. kovas

*Mes čia Tau daug dainų sūpynėm
Per šaltas rudenio naktis.
Tu mūs išvarginta Tėvynė,
Tu mūsų meilė ir viltis.*

*Berželis skaisčią savo dalią
Giesmėn įpynė vyturių.
Praėjo rytmetys išbalęs
Su laisvės ilgesiu tauriu.*

*Nuslinko tylūs savanoriai
Pro lauką šnarantį kviečių.
Jutau alsavimą neramų
Ant jųjų skruostų degančių.*

*Krūtinėj virė karštas kraujas,
Virpėjo žvaigždės danguje,
Tad jie užu Tėvynę kaujas,
Per mirtį laisvę neša jie.*

*Laukų Smūtkelis susimąstęs,
Nužengia Kristus iš dangaus.
Ateina štai vargonų balsas
Į tyras širdis prisiglaust.*

/ LAUKINUKĖ /

*Ir kai debesys pražysta
Mariomis žvaigždžių,
Kai melsvi žiedeliai vysta –
Tu nemerk akių.*

*Ak, širdie, jauti tu skausmą,
Sopulį – tikiu,
Tėviškei išliejęs jausmų –
Neužmerk akių.*

*Paukščiai, lenkė baltą šalį,
Klyks, parklyks keliu.
Į baltutį paukščių kelią –
Neužmerk akių.*

*Pasiūbuok lyg melsvas linas
Prie vagos rugių.
Nepalies širdužės švinas,
Tik nemerk akių.*

1949 m. vasara

/ LAUKINUKĖ /

*Ak sumok sparnais, margoji kregžde,
Dar žiedais lelijų pasiūbuok.
Kas, kad lūpos ilgesiu sušnabždo,
Kas, kad dienos praeity nunoks.*

*Kas, kad vyšnios jau seniai nusirpo, –
Baltos pusnys ners iš sutemos...
Salvės šūvių vėl sutrimitavo, –
Glaudžias švinas prie širdies tautos.*

*Lange gėles gruodis išgrafavo,
Sausis šalčiui skarele pamos.
Metai ilgesiu skaudžiu sutirpo,
Metai džiaugsmą baltąjį sumos.*

*Dar nemirk, širdie, margoji kregžde,
Dar žiedų baltų parink.
Lūpos ilgesio malda sušnabžda...
Grumias metai sopulį sutrint.*

1949 m. ruduo

*Ateina jiems grubokas kelias –
Apstu duobių ir dinamito.
Kulkosvaidžiai kaip šunys skalina,
Ir nėr jėgos juos nuramint.*

*Regiu iš tolo juos ateinant,
Gaisrai skruostus rausvai nuspalvina,
Palydi kruvinos karų dievaičio dainos,
Ir patrankos palydi salvėm.*

*Pasaulio šypsena klaiki ir rūsti,
Nerimsta marios nuo krašto iki krašto.
Ateina jie, šalimais eina rūpestis,
Ką Lietuvai Tėvynei, ką atnešti.*

*Bet Vilniaus bokštuos naują saulę regim
Ir didžių dainą ryžtamės pamoti:
Krito pikta Rusija ragana,
Tai kas dar kelių mums išdrįs pastoti?*

*Turim ginklą, troškimą ir drąsą,
O delne – ateitį savos tautos,
Tad ir sakom: „O Lietuva Tėvyne,
Tu niekad jau iš skausmo neraudosi“.*

/ NERIMAS /

(Į poezijos albumą)

*Prisimenu: ugnis, kautynės,
Laukinis barbarų „Ura!“
Iš mūsų lauko paskutinis
Tu traukeisi kaip visada.*

*Drioksėjo šūviai, šakos krito,
Mirtis nirtingai sekė mus,
Bet vidury chaoso šito
Buvai tu šaltas ir ramus.*

*Ir kai kraujuos manei, kad miršti,
Kad plakus liausis tuoj širdis,
Tu žiedą traukei sau nuo piršto,
Kad priešui nepatektų jis...*

*Bet gyvas tu likai ir šiandien,
Vedi mus vėl į kautynes.
Drauge kovojome ir kentėm,
Drauge ir laisvėn žengsim mes!*

1946 – 1947 metų žiema

/ ÈGLIS /

(Į poezijos albumą)

*Kai, tėviškei šaukiant, palikę namus,
Kovon pasiryžom ne vienas,
Kautynės ir vargas užgrūdino mus
Kiečiau negu patrankų plienas.*

*Juk laisvės keliu mūsų žingsnius pirmus
Įprasmino kritę karžygiai,
Ir meilė šalies veda pergalėti mus...
Aukščiausias palaimins šį žygį.*

*Tad tęskime kovą, suglaudę gretas,
Prieš smurtą ir šlykščią apgaulę.
Be baimės pirmyn, jei ir žūsime katras, –
Kitiems patekės laisvės saulė!*

1946 – 1947 metų žiema

/ ĒGLIS /

*Su automatu rankoj,
Su ryžtumu širdy
Liekuos tēvu šaly –
Ar gēlēs žydi lankoj,
Ar viesulai, ar pūgos
(Širdis jų nepabūgo),
Ar tai perkūnai trankos.*

Mama juk išmokino,
 Kaip Tėviškę mylėt,
 Jėgų jai negailėt...
 Kaip mirti dėl Tėvynės...
 Čia vieškeliai pilki
 Jos kojom numinti –
 Čia motinos gimtinė.

Likimas tad Tėvynės –
 Taip pat mana lemtis...
 Jau baigias jos naktis, –
 Žara matyt, vaikinai!
 Ir, dingstant jos kančiom,
 Suteiks naujom spalvom
 Gyvenimas Tėvynės.

— — — — —
 — — — — —

Su automatu rankoj,
 Su ryžtumu širdy
 Budžiu tėvų šaly,
 Nors nebežydi lankos.
 Mama juk išmokino
 Nelikt varguos Tėvynės,
 Tad viesulai tetrankos!

/ ĖGLIS /

*Kovos dvasia kad nenublanktų,
Nauja jėga vėl pasirodyt
Visus dorus tautiečius lanko
Lietuvių pogrindinis žodis.*

*Slaptingų eglių glūdumoje,
Kovų šešėliuos pagimdytas,
Jis eina skelbt lietuvių tautai,
Kad sutemos bus išblaškytos,*

*Kad greit tauta iš miego kelsis,
Kad aušta jau diena į šventę,
Kad laisvė į duris tuoj belsis.
– Pakilk, lietuvi, lig šiol kentęs!*

*Žiūrėk! – ugninės laisvės žaros
Jau apima dangaus žydrynę,
Pikti šešėliai žeme driekias –
Danginąs, ir visoj Tėvynėj*

*Tik skamba trankios karo dainos,
Girdėt trimitai, dunda būgnai.
Tai plečias pogrindinio žodžio
Įžiebtos Laisvės Kovos Ugnys!*

1948 m. balandis

*Šilų kalne vaitoja pušelės,
Takeliu tyliai eina kažkas.
Jo išvargintas veidas išbalęs,
Rankos skiria spygliuotas šakas.*

*Aukštumėlėje jis apsistoja,
Krūtinėn oro įkvepia giliai
Ir, sušvilpęs paukščiu, suvaitoja,
Aidą šį pakartoja šilai.*

*Į tą garsą iš slėnio atsako
Švilpesys tokiu paukščių taku.
Jam pirmajam pavyko rast taką
Čia, tarp šitų pušelių žalių.*

*Atsisėdęs giliai atsidūsta, –
O Tėvyne, kokia Tu brangi.
Žydros akys ir veidas nuliūsta, –
Juos išblaškė, ir žuvo penki.*

*Ne dėl turtų lietuvis kovoja,
Ne garbingųjų vietų aukštų,
Tik kad būt laisva žemė artojų,
Kad nebūtų gyventi sunku.*

*Jis nenori pasaulio valdyti
Nei vergaut, nei turėti vergų,
Tik kad broliai išeitų į saulę
Iš už grotų, paunksnės miškų.*

/ ALKUPĖNAS /

*Dėl Taveš, o Tėvyne, šiandien aš kovoju,
Dėl Taveš, dėl Tavųjų vaikų!
Dėl Taveš ir gyvybę statau į pavojų,
Tavo laisvei tuo kelią grindžiu.*

*Visada, net sapne, apie laisvę svajoju,
Apie laisvę gimtųjų laukų...
Niekada, ar verkiu, ar juokiuos, ar dainuoju,
Nepamiršiu Tavųjų vargų.*

*O po to, kai tauta bus laisva, be pavojų,
Kai nebus jau kovų nei vargų,
Na tada atsiras daug balsingų herojų,
Kurie sieks pinigų ir dvarų...*

*Bet vis tiek nei kovos, nei vargų aš neboju,
Nes Tave, o Tėvyne, myliu!
Ir tegu parazitai jausmus tuos naudoja –
Man vis tiek: dirbu tiek, kiek galiu.*

1945 m. gegužė

ALK. 1948

JA. 1950

/ ALKUPĖNAS /

*Partizanai mišku eina
Ir niūniuoja tyliai dainą:
– Ei, lietuvi, ar žinai –
Žengia broliai vanagai!*

*Mes Tėvynę išvaduosim, –
Gėlės vėl žydės laukuose.
Kai išvysim grobikus,
Vėl sugrįšim į namus.*

*Kol Tėvynę priešai smaugia,
Bolševikų žvėrys staugia,
Mūsų ginklai tol žvangės
Ir ranka nesudrebės.*

*Plieno gretas surikiuosim,
Skambią dainą uždainuosim,
Eisim vyrai ir vaikai –
Priešams bus tikrai riestai!*

Nakvininkai

/ A L K U P Ė N A S /

*Ko taip baisiai nusiminę žiūrit į mus?
Gal dar pirmą kartą matot tokius svečius?
Nebūkit nusiminę, jei lanko jus miškiniai,
Jie gerbia jus!*

*Šeimininke, čiupęs lazda, tildyk šunis.
Vesk į daržinę ar tvartą – ten ir pririšk,
Kad niekas nežinotų ir šunes kad nelotų, –
Tada tvarka.*

*Šeimininkės, kelkit greitai langus uždengt.
Nors kaimynai ir neblogi – reikia jų vengt,
O šviesą kai uždegsit, pažinę net nustebsit,
Ir bus ramu.*

*Gal atrasite kaimynų, gal giminių,
O jei ne – galėsit spręsti iš mūsų veidų.
Nesame mes plėšikai, bet žmonės katalikai,
Tokie kaip jūs.*

*Ko atėjom, ką sakysim, galit nujaust:
Jei kas prašosi nakvynės – reikia priglaust.
Kur gulti – mes atrasim, nereikia mums*

matracų –

Tiktai šiaudy.

*Tvirtai tikim šeimininkės vaišingumu,
Ji papratusi vaišinti visad svečius.
Paltelės plaštakinės, dešrelės pusmetrinės –
Mums ir gana.*

*Ne dažnai juk apsilanko tokie svečiai –
Tie, kurie atneš jums laisvę savo pečiais!
Tad, mieli šeimininkai, priimkite kaip tinka
Tokius svečius.*

*Tebūnie laimingi jūs žygių takai,
Garbė jums, galiūnai, mūsų ažuolai!
Tik jūsų krūtinę trispalvė dar puošia,
Tik jums dar giružė lietuviška ošia.*

*Jūs pinate laisvei gražiausią vainiką,
Be baimės kapojat nagus bolševiko,
Ir žemė senutė visai nedejuoja,
Kur Vytį lietuvis su savim nešioja.*

*Ten lūžta tos iltys plėšiko raudono,
Kai jį jūsų kardas paguldo ant šono, –
Lietuvis ten gali gyventi ramiau,
Nes nukirstos iltys nekanda daugiau.*

*Mažytis lopšely sau miega ramiai,
Juk jo nebegąsdin raudoni vilkai,
Klojime durtuvais nebado šiaudų
Ir klėty, aruode, nežarsto grūdų.*

*Neieško kažko jie po lova, spintoje,
Neskaito, ką „buožės“ parašė knygoje,
Negali susekti, bažnyčion kas eina,
Kas traukia po kaimus lietuvišką dainą,*

*Kas meldžias prie kapo Tėvynės sūnaus,
Kas klūpo po kryžium, maldaudams dangaus.
Kad laisvę grąžintų, nuimtų vergiją,
Kad vėl rami būtų suvargus žmonija!*

/ N A G L I S /

*Jauną sielą suviliojo
Žalios girios.
Kur eglaitė, kur žalioji, –
Mūsų vyrai.*

*Kur krantų upeliai statūs,
Tankumynai,
Ten takus per daugel metų
Mes sumynėm.*

*Kieto vargo ir pavojų
Daug patyrėm.
Už pastogę jum dėkojam,
Žalios girios.*

*Neša vėjas laisvės dainą,
Šlama girios.
Ryžtas spindi, drąsūs eina
Mūsų vyrai.*

*Krintant, kylam, vėlei einam,
Gaudžia šūviai.
Visagalis mus palaimins –
Mes lietuviai!*

*Aš nemaniau, kad, kaip senovėj,
Dabar lietuviai taip kovos.
Ir netikėjau, kad matysiu
Naujus didvyrius Lietuvos.*

*Bet vieną kartą, šėlstant vėjui,
Tamsiojoj rudenio nakty
Per lietu, darganą atėjo
Su nuostabia drąsa širdy.*

*Atėjo sušalę, sulyti,
Bet su šypsniu drąsius veiduos.
Iš gimtų namų išvyti,
Kovoję tėviškės laukuos.*

*Kartą pamatęs partizanus,
Nebeužmiršiu niekados.
Dabar tikiu, Tėvyne mano,
Kad jie Tave dar išvaduos.*

*Nors apie juos šimtai pavojų,
Grasina priešai mirtimi,
Bet dėl Tėvynės jie kovoja
Dvasia, siela ir širdimi.*

*Drąsiai kovokit iki galo,
Mes melsimės karštai už jus.
Prašysim Dievo Visagalio,
Kad jūsų laimintų kelius.*

/ VĒJŪNĒ /

Matau dažnai to žygio kelią:
 Žudynės,
 kraujas,
 žemė sujaukta.
 Krauju įrašėt komunistams didžio keršto dalią:
 Ties Vilnium,
 Kaunu
 ir ties Klaipėda.
 Ir vėl patrankų šūviai dunda,
 Padangė rausta vėl
 pašvaistėmis,
 O širdyje vėl kerštas bunda
 Už kraują, nekaltai
 išlaistomą.
 Per klaikų balsą automatų,
 Granatų ugnį,
 per gaisrus
 audroj
 Kaip kūdikį ant savo rankų
 Parnešite jūs
 Laisvę
 Lietuvai.

/ Ž I Ž M A R A S /

*Daug dainų liks nedainuota
Tėviškėlės kloniuos,
Kai pavasariais miglotais
Žengė vyrai augaloti
Į didžias keliones.*

*Jeigu kam galva nusviro,
Mirtis pabučiavo,
Jojo vieton stojo vyrai,
Net nustebo juodos girios
Vakarą ružavą.*

*Ankštų rytą spindi rasos,
Parugėmis brydės...
Svyra mergužėlės kasos, –
Numylėtasis jaunas
Rožėmis pražydo.*

*O mes traukiam siluetais
Su jaunųjų ryžtu
Šiais kelių keliais smėlėtais,
Kad Tėvynei numylėtai
Laisvė vėl sugrįžtų.*

*Tylu. Naktis. Tiktai padangė
Išmarginta žiedų vainikais,
Tėvelis mėnuo neišnykęs
Besergsti mus ir žemę brangią.*

*Kažkur lakštingala nusuokė,
Dainos aidai pasklido girioj.
Ne veltui ją poetai gyrė,
Dainos prasmės nebesuvokė.*

*Akių dabar nebeužmerksi:
Klausais, ar dar koks giesmininkas,
Po dienos triūso nesulinkęs,
Sušvilps, kad imtų noras verkti.*

*Matai, kaip čia, samanose,
Šventieji Jono vabalėliai,
Naktiniam darbui atsikėlę,
Darbuojasi lyg namuose.*

*Kitoje pusėje, toliau,
Palinkę du žiedai purienos –
Abu gelsvučiai, lyg kad vienas,
Vis šnabždasi kaskart tyliau.*

*O kas gi ten? Ar tik ne beržas
Vaitoja, verkia, lyg dejuoja...
Taip, jis. Tai jo dalia sunkioji
Bus jėgas vystančias palaužus.*

*Dejuoja, verkia, nes kančios
Praslinko daugel daugel metų,
Kai žiaurūs budeliai iš reto
Vis geni šaką po šakos.*

*– Bet išlaikysiu, – kalba sau, –
Ne tiek kentėta, ir skausmuose,
Storom grandinėm apsijuosęs,
Per šimtmečius nepailsau.*

/ D A I N A /

*Žalia gamta pravirko –
Bučiuoja skausmas sielą.
Lankykit, broliai, pirkią
Kas naktį, juodą, tylią.*

*Užbėkit pasišildyt,
Prieš eidami į žygi...
Be laisvės čia taip ilgu –
Vien juodas skausmas žydi.*

*Bet ji ateis, sugrįš ji,
Ant rankų ją parnešim.
Pirmyn, drąsi jaunyste,
Už laisvę kovą tęsimi*

*Žalia gamta pravirko –
Ruduo čionai atklydo...
Lankykit, broliai, pirkią
Ir neškit laisvę didžią.*

*Už ažuolą kiečiausią tu kietesnis,
Prisiglaudei prie tėviškės gimtos,
Kurios sargyboj stovi partizanai
Ir gina laisvę Lietuvos.*

*Daug vėtrų mus drąsius palenkt jau bandė,
Pavergt, atplėšt nuo tėviškės savos,
Bet mes jėgų iš praeities vis šėmiam
Ir ginam laisvę Lietuvos.*

*Ir taip, kaip tu, Puntuk, į gelsvą smėlį
Čia prisiglaudęs dar, taip mes,
Kaip tas kad ažuols drūts prie Nemunėlio,
Savas vis saugojam žemes.*

*Te žino priešas karštą mūsų ugnį
Ir gilią meilę tėviškei savai.
Ir vis dėlto gražu kovot už laisvę
Ir ją pamest Tau, Lietuva.*

*Nepraradom laisvei vilties, –
Mūsų veidus ryžtas puošia.
Už Tėvynę vargt ir mirti
Mes kaip vienas pasiruošę.*

*Mes iš kerpėtų lūšnelių,
Mes žemaičiai kęstutėnai.
Mūsų kelias – laisvės kelias,
Mūsų žygiai – laisvės dienai.*

*Žino visos laisvos tautos:
Lietuva nepasiduoda!
Mūs kovos galingas srautas
Sunaikins apgaulę juodą.*

*Šlama liepos, gaudžia pušys,
Kvepia rūtomis Tėvynė.
Laukit mūs, tėvų bakūžės, –
Mes sugrįšim laisvę gynę!*

*Kaip daigelis rausvas kad iš žemės kyla,
Saulės atgaivintas po ilgos žiemos,
Tu žengi per audras ir pavojus tyliai
Išdidus, bebaimis, tvirtas ir ramus.*

*Nors sukąstos lūpos, akys ryžtu dega,
Širdyje kraujuotą žaizdą tu nešies,
Vien trispalvė šilko toluomoje regis
Ir kančia nūdienė varganos šalies.*

*Tavo dienos skęsta Sibire, barakuos,
Tvirtos grotos skiria laisvę nuo tavęs...
O gimtų arimų vėjas tyliai šneka,
Nešdams laisvo juoko kupinas dienas...*

*Net mirtis pabūgsta tavo tvirto ryžto –
Laisvės kelią kraujo rožės nužymės!
Vargo išauginta, atkakli jaunystė –
Nepabūgs ji nieko, laisva lig mirties!*

*Ne visi supranta laisvę ir Tėvynę,
Ne visi audringu pasuka taku.
Kitas duonos kąsnį daug labiau brangina
Negu laisvą žodį – žemę milžinų!*

*O jaunime, daige skaistaus laisvės ryto,
A ūki ir žydėki tu drąsus, šaunus!
Tau dėkos Tėvynė, po kovų nušvitus:
– Ačiū tau už laisvę! – amžinai kartos...*

*Tau dėkos ji, vargo jungą nusimetus,
Tau dėkos per amžius kartos ateities...
Tad tvirčiau lai žengia šiandien mūsų gretos!
Laisvę už pralietą kraują užmokės!*

/ DANGUOLĖ /

*Vienuma laukų.
Pušų šešėliai ir naktis.
Eini vis. Eit sunku.
Ir taip ilgu tarp tų miškų.
Širdis ištroško jau gimtinės,
Nerimsta, veržias iš krūtinės –
Tenai, kur sesė, kur mama
Lopšinės dainą tau dainavo,
Kas naktį tyliai supdama.*

Bet laisvės vardas toks brangus!

*Ir tu vis eini.
Tėvynei širdį tu neši
Su meile ir su viltimi,
Nors krinta vyrai kruvini.
Ir gal gyvybę tu nuskynęs
Padėsi aukure Tėvynės.
Tikėk, trimis spalvom nuskaidrins
Raudojančias tamsas...*

Ateis, ateis aušra šviesi!

*Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta,
O mes ar sugrįšim kada?
O kam mums tos dienos ir kam ta jaunystė,
Jei tėviškės laisvės nėra?*

*Miškų tankumynuos gyvenimas eina,
Tiktai nebe tas, nebe tas.
Visa Lietuva atsidūrė kalėjimuos,
O kas ją į laisvę išves?*

Ak, Dieve Aukščiausias, už ką mums šios

kančios —

*Ar drausta Tėvynė mylėt?
Nejau ir per amžius laisvos Lietuvos
Neteks jau daugiau mums regėt?*

*Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta,
O mes ar sugrįšim kada?
Prabėgs gražios dienos, prabėgs ir jaunystė,
Širdy pasiliks tik skriauda.*

/ Ž È R U T I S /

*Gera žemėj. Mes prie jos krūtinės
Visada prigludę artimai.
Gera žemėj. Žemė – mūsų namai,
O padangė jų – dangaus žydrynės.*

*Gera žemėj, kai jos kelių kuklų
Miname su meile ir džiaugsmu.
Prasivėrę mums lig gilumų,
Šviečia erdvės, kupinos stebuklų,*

*Kad nuo šito siauro žemės tako
Vis matytum, kaip žvaigždynai teka
Ir kaip saulė keliiasi rytais,*

*Ir, žėruojant ugniai jų slaptingai,
Tu ant kelių pultumei maldingai
Po žydrais jo šventnamio skliautais.*

1949

/ LAIMUTĖ /

*Tolimas, mažytis žiburėli!
Iš tavęs jau šioj gūdžioj nakty
Man į širdį spinduliai šilti
Atplevena glūdinčiam šešėly.*

*Tolimas, mažytis žiburėli!
Dieną naktį ilgesį juntų:
Tave neša prarajon krantų
Švelnios rankos, prie širdies pakėlę.*

*Žiburėli, dar prieš aušrą, naktį,
Ilgesy giliam prikeltas degti
Mylincios širdies didžios aukos,*

*Ar kada, praėję tamsą kraupią,
Mes galėsime, prie tavęs suklaupę,
Siųst Jam skaidrią maldą padėkos?*

1949

/ LAIMUTĖ /

*Tu sakai: „Esu aš šiaurės vaikas.
Mano akys – žydruma skliautų.
Rausvos rožės žydi ant veidų.
Gelsvas auksas ant pečių man draikos.*

*Rūbą dailų, paprastą ir kuklų
Iškilmei ir darbui aš velku.
Man nereikia perlų nei šilkų,
Pertekliaus nei prabangos stebuklų.*

*Tik nešiojuos aš troškimą karštą
Išlaikyti sielą nesuterštą,
Kad, visad joj Dievą jausdama,*

*Aš per amžių švęščiau džiaugsmo puotą,
Skaistumu moters apvainikuotą
Ir tyros mūs meilės palaima".*

/ GEGUTĖ /

*Toks vakaras vaiskus, saulėleidžiui įkaitus,
O dar akimirka, ir jis užges.
Tylios giesmės per slėnį plaukia liūdnas*

aidas, –

Gegutėle, tu negraudink manęs!

*Ir taip keistai krūtinę jauną spaudžia,
Galbūt Tėvynės gaila, gal tavęs...
Ir dobilą savių lapeliai glaudžias, –
Gegutėle, tu negraudink manęs!*

*Ne vieną vakarą aš vienišas lydėjau
Su perplėšta širdim giesmės liūdnas...
O vis dėlto gyvenimu aš įtikėjau, –
Gegutėle, tu negraudink manęs!*

*Ateis toks vakaras, kai būsi Tu, Tėvyne,
Kai būsiu su šypsniu aš prie Tavęs.
Ne liūdną giesmę tąsyk būsime supynę
Ir nesakysime:
– Gegutėle, tu negraudink manęs!*

/ GEGUTĖ /

*Susirinksim visi laisvės rytą,
Susirinksim Tėvynėj savoį.
O žaliuos tad šakelė nuvytus,
Palaužta nelygioj čia kovoį.*

*Daug pavasarių miškas skambėjo
Nuo dainų partizanų trankių.
Bus diena, šluostys vyrai suėję
Pilkas dulkes nuo savo akių.*

*Gatvė kaimo būrelis mažytis
Išdidžiai čia pro kryžių praeis.
Ims gėlėm iš darželių jiems lyti,
Sena motina vartuos išeis.*

*Ir užtrauks laisvės dainą jie smagią,
Jiems trispalvės plasnios atlapuos,
Išskaitys veiduose jų, kaip dega
Laisvės žygiai ir dienos kovos.*

*Už Tėvynę kas bus jau numiręs, –
Tam garbė amžina, amžina...
Lietuva – mūsų žemė didvyrių –
Mūs gyvenimo laimės daina.*

/ G E G U T Ė /

*Skambėk, daina, laukais Tėvynės
Ir laisvės žygiu stiprink mus.
Te Lietuva, vargus pamynus,
Graži, laiminga vėlei bus.*

*Ne veltui kraujo tėvų žemė
Sugėrė tiek vaikų savų.
Ją svetimi atėjo žemint,
Bet ji gyva čia tarp gyvų.*

*Paruoš mums laisvę partizanai.
Visa suvarginta tauta
Pakils į žygį. Te nemano,
Kad Lietuva jau pavergta.*

*Plačiai siūbuoja viršūnėlė
Liekno berželio prie kelių.
Apgynę vyrai tėviškėlę,
Trispalvę kels ties berželiu.*

*Ir laisvės dainą neš vėjelis
Į visas keturias puses,
Kai Lietuva pabudus kelias
Vaikus savus į laisvę vest,*

/ VILNELĖ /

*Lieknas lauko beržas, pagiriai žali,
Ir sulinkęs klevas miško pašaly.*

*Rangosi Dubysa lyg žaltys gyva,
Kiekvienoj bangelėj mano Lietuva.*

*Ji kaip žalias beržas, kaip laukų gėlė,
Ji dainuos krūtinėj – maloni, tyli.*

*Kasos gelsvo lino – upių kaspiniai,
Paaukočiau viską jai vienai, vienai.*

*Pasipuošus baltu lauko žiedeliu,
Akys tokios ramios ežerų gilių.*

*Šnabžda prisiglaudus gūdi Baltija,
Nemunas vingiuoja mėlyna gija.*

*Tu, priglaudus viską prie širdies savos,
Verkdama klausaisi kruvinos dainos.*

*Nei savęs negaila, nei jaunų dienų,
Kaip Tavųjų lūpų gaila kruvinų.*

*Neraudok, Tėvyne, ašarų neliek,
Tau parnešiu džiaugsmą, laisvę, patikėk.*

*Tau parnešiu laisvę į švelnias rankas.
Už Tave brangesnio ką surastų kas?*

/ VILNELĖ /

*Takas šlapias, takas pilkas,
Takas tolimas be galo.
Susimynęs, ilgas ilgas
Tiesiasi per visą šalį.*

*Mūsų kojos jį sumynė
Naktimis, o mielas kelias –
Gal paliudys tik Tėvynė
Ar nusvirusi šakelė.*

*Kiek jis matė, kiek girdėjo
Žodžių priesaikos švenčiausių,
Kaip sniege ir gaudžiant vėjui
Veidus kruvinus mes prausėm.*

*Nesurasit, nemanykit,
Išdavikai, mūsų kelio!
Čia jis bus, čia vėl išnyks
Vakaro juodam šešėlyj.*

*Mes vis eisim, vis keliausim,
Ilgas ilgas mūsų kelias...
Gal ne kartą dar nubrauksim
Kraują žaliomis šakelėm,*

*Bet Tėvynę išvaduosim,
Mes ne mirt – gyvent atėjom!
Ji vėl gaus drauge su uosiais
Milžiniais pavasarėjant!*

*Išleido motina sena
Į girią sūnų verkdama.
Sudiev, sudiev, mamyt miela, –
Aplinkui nuostabi tylą...*

*Išėjo trys jauni sūnai,
Motulės sielvartas tiktai...
Kur jie, kur jie šiąnakt nakvos,
Kas jiems jauniems lovele klos?*

*Išėjo trys jauni sūnai,
Nuo jos išėjo amžinai...
Suprato motina sena
Palikus amžiams vieniša.*

*Pražilo garbanos plaukų,
Nebgraužia ašaros akių...
Tik meldė laisvės mylimos,
Dienas naktis ilgėjos jos!*

* * *

*Nuskendo saulė ežere,
Sukluso eglės vakare.
Iš miško liejosi daina,
Gyvybės, keršto kupina.*

*Daina skardeno paukšteliu,
Į tolį skrido drugeliu...
Daina kaip sielvartas gili,
Daina kaip ašara tyli.*

*Jos klausės karklai, putinai,
Žali berželiai, qžuolai...
Jos klausės ežere vanduo,
Jos klausės vystantis ruduo.*

*Dainavo broliai sakalai,
Tamsoje pynėsi balsai,
Su jais ir trys jauni sūnai,
Laukų žaliųjų milžinai.*

*Kur ėjo, ten visi visi,
Liūdėjo, džiaugės visi trys –
Viena ranka, galva viena,
Drąsiai link priešo iškelta.*

*Ta žemė virpanti, liūdna,
Krauju, degėsiais apnešta,
Įaugo sielon jų giliai
Lyg dygūs erškėčių dygliai.*

*Tylu miške, tik kai kada
Sruveno vėjo kaskada,
Tik partizanai sakalai
Dainelę traukė įstabiai.*

* * *

*Kai staugė vėtroj pagirys,
Kovon išėjo broliai trys.
Išėjo degančiu krauju,
Krūtinėj plazdesiu nauju.*

*Už miško leidosi žara —
Baisi, didžiulė, kruvina.
Drebulės lūžo nuo audros,
Lapeliai sviro nuo rasos,*

*Perkūnas trankėsi piktai,
Naktyje blykčiojo žaibai,
Kvepėjo žemė mirtimi,
Laukai garavo ugnimi.*

*O siuto vėtra pagiry...
Ten ėjo mūsų dienas dvi.
Per tas dienas tamsiuos miškuos
Paskendo samanės kraujuos.*

*Kovojo broliai milžinai,
Kovojo trys jauni sūnai.
Dejavo žemė purvina,
Diena rauduoja kruvina.*

*Nelygi užvirė kova
(Minės tą kovą Lietuva),
Šiureno pušys... Net baugu
Nuo jų palinkusių šakų.*

*Po šimtą du sustos podraug,
Ir tų dviejų dar šimtui daug –
Taip kovės broliai sakalai,
Žaliųjų girių milžinai.*

*Štai dusliai sprogo granata.
(Bebuvo likus ji viena.)
Aprimo vėtroj pagirys...
Beliko mūšy broliai trys.*

*Kovojo trys... Aplink pilna
Galybės liejosi daina...
Daina kaip sielvartas gili,
Daina kaip ašara tyli.*

*– Ir mes kovosim kaip tėvai
Kad mušė priešą mirtinai, –
Linksmi dainavo broliai trys.
Visai nutilo pagirys.*

*Ir vėlei užvirė kova –
Juoda, audringa, kruvina.
Laukai kvėpėjo mirtimi,
Garavo žemė ugnimi,*

*O jie, sūnai motulės trys,
Kurėjo, ten visi visi,
Dainavo drąsiai dainėles,
Kapojo priešui galveles.
Tyli daina neamžina...
Neamžina jokia kančia...*

*Nutilo vėtra pagirų,
Kulka pakirto brolius tris...
Nelauk, motule, tu sūnų,
Nelauk jų nuostabių dainų...*

*Negriš jau jie ir nepaguos,
Sunkiam darbe nepavaduos.
Motulė jų – juoda mirtis.
Graži daina – tamsi naktis.*

*Ne tiek čia krito lietuvių,
Kiek rusų išgamų kvailių.
Tegul šliužai tie sužinos,
Kaip gina laisvę Lietuvos
Mūs partizanai sakalai,
Mūs girių broliai milžinai.*

MG. 1951, sausis. Nr. 1

/ VILNELĖ /

I š e i n u

*Išeinu, motule,
Ašarų neliek,
Lauk manęs, senute,
Grįšiu – patikėk.*

*Nusibodo vargas,
Keleivio dalia.
Nebebūsiu vergas
Amžiais niekada.*

*Sukrešėjo kraujas
Dirvų vagose,
Tampo brolių kaulus
Varnai laukuose.*

*Tėviškės žemelę
Ginsiu amžinai.
Neliūdėk, sesele,
Greitai dings vargai.*

*Išlydėjo sūnų
Motina sena,
Koplytėlė rymo
Pabary viena.*

*– Pasimelsk, sūneli,
Pasimelsk, sakau...
Gal nebesugrįši
Čia... aš nežinau.*

*Klaupiasi vaikinai,
Meldžiasi karštai.
Šalia jo siūbuoja,
Virpčioja beržai.*

*Pasikėlė tyliai,
Ašaros akys'...
— Rodos, kad aš būčiau
Žmogžudys, vagis...*

*Bet Tėvynę myliu...
Keršysiu už ją.
Tirpkit, bolševikai,
Slibinų gauja!*

*Pabučiavo močiū...
Kelias per miškus —
Ten, kur gluosniai ošia,
Pas nakties vaikus.*

*Lydi išdavikas
Mėnuo danguje,
Klykauja tilvikas
Žaliam gojuje.*

P r i e s a i k a

*Byra baltas sniegas
Nuo žalių šakų.
Slenka šaltas miegas
Virš visų galvų.*

*Trata silpnas laužas,
Dreba dūmai jo,
Sėdi partizanai,
Skęsdami dainoj.*

*Per pušyną aidi
Jų tyli daina,
Lyg jauna našlaitė,
Vargšė, vieniša.*

*Virpa laužo dūmuos
Eglių auskarai,
Gi naktužės rūmuos
Daužos ežerai.*

*Jau gana dainuoti,
Stokite. Ramiai!
Tyloje bevirpa
Beržo garbiniai.*

*Žengia partizanas
Prie blyškios ugnies.
Nuramint negali
Šėlstančios širdies.*

*Prie krūtinės ranką
Spaudžia su skausmu,
Plėšosi širdelė
Džiugesio jausmu.*

*Jaunas ir pablyškęs,
Aukštas ir tiesus.
Akys žiba ryškiai,
Verdamos visus.*

*Ištiesė padangėn
Drebančias rankas:
– Už Tėvynę brangią,
Už žmonių aukas*

*Aš drabstysiu priešų
Kūnus po girias,
Te juos trenks perkūnas,
Te varnai juos les!*

*Savo karštą širdį
Prie Tavo dedu,
Tavo skausmą, kančią
Kryžiumi nešu.*

*Atsimink, Tėvyne,
Sielą ir žodžius,
Tegu Tavo veidas
Laisvas amžiais bus.*

*Pabaigė. Nuraudo.
Veidas toks puikus.
Dar eglynai gaudė,
Nešdami žodžius.*

K o v a , k o v a . . .

*Vanagas sukliko:
– Vyrai, amžina
Jums jau bepaliko
Kruvina kova!*

*Gelbėti atėjot
Žūstančios šalies,
Jūs vien džiaugsmą sėjot,
Jūs kulka nelies.*

*Sudejavo pušys,
Lankstomos audrų.
Laisvės broliai mušės
Tarp žalių pušų.*

*Pušys svyruonėlės
Linko pamažu.
Pasiduoti priešui
Baisiai negražu.*

*Girioje dejavo, –
Vien kova, kova...
Ji lietuviui liko
Amžinai viena.*

*Vanagai skrajoja,
Krankčioja varnai.
Tiesia girion ranką
Baisūs slibinai.*

*Tyko bolševikai,
Jiems baugi giria.
Ak jūs, atėjūūai,
Greit paklysit čia.*

*Čia ne jūsų meškos,
Ne baugus ryklys,
Čia upeliai taškos,
Čia baisi šalis.*

*Išmokino vargas
Keršyti lietuvi.
Kas su kardu vergia,
Tegu būna žuvęs.*

*Mes nenorim uostyt
Svetimtaučių švino.
Degdami eglynai
Jų kvapu pritvino.*

*Šmėkščioja įsiutęs
Marmurinis veidas...
Už miškų saulutė
Vaivorinė leidos.*

*Narsūs mūsų vyrai.
Priesaika — ne dulkė.
Štai — išblyškęs veidas...
Kaukia švino kulkos...*

— Broliai, už Tėvynę! —
 Žodžiai, lyg ugnis.
 Susigūžę priešai,
 Krečia drebulys.

Suplazdėjo tankiai
 Virpanti širdis.
 — Kas į šitą žemę
 Kelti koją drįs...

Po lavoną gaižų
 Tempsiu į girias,
 Te nutrenks perkūnas,
 Te varnai jį les.

Jaunas partizanas,
 Aukštas ir tiesus,
 Nugalės ranka šia
 Budelius visus.

Mirtis

Ne varnai sukliko...
 Ne, oi ne...
 Ko skraidai ir tykai,
 Vanage?

Jau užteks draskyti
 Lavonus,
 Jau užteks tampyti
 Kaulus mūsų...

Tampė juos beširdžiai
 Po gatvės...
 Negyvam lavonui
 Kilpą mes...

Žuvo partizanas...
 Jo nėra...
 Drasko žalią pušį
 Širdgėla...

Po pušim žaliąja
 Krito jis...
 Verkia miškas jojo
 Per naktis...

Laisvėn veržės pirmas
 Tiktai jis...
 Nuo raudų motulei
 Plyš širdis.

Budeli besoti,
 Keršyt tau
 Už šį laisvės brolių
 Atėjau.

Už jo karštą kraują,
 Už akis...
 Iš gimtinės vysių
 Šiuos vagis...

Ne jis vienas žuvo...
 Jų šimtai...
 Keršysim žudikams
 Amžinai!

— — — — —

Argi beliko vien mirtis,
 Argi beliko vien kapai?
 Kartoja parugėm naktis,
 Kartoja aidą šie laukai.

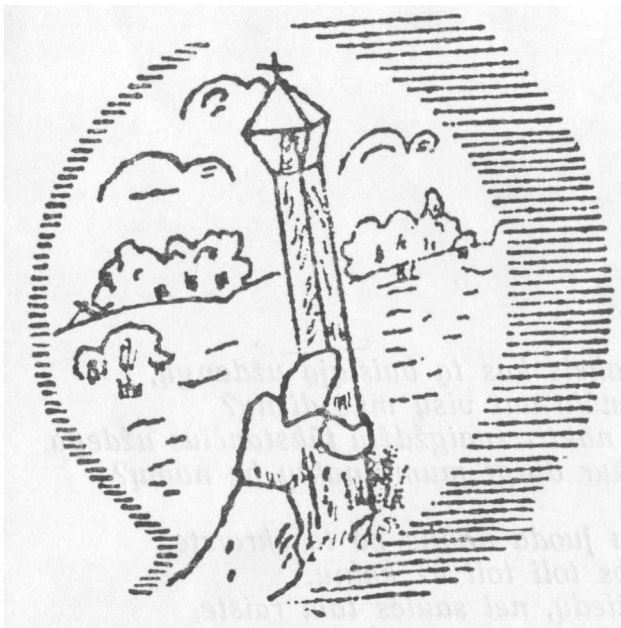
Kodėl naktučėj parugėm
 Tu susirangęs lyg žaltys?
 Kodėl kvatoji su rugiais,
 Kodėl netilsta šnabždesys?

Kodėl aptrauki rasele
 Daubų žaliuosius kilimus?
 Vis tiek rytys su aušrele
 Nubrauks šlapiuosius audimus.

— Aš nedejuoti negaliu... —
 Jos balsas nuostabiai tylus. —
 Ką tik nušluosčiau lapeliu
 Jaunučio didvyrio kraujus...

— — — — —

Tik vieningai dirbdami
nuveiksime didžius darbus!

**MOTINAI,
BROLIUI,
SESEI**

*Ar pakels kas tą baisiąją uždangą,
Kabančių ant visų mūsų dienų?
Nors naktis žvaigždžių tūkstančius uždega,
Bet kur dingt mums nakty be namų?*

*Kokia juoda naktis po ta skraiste,
Dienos toli toli už kalnų.
Nei žiedų, nei saulės tam raiste,
Tik už sielą gaudimas varpų.*

*Rauda motina, kniubus ant žemės,
Mintimis prie lavono jinai.
Visas tėviškės dangus aptemęs,
Visos kalvos ir pelkės — kapai.*

*Ar pakels kas tą baisiąją uždangą,
Kad saulutė nušvistų skliautuos,
Kada meilės vardu širdis uždega
Baltas žiedas ant vyšnios šakos?*

*Sudie, motule tu brangioji,
Sudie, motule, amžinai...
Galbūt negrišiu aš pas tave,
Nei tu, nei aš to nežinau.*

*O jeigu žūsiu aš tarp brolių,
Tarp partizanų milžinų,
Tai tu, motule, negirdėsi
Iš mano lūpų jau dainų.*

*O jeigu žūsiu prie upelio,
Tai bangos tau dainas dainuos
Ir beržas, verkdamas kas rytas,
Paguodos tau žodžius kartos.*

*O kai ateis pavasarėlis,
Raiba gegutė užkukuos,
Žinok, motule, kad aš žuvęs
Lietuvos ošiančiuos miškuos.*

*Kai mano kraujas laistys gatvę,
Tai tu, motule, neraudok,
Žinok, kad kraujas yr pralietas
Už brangią laisvę Lietuvos.*

*O kai gulėsiu aš ant gatvės —
Ant daugel daugel pajuokos,
Jeigu gailėsies tu sūnelio,
Dievulis vienas tik paguos.*

*O jeigu grįšiu nepražuvęs,
Laimėjęs kovą, su daina,
Tada, motule, vėl dainuosim,
Nes vėl laisva bus Lietuva.*

/ R I M A S /

*Mačiau tave: sidabro baltos gijos
Pluošteliais driekės smilkiniais.
Širdy žaizda kraujuota, neužgijus –
Sūnaus dėl laisvės netekai.*

*Gegužis šnabžda pasaką nebylią,
Ir tiek žiedų, tokių baltų žiedų!
Gal jis pareis, gal pasibels dar tyliai,
Gal jis pareis užžėlusiu taku.*

*Gal dar ranka paliesi juodus plaukus,
Bučiuosi mėlynas akis dangaus melsvumo.
Per baltus žiedelius vėjelis plaukia,
O tam vėjely girdis žodžiai: „Mama!..“*

*Ant kiemo gailiai verkia svirtis,
Ir taip aplinkui neramu...
Motul, užverti kiemo vartai
Sūneliui į gimtus namus.*

*Gal jis praeis pro savo pirkia,
Praeis tyliau negu tyla,
Ir nežinosi tu, kaip verkia
Tada ir ilgis jo siela.*

*Nušluostyk, mama, ašarėlę vaiskią, –
Didvyrio žemė niekad nepraras.
Tikėk, sugrįš, pareis jis,
Ant rankų laisvę parsineš!*

/ ÈGLIS /

*Praeities rūkuose
Atminimų gėlės,
Praeities rūkuose –
Mylimi šešėliai.*

*Dar akyse stovi
Atvaizdas motulės,
Dar ausyse skamba
Mielas čiū-čia liū-lia.*

*– Ak, už ką, Dievuli,
Atėmei motulę,
Mamą mėlynakę?*

*Ką jos meilė reiškia,
Mes suprantam aiškiai,
Tiktai jos netekę!*

1949.04.27

/ ĒGLIS /

*Per miškā dainuodamas pralekia vējas,
Paliesdamas egļu viršūnes sparnu.
Giria ima gausti. Tai vētra artēja.
Po valandos siaus čia visu smarkumu.*

*O tarp dainos vējo ir miško ošimo
Girdēt lyg rauda ar lyg verksmas žmogaus.
Sesutē tai verkia liūdna, nusiminus
Prie aukšto kapelio brolelio brangaus.*

*Dar vakar jis buvo būry miško broliu
Gyvybės ir meilės pilna širdimi,
Šiandien slegia kūną jau jo šaltas molis,
Šiandien jau užgesę jausmai jo karšti.*

*Išnešę lavoną nakčia iš kautynių,
Palaidojo broliai žaliajam miške.
Sesutė, šią liūdnąją gavusi žinią,
Prie kapo brolelio atbėgo slapčia.*

*Ir verksmas mergaitės girdėtis pro vējā,
Ir egļu raudoj gili justi kančia.
O miškas vis gaudžia: tai vētra artēja.
Netrukus visu smarkumu siaus ji čia.*

1947 m. ziema (vasaris – kovas)

/ N A G L I S /

*Tau neplyšo širdis,
Kai sūneliai šeši,
Išėję į mišką, negrižo,
Nors bemiegė naktis
Ir aušrinė šviesi
Randa verkiant palaukėj po kryžium.*

*Linksta maldai galva,
Raukšlės supa akis,
O širdyje – vien sielvarto marės.
Netikėta – pikta
Buvo tąsyk mirtis, –
Į rytojų duris jiems uždarė.*

*Gal paglostys šiaurys
Tavo plaukus žilus,
Pelkių rūkas gal galvą suvystys,
Bet sūneliai negriš
Sakalais per miškus, –
Liūdnas rymo palaukėje Kristus.*

*Bet neverki, neliūsk!
Eina laisvė, girdi,
Per mirtim teb'alsuojančias pievas.
Už kantrybės kelius
Visagalis ranka
Vyčių žemėj gyventi palaimins.*

/ ALKUPĖNAS /

*Vargsti tu, močiute,
Baisiai Lietuvoje,
Priešai kaip pasiutę
Žudo ir terioja.*

*Tave daug kankino,
Daug skriaudų tau darė,
Rūbu kasdieniniu
Iš namų išvarė.*

*Vargas tavo veidą
Raukšlėm išvagojo,
Girdint šūvių aidą,
Akys tau rasojo.*

*Neliūdėk, močiute,
Nors tau širdį gelia,
Neraudok, jei žūsiu,
Skindams laisvei kelią.*

*Tai auka Tėvynei,
Kurį tu aukoji,
Žodžiai paskutiniai
Jai ir tau, brangioji.*

1945 m. Kūčios

/ ALKUPĖNAS /

*Dar tuomet, kai pro beržą skarotą
Mums atrodė gėlėtas dangus,
Supratau, kad širdis valdo protą,
Kad kažkas taip suartino mus.*

*Bėgo dienos lyg bitėms gėlėse...
Tuščia būtų gyventi be jų!
Vakarai, tylumoje išblėšę,
Neužmerkdamo mūsų akių...*

*Bet mylėt vien tave negalėjau, –
Sau priskyriau Tėvynės vargus.
Neblaškiausi kaip pūkas ant vėjo,
Nors likimas atrodė baisy.*

*Nepalaužė vargai ir pavojai, –
Už Tėvynę ir mirt nebaisu!
Tik skaudu, kad tu net ne pamojai,
Kai skubėjai nuo miško taku.*

*Tave apnešė dulkės parado,
Atitolo vargai svetimi.
Kažkas naujo tavų atsirado,
Tai, kas buvo, pamiršti imi...*

*Neramu, kartais širdį taip gelia.
Laimę tik atminimuos randu...
Bet vis tiek kantriai seksiu tą kelią,
Nors jūs esat man brangūs abu!*

1946 m. spalio

/ ALKUPĖNAS /

*Liki sveika, mergyte mano, –
Ramunės žiedu laimę burk!
Man gi – likimas partizano:
Šiandien aš čia, o ryt – kažkur.*

*Paduoki savo baltą ranką,
Leiski pažvelgti į akis, –
Ir valandėlė ta, nors menka,
Liks man brangiausia atmintis.*

*Išslinksiu aš kaip koks šešėlis,
Mane priglaus tamsi naktis.
O kaip norėčiau grįžti vėlei!
Ir grįšiu – jei tik ne mirtis...*

*Klajosiu Tėviškės laukuose,
Juos drąsiai ginsiu kovoje!
Ir vienąkart gal sužinosi,
Kad aš jau ties NKVD...*

*Žydės vėl vasaros auksinės,
Nauji gėlių žiedai subręs,
Pamirši tą, kurs dėl Tėvynės
Neteko visko, net tavęs.*

*Bet neliūdėk, nes tai tik žodžiai –
Jie kaip miražas gal praeis;
Sugrįšiu aš, ir mūsų sodžiuoj
Skambės dainelės vakarais...*

1946 m. sausis

ALK. 1948

JA. 1950

Motinai

/ V Y T E N I S /

*Kada, Tėviškę puošdamos, vyšnios
Balto muslino skraistėse skęs,
Tu vėl lauksi namolei sugrižtant
Ir sapnuose ilgėsies manęs.*

*Tik pavasaris kelią mums rodo
Į namus iš žaliųjų miškų.
Juo pareisim... Ir sutemos juodos
Nyks kaip šmėklos už mūsų pečių.*

*Dabar lauki, ilgiesi ir rymai
Tu sūnaus, kurs paliko namus.
Juodos rudenio naktys baugina:
Žiburėlis toks menkas – tamsus.*

*Taip norėtus sugrižti plačiaisiais,
Akmenėliais nusėtais, keliais
Ir, nušluosčius tau ašarą vaiskių,
Suramint ir paguosti švelniai:*

*– Savo Tėviškės laisvę atpirkom!
(Te per amžius ji laimę matys.)
Klaikios sutemos, saulėj ištirpę,
Nebaugins jau tavęs naktimis.*

1947 m. ruduo

/ VYTENIS /

*Jauna širdis ilgėjos saulės,
Baltų pavasario žiedų,
Ir šaukdavo kažkas vardu
Iš paslaptingojo pasaulio.*

*Dienas nusinešė sparnuočiai
Žydraisiais Viešpaties keliais.
Lėtai mojuodami sparnais,
Šešėliai skleidėsi laukuose.*

*Gal buvo vasaros, gal gėlės...
Lyg neregys jų nemačiau,
Tiktai šešėliuose meldžiau
Mažyčio saulės spindulėlio.*

*Ir rudenį, kai verkė gojai,
Kai lenkėsi beržai gelsvi,
Tartum svajonė nuostabi
Balta sparnuote atplasnojo.*

*Taip nuostabūs keliai Kūrėjo
Vargų įskaudintas mintis
Per sutemų klaidingas naktis
Drauge kentėti pastūmėjo.*

*Ir nepaleisiu Tavo rankos
Kaip kad Tėvynės mylimos
Nepalikau varguos vienos,
Nors audros lyg pašėlę trankos.*

*Tava siela man lyg tvirtovė
Įgalina toliau kovot
Ir viską viską paaukot
Tėvynės laisvei ir gerovei.*

*Ir kai einu per naktį juodą,
Meldžiuos į Viešpatį už du,
Kad vestų tuo keliu slidžiu,
Palaiminęs mus ir paguodęs.*

*Tik Jis gražins pasauliui juoką,
Tik Jam lyg kūdikiai maži
Dėkosim galvas lenkdami
Už laimę žemėj, audroms suokiant.*

*Nors dar toli krantai ir uostai,
Kažko taip širdyje skaudu,
Tačiau su viltimi skubu
Per sutemas tavęs paguosti.*

*Te blaškos vėjyje pūkeliai –
Širdis paliks visad rami,
Kad rudenio naktis šviesi
Mus suvedė anais takeliais,*

*Kur ošė eglės šimtametės,
Kur lyg miražas nuostabus
Į vieną suvedė kelius
Naktų klajūno ir sparnuotės.*

*Ir, klaikumose pasiklydęs,
 Vien Kristaus palaimos prašau,
 Kad leistų grįžti man ir tau
 Ir džiaugtis, vasaroms sužydus.*

*Su Juo visur praeisiu drąsiai.
 Be Jo lyg smiltys pakely
 Išnyksiu audrų sūkury,
 Piktiems šiauriniams vėjams blaškant.*

*Nusiramink, širdie sparnuote!
 Jisai palaimina visus,
 Kas patiki savus vargus
 Klaikiųjų audrų sūkuriuose.*

*Žinau, kad Kristus mus lyg brolius
 Visur palaimoje lydės
 Ir išklausys manos širdies,
 Kaip išklausedavo lig šiolei.*

— — — — —
 — — — — —

*Žydės vėl vasaros ir gėlės,
 Ir mes lyg kūdikiai maži
 Bėgiosim pievose basi...
 ...Šypsosis skaisčios ašarėlės!!!*

1948 m. sausio 8 d.

/ VYTENIS /

*Lapkritys. Siaučia vėjai išsėlę.
Baltos šalnos jau kausto žemele.
Juk šį vakarą renkasi vėlės
Parymot šalia kryžių prie kelio.*

*Neša sesės vainiką iš rūtų,
Puošia kapą mamos, tėvo, brolio,
Ir žvakelės jiems vakaro rūke
Mena Kristaus bažnyčių altorius.*

*Kas papuoš tavo kapą, o broli,
Žalių girių gelmėse sukniubęs?
Neapverks, nesuras likę toliuos
Senos motinos gedulo rūbuos.*

*Gal nuvytę laukų ramunėlės
Ar mažyčiai papievių čiobreliai
Sušnabždės tylų requiem vėlei,
Kuri liūdi be kryžiaus – žvakelės.*

*Jūsų broliai – pilkieji klajūnai –
Dar negrižo iš girių namolia...
Ir ant gatvių dar kraujas nedžiūna;
Laisvės rūmas dar slepiasi toliuos.*

1947 m. rudenio

*Verkia Lietuvos žemelė juoda,
Kad žūsta jos geriausi sūnūs
Per raudonuosius atėjūnus,
Visa senų tėvų paguoda.*

*Ramus saulėleidis be vėjo,
Liepsnoja saulė ežere,
Motulė verkia vakare,
Sūnus Tėvynės gint išėjo*

*Ir nebegriš jis į namus.
Jo kapas ten kažkur prie kelio,
Prie liūdno, vienišo berželio,
Gimtojų žemelėjų ilsis ramus.*

*Neverk, sena motut, ties langu,
Sūnelis tavo neatbus,
Bet greit laisva Tėvynė bus,
Nes paaukojai, kas tau brangu.*

*Padėjęs galvą už Tėvynę,
Paliko pavyzdį kitiems
Nepasiduot priešams piktiems.
Į laisvę jis kelius praskynė.*

*Dar daug liepsnos saulėleidžių auksinių,
Daug kartų saulė Nemune paskęs,
O partizanai kovą tęs
Žuvusių brolių už Tėvynę,*

*Ir narsūs vyrai partizanai
Savo Tėvynę išvaduos.
Ji vėl laisva paskęs žieduos –
Lietuva, Tėviškėlė mano.*

/ VILIJ A /

*Ar matei, kaip neša skausmą debesėliai?
Juodo liūdesio jie lig kraštų pilni.
Virš Neries baltasai mėnuo pasikėlė,
Ir užmigo jau pavargusi vilnis.*

*Neliūdėk, brolau, kad žvaigždės žemėn byra,
Jų ir taip daug mūsų džiaugsmui pasiliks.
Verkia, užauja pakalnės aukštos girios,
Žemėj meldžiasi juoda naktis, gili.*

*Tegul bėga juodos dienos, tegul plaukia, –
Mūsų gi nenusineš kartu tolyn!
Ant pasvirusių klevų, ant lygaus lauko
Tuoj vėsi vėsi rasa tyliai nulis.*

*Tu matei, kaip ten nuskriejo debesėliai?
O jie buvo juodo liūdesio pilni.
Mėnesienoj snaudžia vandenys ir vėjas,
Ir sapnuoja jau nurimusi vilnis.*

/ DIEMEDIS /

*Nukamuotas kaip aras benamis,
Į gimtinę kai grįši kada,
Sutiks tave tik gluosnis pasenęs
Ir vėjas rudens gedulinga rauda.*

*Veltui šauksi sugrižęs: „Mamyte!..“
Aidas belsis belangiuos namuos.
Iš namų ji kaip paukštė išvyta,
Kas ją vienišą vargstant paguos?..*

*Ir skaudu. Galvą nėr kur priglausti...
Ar supras šitą skausmą naktis?..
Kur nueisi ir ko pasiklausi:
Gal motutė užmerkė akis?..*

*Iš gimtinės tau nieko neliko,
Paskutiniai dar draikos šiaudai...
O ruduo čia, ant vieškelio pliko,
Ir nearti, išvargę laukai.*

*Jie dar ilgisi rankos artojo,
Žemė laukia vienturčio sūnaus.
Neliūdėk! Aušta laisvės rytojus,
Ir jaunystė dar laimę sugaus.*

*O būdavo gegužės vakarais
Tiek juoko daug, taip gera.
Daina per gojus plaukdavo lėtai,
Armonikai pritarus.*

*Vidurnakčiais palikdavo tave
Jaunimas, ak, gonkeli...
Piemuo Sekminių paryčiais
Kaišydavo berželiais.*

*Dabar gi tu antai... toksai tykus,
Matei, kaip tėvą vežė
Ir vieškelyj parklupus motina
Rankas iš skausmo grąžė.*

*Kūnai tik partizanai naktimis
Tave aplanko drąsūs,
Ir jų girdi kalbas: „Tėvyne,
Tau laisvė neužgesus!“*

/ S A M A N A /

Regiu – padangėj žvaigždės mirga
Taip nuostabiai, švelniai...
Kodėl tu, broli, bėrą žirgą
Paglostęs, pravirkai?

Ar skubančios jaunystės gaila?..
Bet ne, – neatsakyk!
Man jau pasakė žvaigždės bailios
Šią paslaptį nesyk.

Ne tavo juodbėris žirgelis,
Ne tavo čia laukai;
Skurdus benamių mūsų kelias,
Mes tėviškėj – vergai...

Tautiečio šiandien liūdną veidą
Vien ašarėlės plauja.
Į žemę mūs nagus suleido
Kolchoziška šunauja.

Tikiu, dėl to žvaigždutėms mirgant
Taip nuostabiai, švelniai,
Paglostęs mylimąjį žirgą,
Tu, broli, pravirkai.

/ ŽILVITIS /

*Ko žvelgi, sesut, pro langą,
Ko verki parimus?
Ar klausais, kaip pančiai žvanga
Tėviškės arimuos?*

Ar gedi, kad jauną brolių
 Dengia miškas žalias?
 Ar, žiūrėdama į tolį,
 Apverki jo dalią?

Ar liūdi, kad gimtą žemę
 Mindo bolševikai?
 Tavo ašaros ką lemia,
 Širdžiai kas nutiko?

Kam apleidai tu darželį,
 Kam nelaistai rūtų?
 Ko tos diemedžio šakelės
 Turi žemėj pūti?

Neliūdėki, sesutėle,
 Nenuleisk rankelių, –
 Tavo jaunas brolužėlis
 Skina laisvei kelią!

Sėk naujas gėles daržely,
 Jurginus sodinki
 Ir žiedeliais laisvei kelią
 Tujen išdabinki!

Žvelk, sesute, vakaruosna,
 Iš kur laisvė tviską, –
 Tu suprasi ir norėsi
 Jai aukoti viską.

/ ŽILVITIS /

*Vienišom palaukėm, vienišais takeliais
Tamsios naktys vyrus žengiančius palydi.
Už žalias sodybas, tėviškėlę mielą
Su džiaugsmu širdyse jie išėjo žygin.*

*Rymo pavartėje topolis palinkęs;
Gal ir tu parimus palei stiklo langą?
Ne visi juk grįš jie į savas sodybas,
Ne visi biržely pievoj dalgius žvangins.*

*Ir kai mėnuo naktį nuliūliuos už girių,
O nuo šūvių žvaigždės nusigandę krūpčios,
Ne, neverk, motule, neliūdėk sūnelio,
Kurs, begindams šalį, amžinai suklups čia.*

*Vienišom palaukėm jaunos dienos slenka,
Vieškeliais, takeliais laimė mūs praeina.
Už Tėvynę mielą, už žalias sodybas
Daug brolių kovoti su džiaugsmu išeina.*

/ TĖVYNĖS AŠARA /

*Vakaru laukai alsavo,
Sutemos padangėm slinko,
Vėjas sielvartą dainavo, –
Keliai po kryžium sulinko.*

*Senas kryžius sugirgždėjo, –
Daug jis matė, daugel žino:
Brolių vieškeliu lydėjo...
Mamą budeliai kankino...*

*Neliūdėk, neverk, sesute,
Ašara paguos vargely.
Tu tvirta kaip plienas būki,
Nesuklupk ant juodo kelio.*

*Kelias toks klaidus be galo,
Daug pavojų – eit baisu.
Nepamesk tiesaus takelio –
Ženk į priekį, nors sunku.*

*Kai naktis arimą glostė,
Lyg šešėlis sesė ėjo.
Žvelgė kryžius susimąstęs, –
Dėl Tėvynės jis kentėjo...*

*Sugrižk, pavasari vienplauki,
Dainuok šalelėj putinų.
Juodoj nakty manęs nelauki,
Aš gint Tėvynę išeinu.*

*Skambėk, kai vyšnios žiedas kelsis,
Pabudęs saulės spinduliais,
Širdin kai laisvės aidas belsis,
Žygiuojant karžygių keliais.*

*Beržų šakelėm apsikaišęs,
Pakvėpink žemę vien žiedais,
Sukviesk dienas, naktis į vaišes,
Kaip būdavo pas mus kadais.*

*Ir ant šakos, ir ant žiedelio
Skambėk viršūnėse klevų.
Akis išgraužė dulkės kelio,
Beieškant jiems dienų šviesių.*

*Ateik į sielą nors valandėlę,
Ateik pas partizanus tu
Ir brangią laisvę tėviškelei
Atneški su žiedais kartu.*

*O jei negrįšiu laisvės rytą
Iš vėtros, iš didžios kovos,
Mano mergele, raski kitą,
Dar bus sūnų šalies laisvos.*

*Grąžink piliakalniams lakštutę,
Gegutė kai sode kukuos,
Paguos mergele ar močiutę,
Kad jos neverktų ten laukuos.*

/ UŽMIRŠTUOLĖ /

*Iš širdies jau kyla graudžios, nykios eilės,
Vėl ant skruosto žiba ašara sunki.
Kur, sakyk, nueisi, nužygiavęs narsiai,
Kas paguos broliužio liūdinčias akis?*

*Tau gimtajam kaime buvo gražios naktys,
Rimtimi alsavo kapinių beržai.
Tau, laisvam berniukui, tikri tyrai širdžiai –
Bėgdavai laukuosna drugeliu pažaist.*

.

*Bet anoji laimė tau per greit pabodo,
Tarsi jurginėlis nužydėjo ji.
Kas, jei kartais gegės klykta vyšnių soduos
Ir giesmė žiogelio nuostabiai gaili...*

*Kai daržely skleidės rudeninės gėlės,
Už Dubysos siautė nerami daina...
Išėjai linksmutis tu iš tėviškėlės,
Vartuose pravirko motina sena.*

.

*Liko nusiminus mylinti mergaitė –
Ilgą, gūdžią naktį verks gitara jos,
Kad iš meilės nieko nieko nebeliko
Tarsi iš šilkinės vortinklio gijos.*

/ OŽELIS /

*Vēsus, šaltas rudenēlis
Štai jau atslenka pas mus.
Neliūdēki, seserēle,
Kad negrižtu ī namus!*

*Nebečiulba paukštužēliai, –
Jie išskrido ī dausas. –
Bet ateiki tu dar vēlei
Per miškų šaltas rāsas.*

1949.11.01

/ LAUKINUKĖ /

*Puošia gintaro karoliai
Josios rūbą, jos krūtinę.
Kažkur toly dunda uolos,
Dunda, grumias akmeninės.*

*Jos subyra jai ant tako,
Jos sutrauko jai karolius.
Vėjas sušvilpė, sušneko –
Gūdžių naktį klysta brolis...*

*Tyliai kažin ką pasakius,
Rankas maldai surakino.
Merkiasi žibučių akys,
Akys ašarų pritvino.*

*Blaškos bangos, žemė tvinksi,
Barsto gintaro karolius.
Ar begriši, ar berinksi
Juosius sesei, mielas broli!*

1949 m. pavasaris

*Keli pavasariai praėjo,
Kai šioj padangėj gyvenu,
Bet man širdies jie nežavėjo
Kaip tas, kurį šiandien menu.*

*Tai buvo tylios tylios naktys –
Viena tylesnė už kitas,
Kai sutemoj klajojo akys,
Kai apkabino kažin kas.*

*Ir, kai padavęs ranką kietą,
 Sakei: „Skubėkime tenai”.
 Ten, pasirinkęs ramią vietą,
 Tu tyliai tyliai užmigai.*

*O aš klausiaus, kaip rasos laša
 Ką šlama eglė ir pušis.
 Aš spėjau, ką likimas neša,
 Ką žada ši tyli naktis.*

*Pakalnėj smarkiai lojo šunes,
 O aš tik vos vos alsavau.
 Gražus žiedelis štai ramunės,
 Bet burti laimės nediršau.*

*Jaunų arų ilga grandinė
 Sumirgo mėnesienoj čia.*

*Liūliavo griežlės sutartinę,
 Ir mudu skyrėmės slapčia.*

*Menu tą šypseną, kaip brolio,
 Kai ranką padavei sudie.
 – Juk nebijosi, jau netoli, –
 Menu, lyg buvo tai šiandien.*

*Sutirpo praeity minutės,
 Viena aš sėdžiu ir mąstau.
 Sumirgo popieriuj eilutės, –
 Bus atminimas man ir tau.*

*Aš verkiau parimus ant tvorų darželio,
Kai, paspaudęs ranką, tyliai išėjai.
Ašarom sidabro verkė rūtos žalios,
Verkė ūkanose skęsdami laukai.*

*Kas paklaus, kodėl gi ašaros taip rieda,
Kas, man ravint rūtas, padėk Diev sakys,
Kas akis manąsias atras lino žiede,
Kas gi, kas gi, kas gi širdį suramins?*

*Naujos staklės mėtė šeivas ažuolines,
Baltos drobės tiesias taip lengvai lengvai.
Rankšluostin jausiu: – Lietuva Tėvyne,
Tu didvyrių žemė, mes Tavo vaikai.*

*Ir kada žemelė bus nuo kraujo soti,
Ir kada sugrįši tu su žirgeliu,
Tau vandens atnešiu moliniam qso ty,
Duosiu nusišluostyt rankšluosčiu dailiu.*

/ G - T È /

*Džiaukis, jaunyste, rytmetį šviesų,
Kol neužgavo žiedo šalna,
Kol dar į veidą šypsni atkviesi...
Džiaukis, jaunyste, rytmetį šviesų,
Ryt bus kaip sapnas ši valanda.*

*Kam atminimuos taurės skambėjo,
Kvapieji vėjai ką glamonėjo,
Dienos kam laimę svaigstant žadėjo, –
Tik tu, jaunyste, o mylimoji!
Saulė ir žemė džiugesiu mojo,
Žiedus gražiausius po tavo kojų
Vakaro gaisas auksu paklojo.*

*Ką tu mylėjai, ką tu žadėjai,
Kur apsistojai išeidama?
Ilgesį tolių širdy pasėjai.
Ką tu mylėjai, ką tu žadėjai,
Visad gražiausia, visad linksma?*

*Džiaukis šiandieną, džiaukis, jaunyste,
Saulėta džiaukis ryto daina...
Tau greit žydėti, greit ir nuvysti...
Džiaukis šiandieną, džiaukis, jaunyste,
Ryt bus kaip sapnas ši valanda.*

/ KREGŽDELĖ /

*Žydi gėlės, medžiai žydi
Laikinai.
Meilė mūsų žingsnius lydi
Amžinai.*

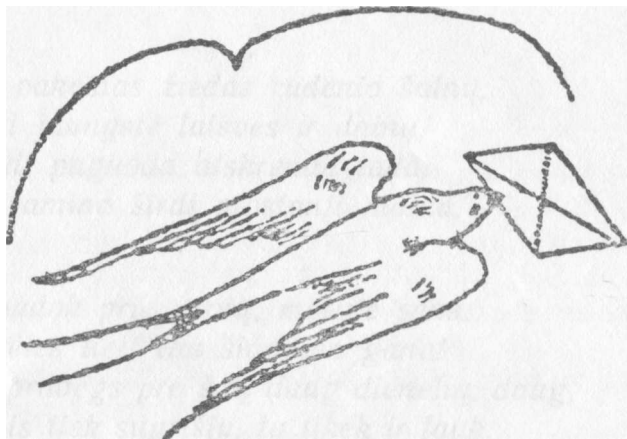
*Einame per tankų mišką
Naktyje,
Meilė nemarūnė tviska
Širdyje.*

*Veidas balsta, širdis alpsta
Dėl tavęs.
Už pavergtą savo šalį
Žūvam mes.*

*Už Tėvynę ženk į kovą!
Bus laisva
Daug kentėjus, kraujuos mirkus
Lietuva.*

*Kai pavasarį žibutė
Sužydės,
Lietuva pakils iš kraujo,
Prakalbės.*

Tautos pakeltos kančios ir kovos
veda į prisikėlimą!

**KALINIUI,
TREMTINIUI**

*Rudens vėjas ūžia, rauda už langų,
Man krūtinėj ilgu, liūdna, neramu.
Skrustais nuriedėjo ašara viena,
O širdis vaitoja, laisvės alkana.*

*Pabundu iš miego, praveriu akis –
Girdis sargo žingsniai, raktų žvangesys.
Juk nežino niekas, kiek tu čia kenti,
Kalinio dalužė vai sunki sunki!*

*Lyg pakąstas žiedas rudenio šalną,
Ilgisi jaunystė laisvės ir dainų,
Ir tyli paguoda atskrenda tada,
Kai ramina širdį alpstanti malda.*

*Neraudok prie grotų, motute sena,
Ašarėles lieti tau šiandien gana!
Gal prabėgs pro šalį daug dienelių, daug,
Aš vis tiek sugrįšiu, tu tikėk ir lauk.*

*Sibiras, Altajus – tolima šalis,
Man krūtinę slegia skausmas, ilgesys.
Keleliu sugrįšiu, laistytu krauju,
Tave ir Tėvynę taip karštai myliu.*

*Dievas neapleidžia smilgos palaužtos
Ir bedalio paukščio, ištikto audros. –
Neapleis ir mūsų Tėviškės brangios,
Čia Marijos žemė, ir vaikai mes jos.*

/ AŽUOLAS /

Čia mūsų ežerai, sidabro tyro kupini,
 Čia iš dainų ir pasakų stiprybę rinkom,
 O vieškeliais... o vieškeliais išvarė brolius

svetimi, –

Nuo ašarų beržai tą dieną linko...

Kas vakarą... kas vakarą į širdį skausmas

lankosi,

Ir negirdėt dainų ties Baltija ir Nemunu.
 Ir žemė nesava, o vargo rankos,
 Auksinį grūdą atėjūnai semia.

Ten, Sibiro laukuos ir taigoj neižengiamoj,
 Nuo ilgesio ir ašarų siela apkarto.
 Atsimena, žydėjo sodai kas pavasarį palangėj,
 Žaliavo topoliai ties kiemo vartais...

Bet niekas neišsems – liks ežerai sidabro

kupini,

O vieškeliais... o vieškeliais dar broliai grįš...
 Sunki dalia, bet, nepalūžus varganam kely,
 Mus vėl pažadins laisvės spindulys.

/ K E L E I V I S /

– Mamyte brangioji, kur tu, kur tu?
Našlaitei be tavęs gyvent sunku!
Nelaisvė žiaurioji visur persekioja,
O priešai užstoję saulutę daboja,
Mamyte brangioji, kur tu?

– Aš guolyj lediniam Uralo guliu,
O sniegą pagirdžiau širdies krauju.
Tiktai vandenėliu pas tave atbėgsiu
Ir bangom švelnutėm krūtinę apglėbsiu,
Liūliuosiu – miegot bus ramu.

Vėliau ramunėle pražystu laukuos –
Nuskynus įsegsi savo plaukuos.
Ir tave paguosiu, kai klupus raudosi,
Lydėsiu, už tėviškę kada kovosi,
Ir džiaugsiuos, kai laisvė kvatos!

1949 m. balandis

*Upēs bēgs ī melsvā toli,
Gervēs lēks ir vēl sugrīš.
Nežinau tik aš, motule,
Ar pabelsiu ī duris.*

*Nežinau, kur man pareiti
Per sodelį takeliu, –
Tėviškėlė pasikeitus:
Nėr sodelyje gėlių,*

*Kur gimta bakūžė rymo,
Kur dainelę dainavai,
Šiandien viskas – tik arimas,
Iš bakūžės – pelenai...*

*Kur sugrįžti, motinėle,
Kas duris man atdarys?
Nėr sodelyje alyvų,
Nė to beržo nematyt...*

*Jei pareičiau, kas gi lauktų
Prie vartelių geltonų?
Veltui tavo vardą šaukčiau,
Tu toli ten – už kalnų...*

*Tu Urale, motinėle,
Tėtis jau šaltuos kapuos...
Kas paklos man patalėlį,
Kas nuvargusį paguos?*

*Kas nušluostys karštą veidą,
Atsigerti kas paduos?
Nemunėly į saulei skęstant,
Kas dainelę padainuos?..*

/ SMILGA /

*Ak ateik, motule, vakarą šį ramų
Ir nubrauk nuo skruostų ašarų rasas.
Bet tu neateisi, taip toli tu, mama!
Neatrasi kelio per Sibiro taigas.*

*Rymau vienui vienas, žvaigždės tyliai mirksi,
Miškas mano namas... guolis, viskas čia.
Ar girdėsi tujen, kai šiąnakt pravirksiu,
Kai krūtinę plėšys ilgesio kančia?*

*Aš žinau, kančioje tu, rankas užlaužus,
Klyksi lyg žuvėdra mylimo sūnaus,
Ir širdis krūtinėj suliepsnos lyg laužas, –
Rūsčios taigos eglės niekad neatjaus.*

*Gluosnių šakos linko, sviro pakeliais,
Lietuva palinko ties laukais žaliais.
Ašaros pabiro ant laukų žiedų,
Teka kraujas tyras iš širdies žaizdų.*

*Ariant lauką platų, sėjam naktimis,
Blaškos vargo metuos siela nerami.
Duoklėmis užkrovė, varė iš namų,
Sakė, kad gerovė, kad gyvent ramu.*

*Tėviškėlę skriaudė ir kankino mus,
Sakė – myli liaudį, piešdami namus.
Rengė tautai mirtį sąžine ramia.
Lietuva pavirto kankinių žeme.*

*Gaisro dūmais leidžia miestus ir girias,
Jie per kraują braido, ašarų marias –
Moteris ir vyrus žudo nekaltus,
Teka skausmo tyro Nemunas platus.*

*Užkalė vagonuos Lietuvos vaikus,
Per Rytų dirvonus kelias jiems klaidus.
Užkalė vagonuos, – kas čia išgyvens?
Alksta jie be duonos, trokšta be vandens...*

/ Ž I L V I T I S /

*Kai grįžtu į tėviškės sodą, namus, –
Prie kojų suunkščia tik šuo neramus.
Nebėr avilių, ir tuščiom akim švyti
Išlaužytos durys, langai išdaužyti.*

*Namuos nerandu nei mamos, nei sesers –
Kas skausmą ir sielvartą mano ištovers?
Į žemę prakeiktą, į alkaną šalį
Ištremtos sesutės ir senas tėvelis.*

*Arklai berūdija ant lauko nearto,
Siūbuoja lavonai ant tėviškės vartų.
Padangėje vėtra tirštus rūkus drumsčia, –
Tvirkčiau spauski ginklą, lietuviškas kumšti!*

*Išeinu šį vakarą į tėviškės lauką –
Nuo miško dundėjimas vėjuose plauko.
Ten mūsų draugai prie kulkosvaidžių rymo,
Prie žemės prigludę, ant pilko arimo,*

*Ir kai atvažiuos tenai niekšų būrys,
Draugai į juos ugnį staiga atdarys, –
Kvatojis padangėje verdantis švinas.
Taip mes savo žemę ir tėviškę ginam.*

/ VYTENIS /

*Daug lūžo pakelėse kryžių,
Daug qžuolų sukniubo vėtroj,
Ir iš Altajaus daug negrižo
Į tėviškėlę numylėtą.*

*Tėvynės vieškeliai dulkėti
Daug ašarų karčių sugėrė,
Ir pakely, krauju aplietos,
Nuvyto vaiskios ašarėlės.*

*Kur skubat, vasaros, per girią?
Kam vėjai qžuolus tuos laužo?
Ir motinos šaltam Sibire
Už ką, už ką taip kenčia skaudžiai?*

*– Už Lietuvą, už bočių žemę, –
Tamsioj tyloj kažkas prašneko, –
Ir tremtiniai, ir partizanai
Į vargo vieškelius pateko.*

1948.05.21

/ VYTENIS /

*Tavo liūdnu, pabalusį veidų
Aiškiai aiškiai šiandienų regiu,
Ir skaudu, kada byrančios snaigės
Neberas jau Tavęs tarp draugų.*

*Niūrūs požemiai, sutemos juodos,
Klaikus budelių klyksmas, keiksmas
Šaldo gyslose kraują į gruodą
Ir sukausto krūtinę dygliais.*

Čia kasdieną lyg upėmis liejas
 Kraujas, ašaros, vargo tvanai.
 Lyg į pragaro angą įėjus,
 Nėra kelio atgal iš tenai.

Bet nekeik, mielas broli, likimo –
 Juk kiekvieną jis neša tolyn.
 Gal padės ši auka ir Tėvynei
 Išsklaidyti šešėlių vilnis.

Gal, per audras praėję, vėl grįšim
 Iš Altajaus, iš girių žalių...
 Prie namų bočių kraujas mus riša
 Ir padangėj daina vyturių.

Liūdna daros, kai klaidžiojam pievoms
 Ir laukais, kur žygiavom kartu.
 Bet, matyti, taip skyrė Tau Dievas
 Nešti kryžių Golgotos keliu.

Ir toliau mūsų kelias vingiuojas
 Per audras, per šešėlius, naktis.
 Tai parpuolam, pakylam ir mojam
 Lyg žalieji beržai pakely.

1948.11.12

*Ateis ir vėl pavasaris kelintas,
Ir paukščiai grįš pas mus,
Tiktai negrižta broliai į namus,
Tik jiems pavasario saulutė nenušvinta.*

*Kiek daug vandens jau nuplaukė į Baltiją,
Kiek daug gėlių mūs pievose nuvyto,
Tik išvežtiesiems laisvė nenušvito.
O kaip sunku jos laukt Sibiro šaltyje!*

*Daug azijatų priplaukė į Lietuvą,
O mūs tautiečius į Sibirą išvarė
Ar į drėgnus kalėjimus uždarė,
Kad pasipriešint jiems nebegalėtume.*

*Daug lietuvių kenčia už mūrinių sienų,
Vartais geležiniais laisvę užrakino.
Bet ateis jiems kerštas, te komuna žino!
Gyvo nepaliksime žemėje nė vieno!*

/ NEUŽMIRŠTUOLĖ /

*Liūdna stotis. Vagonai tamsūs. Užkalti.
Veidai išblyškę, drėgnos akys...
O! Niekados aš nepamiršiu jų,
Tų skausmo kupinų akių.*

*Maldaujantis jų žvilgsnis ir tylus
Širdy man amžius gyvas bus.
Tą žvilgsnį tiktai tas suprasi galės,
Kas matė prie kapų duobės
Našlaitę, verkiančią mamos,
Kai josios žvilgsnis vėrė žemę,
Kad tik pasiektų brangią mamą.
Kas matė, tiktai tas žinos,
Kiek žvilgsnyje tame kančios...*

*O laukuose pavasaris su vėju lenktyniauja.
Pavasaris, išdykęs juokdarys, žiemužei skelbia*

karą...

*Vagonuos tik tamsi naktis.
Vagonuose rudenio tik viešpatauja.
Pavargusios lūpos šnara
Maldos žodžius,
Ir ašaros akis skalauja
Kaip rudenio lietūs.*

Švilpukas skaudžiai sudejavo. Ir trinktelėjo

traukinys.

Kažkur padangėmis būrys varnėnų skrido...

*Sudie, sudie, čiulbėjo jie,
Kai juodą milžiną žemai išvydo.
Sudie, sudie, Tėvyne numylėta, –
Kartojo tūkstančiai širdžių, –
Štai paskutinį kartą žvelgiam į gėlėtus
Tavuosius klonius, Lietuva.
Tave mums priešas atima jėga!*

*Nežinojau, kas laisvę prarasti
Tarp kalėjimo sienų pilkų;
Nežinojau to skausmo bekraščio
Ir kaip žemės gimtosios ilgu.*

*Šito skausmo tos pilkosios sienos
Nesupras, nesupras, Dieve, ne!
Ir aš būsiu čia vienas ir vienas –
Ir maldoj, ir kančioj, ir sapne.*

*O Tėvyne, jei žūsiu, žinoki,
Kad už laisvę miriau su daina.
Ir prie kapo giliai neraudoki,
Neraudok, neraudok, mylima.*

/ ALKUPĖNAS /

*Nekart mačiau žibuoklių jūroj
Išnyrant garbanas gelsvas,
Bet kas iš to dabar, kad žiūriu, –
Tavęs jau nieks čia neatvesh...*

*Tu negirdi, kaip medžiai šnara,
Kaip vėjas drasko jų lapus,
O mums tarp jų ir šiandien gera,
Nes tu išsaugojai takus!*

*Linguos čia eglės apšarmotos,
Sustaugs vidurnakčiais vilkai...
Tave atskyrė šaltos grotos,
Už jų tu karžyge likai...*

1948 m. rudenio

ALK. 1948

PRR. 1949, kovas. Nr. 1

/ LAUKINUKĖ /

*Seniai nutilo sargo žingsniai,
Krūtine, įkvėpk jėgų, jėgų...
O Dieve, žvilgsniai jų, žvilgsniai –
Tarsi išalkusių vilkų.*

*Taip neseniai kvėpėjo klevas
Ties gimto kiemo takeliu,
Ir gubomis sudėtas jėvas
Pulku rikiavosi dailiu.*

*Šešėliai kameron ateina...
Mamytė baltą duoną raiko,
Širdį nuglosto šilo dainos,
Kasas vėjelyje sudraiko...*

*Ir merkias, merkias blakstienos.
Užteks, Tėvyne, Tau aukų...
Už mažo lango bėla dienos,
Ir šyla kūnas ant lentų.*

1949

KKŽ. T. 3. 1950

*Nužydės žiema speiguose,
Upės ledą išplukdys...
Tik tu vienas ten už grotų...
Tavo akys nematys
Vasaros naktų miglotų.*

*Mes žygiuosim drąsūs, tylūs
Pievomis rasotom vėl.
Tau skausmai krūtinėj gilūs
Kaustys atminimus gal
Brangios laisvės neišdilusių...*

*Dieną naktį tau vaidensis
Žaros skaisčios rytmečių.
Mielas ten gimtasis namas
Tarp klevų žalių
Dieną naktį tau vaidensis...*

/ ÈGLIS /

*Pilna smurto žvarbaus,
Kaip lavonas šalta,
Žiema pražūtinga jau baigias.
Greit pavasaris auš...
Tik tavęs jau nėra...
Ir pėdsakus užnešė snaigės.*

*Kad mylėjai Tėvynę labiau kaip save,
Kad nekentei smurto ir melo,
Šiaurės vėjų šaly tremtinės tau dalia
Kažkur už laukinio Uralo.*

— — — — —
— — — — —

*Nebėra tavęs čia...
Nyku, tuščia visur,
Net ir atminimai nublanko.
Tik prieš aušrą, nakčia,
Paslapčiom iš kažkur
Sapnai ir šešėliai aplanko.*

*Ir vaidenasi tavo rami šypsena,
Ir skamba ausyse svajingai
Žodžiai tie, kur tuomet, palydėjus miškan,
Kad linkėjai: „Laimingai, laimingai“.*

Laimę mojai ranka
 Mums, sesute, tačiau
 Laimužės pačiai neužteko...
 Mirga žvaigždės nakčia
 Nesvetingo dangaus,
 Ir viesulai pasakas seka.

Siaučiant pūgoms rūščioms, gal mirties patale
 Guli jau, ir lūpos sustingę
 Bando, prisiminus broliukus miške,
 Išstarti: „Laimingai, laimingai!”

— — — — —
 — — — — —

Nebevaikščioti tau
 Tėviškėlės keliais,
 Nebmatyti jau motinos veido,
 Nebmylėti daugiau...
 Palaužta gėlė,
 Gyventi vos tik išsiskleidus.

— — — — —
 — — — — —

Nors likimo žiauraus pragaištinga šalna
 Pakando auksines svajones,
 Atminimą žieduos nenuvys niekada
 Gėlė Tėviškėlės dirvoną.

1947 – 1948 metų žiema

*Neklausk, ko vysta mano veidas
Tarp mūro sienų keturių.
Aš nematau, kaip saulė leidžias,
Negirdžiu giesmių vyturių.*

*Aš nematau žalioj lankelėj
Valiuojant brolių pradalgių,
Negirdžiu aš lietuvių brolių,
Dainuojančių laisvų dainų.*

*Reikės važiuoti už Uralo
Tremtinių brolių aplankyt,
O gal už tolimo Baikalo
Snieguose kaulus paguldýt.*

*Nuo rūsčių žvilgsnių akys temsta,
Ausys apkurto nuo keiksmų.
Už Tave, brangioji Tėvyne,
Kentėt ir mirt yra smagu.*

*Komijos laukai –
Platūs ir ilgi.
Kur tik užmatai –
Sniegas ir miškai.*

*Veltui aš šaukiuos
Komijos laukuos –
Aidas mano balso
Toli nuskambės.*

*O kad aidas šis
Skristų taip toli,
Kad išgirstum tu,
O mano brangi!*

*Išgirstum mane
Ir mano dainas...
Ateik ir nušluostyk
Ašaras sūrias.*

*Platūs ir šalti
Komijos laukai.
Ar beteks sugrįžti,
Kur gimti namai?..*

/ A U Š R Ė /

*Kai Baltijos bangoj nuskęsta
Dangaus galingasis žibintas
Ir vakaras, tyloj pašvęstas,
Ateina vargstančių raminti,*

*Nušluostęs prakaitą, lietuvis
Laukuos skambiai užtraukia dainą,
Kad už Tėvynę brolis žuvęs,
Kad laisvė tėviškėn ateina,*

*Kad grįš motulė iš Uralo,
Kad seserėlė, iš nelaisvės
Sugrįžus, rožę, žalią rūtą,
Dainas dainuodama, palaistys.*

*O dainos gražios! Dainos – viltys!
Jūs širdį žadinat ir kraują.
Kas jus uždraus, kas jus nutildys
Skambėt ir skelbti Rytą Naują!*

*Aidėkit slėniais ir pušynais,
Aidėkit Nemunu srauniuoju!
Tegul pasaulis visas žino –
Lietuvis neverkia – dainuoja!*

*Neskinsi darželyj jurginų žiedų –
Ruduo juos nuskynė.
Kada gi iš sapno klaikaus to pabus
Nuvarginta mano Tėvynė?*

*Argi amžinai ta prakeikta dalia
Kaip šuo mus sekiojų,
Kad laisvojo žodžio ištart nevalia, –
Tuoį kiša už groty.*

*Nenoriu tikėti, kad amžiais taip bus,
Nenoriu tikėti...
Mano Lietuva iš to sapno pabus,
Laikai gims saulėti.*

*Te draskosi žvėrys, te siaučia piktai, –
Lig laiko siautimas.
Rytuose jau dega padangių kraštai –
Tai mūsų atgimimas.*

*Nors mūsų jaunuolių ir daugel supus
Toli, už Uralo,
Bet priešas sulauks (jau greitai taip bus)
Teisėto sau galo.*

/ JULIJA /

*Prasiskleis žibuoklių melsvosios akutės,
Pasipuoš pašlaitės tūkstančiais žiedų,
Vėl parskris varnėnai, pempės ir šnekučiai,
Tik negrįš jaunystė iš anų dienų.*

*Gal tarp tų žiedelių nereikės liūdėti,
Gal jų švelnios akys liūdesį sugers,
Gal tą baisų, žiaurų vargo metą
Mano skausmo taurę džiugėsiu pavėrs.*

*Pilkas debesėlis skris pro skaisčią saulę –
Apsiniauks padangę, neliks spindulių.
Taip pro mano sielą ilgesys keliauja,
Kartais baisiai liūdna, nors ir tarp gėlių.*

*Bet kai melsvos akys išsiskleis pakrūmiais,
Medžiai ir šakutės lapelius išskleis,
Su vasaros vėju atskrenda svajonės.
Tu tikėk, sugrįšiu aš kartu su jais.*

1949

Iš Sibiro
KKŽ. T. 3. 1950

*Daug brolių žuvo nuo Tėvynės toli
Uralo ir Sibiro tundrose.
Kadangi Tu, Viešpatie, daug gali,
Širdy malda tyra pabunda:
Suteik jiems, o Viešpatie, amžiną atilsį.*

*Kalėjimas daugel pakirto draugų,
Jų šiandien nė kaulų nerasi.
Parpuolęs ant kelių, Tave aš meldžiu:
Priglauski jų, Viešpatie, dvasią,
Suteik jiems, o Viešpatie, amžiną atilsį.*

*Daug brolių nuo kulų prieš aršaus
Parklupo ir amžiams neliko,
Ir jiems laisvės rytas daugiau neišauš.
Už juos siunčiu atdūsį gilų:
Suteik jiems, o Viešpatie, amžiną atilsį.*

Prakeikimas kris ant jūs
visiems laikams!

**RAUDONIE-
SIEMS**

*Ko reikia jiems iš mūs gimtosios žemės,
Kurią mes mylim taip karštai? –
Juk nėra čia nė aukso, vario, –
Tamsaus Nevėžio tik krantai.*

*Nėra čia vynuodžių nei naftos lašo,
Nėra trobelėse šilkų.
Ko reikia jiems iš mano krašto, –
Gal debesėlių tų pilkų?*

*O ne. Pavergt Tėvynės jie atėjo
Ir iš krūtinės mums išplėšt
Jai šventą meilę taip nemarią
Ir mums akis šviesias užrišt.*

*Te jie nelaukia to. Jei upelius ir gali
Galbūt pakreipti iš vagos,
Bet meilės mūs karštos Tėvynei
Neužslopins jie niekados.*

*Išvežę gal marins kur tėvą, brolių
Toli nuo tėviškės brangios,
Tačiau kiti vėl brangią laisvę
Su ginklu rankoj atkovos.*

*Pavasario gėlės žydėjo,
Lietuvos pievoms kraujas tekėjo.
Oi liūdi, liūdi Lietuvos žemė,
Danguj saulutė leidžias aptemus.*

*Saulutė teka, dienele švinta,
Ir sidabrėliai nuo medžių krinta.
Šlama girelėj žalios pušelės,
Jų šakoms slepias jauni bernėliai,*

*Kasdieną laukia šviesesnio ryto,
Laukia rytojaus, krauju nedažyto.
Teka saulutė per rūką tirštą,
Jaunas karžygis girelėj miršta.*

*Tikri lietuviai, kaip šunys juodi,
Visi banditai įstaigoj sėdi.
Kasdieną vaikšto su automatais
Ir viską plėšia, ką tik pamato.*

*Brolis žudikas, kas ginklą turi,
Draugą nušovė, brolių nudūrė.
Geras žudikas klastingu šūviu
Išgeria kraują brolių lietuvių.*

*Baltas balandis padangėj skraido,
Mato, kaip broliai kraujuose braido,
Visi smaugikai kruvinais batais,
Visokios mergos su automatais.*

*Dabar draugų jie mūs kraują geria,
O mes jų bijom, kaip ką padarę.
Neverk, motule, sūnaus galiūno,
Kuris užmigo mirtim laiminga.*

*Tegul jie užkas į kokį krantą –
Visur karžygiui žemelė šventa.
Kai jie volioja kruvinus kūnus,
Tai viską mato Dangaus Galiūnas.*

*Apiplėšti krašto naujo
 Veiduose be lašo kraujo
 Traukia ordos iš rytų.
 Susirietę lyg beždžionės,
 Ar galvijai čia, ar žmonės
 Iš nežinomų kraštų.*

*Snukiai tie kažkur matyti,
 Gal sapnuoti, gal skaityti
 Kitkart Dantės „Pragare“.
 Vietos niekšai šoka, užia,
 Džiaugias Motiną užmušę,
 Svaigsta pamišio gare.*

*Nėris žviegia kaip patrakus,
 Himnus vem Gira – makakas,
 Apsinuoginęs viešai.
 Džiaugias išgamos rašėvoos,
 Išprotėję, sielos kreivos
 Ir kiti tautos šašai.*

*Visos spalvos jau išnyko,
 Tik kraujuotoji paliko,
 Vieną ją visur matai.
 Nuo bažnyčių lig aludžių
 Spokso masinių žmogžudžių
 Išplakatinti veidai.*

*Įvairiais garsais pragydo
 Melo melas, peras žydu –
 Jų vadinama „Tiesa“.*

*Siaučia kruvinas teroras,
Kenčia, vargsta žmogus doras,
Gaubia jį rūsių tamsa.*

*Gailesčio doro nė lašo,
Nekaltųjų kraujas dažo
Nusiaubtos šalies takus.
Nėra kaimo nei bakūžės,
Kad nebūtų ką užmušęs
Stepių laukinis žmogus.*

*Tas laimingas, ką sušaudo,
Vargas tiems, kuriuos sugaudo
Ir marin lėtai badu.
Miršta ištremti vaikeliai,
Moterėlės ir seneliai
Po čekistiniu padu.*

*Tai šėtono piktas snukis,
Kurs, iš pragaro ištrūkęs,
Žaidžia šypsena žiauria,
Nors, gerai nusigrimavęs,
Buvo daugelį apgavęs
Jo galybe laikina.*

*Tartum žvelgiam į bedugnę,
Matom pragarinę ugnį, –
Prieteliau, nenusimink!
Visuomet žmogus kovojo
Prieš naguotą arkliakojį –
Kovą primestą priimk!*

*Susiraizgė, susipynė
Reikalai mūsų Tėvynės:
Daug, vai daug baisių dalykų
Bolševikai mums paliko.*

*Ugnimi, kardu ir smurtu
Grobė rusai mūsų turtą,
Fabrikus, namus kaip savo
Jie nacionalizavo.*

*Steigdami čia savo rojų,
Viską vertė aukštyn kojom,
Viską per metus išardė:
Šaudė, mušė, trėmė, tardė.*

*Stalino saulės pavėsyj
Greit gal likti tik griuvėsiai.
Lietuviai net nesapnavo,
Ką jiems Kremlius nuplanavo.*

*Tik bakūžės samanotos
Liko dar nesužalotos,
Jau nuo pat žilos senovės
Nesugriauamos tvirtovės.*

*Jos išsaugos lietuviybę,
Krašto meilę ir tvirtybę.
Tik nebūkim nusiminę –
Nepražus mūsų Tėvynė!*

*Sugalvojo vagių gauja
Seną kailį keisti nauju,
Nes senasis taip supuvo,
Kad jau vietos nebebuvo
Anei blusoms šokinėti,
Anei blakėms patupėti, –
O juk šito idealo
Komunistai tur be galo.*

*Susirinko prie šiukšlynų
 Žmogžudžių visa šeimyna.
 Susirinko posėdžiauti,
 Kaip toliau reiks vagiliauti;
 Kaip įvokus visus atimti,
 Kaip daugiau mėsos paimti;
 Kas kiek pieno turės duoti,
 Kur girtuoklius reiks vežioti.*

*Kaip reikės miškus iškirsti,
 Kaip turės dirvonais virsti
 Visi laukai ištremtųjų,
 Į vergiją išvežtųjų.
 Kiek fašistais pripažinti,
 Kad galėtų susodinti
 Į kalėjimus badauti –
 Čekos nagų paragauti.*

*Pasiskirstė kandidatais,
 Apsikarstė automatais
 Ir išėjo agituoti,
 Kad už juos reikės balsuoti,
 Iš jų valdžia bus geriausia,
 Dėl plėšikų teisingiausia.
 Kiek norės kas, galės vogti
 Ir degtinę viešai sprogti.*

*Žmonės tarėsi, galvojo,
 Kad turbūt velniai atjojo
 Mūsų kraštą apiplėšti
 Ir visus švariai suėsti.*

*O plėšikai tik grūmoja,
Kad „tarybų“ Lietuvoje,
Nors ir karste žmogus guli,
Dar balsuoti už juos turi.*

*Ir, rinkimams priartėjus,
Visos gaujos sukrutėjo
Komjaunuolių, komunistų,
Stribų – Stalino čekistų.
Į kiekvieną butą ėjo,
Su durtuvais šokinėjo,
Kad visi turi balsuoti –
Akli, kurti ir ligoti.*

*Kas miegojo – duris laužė,
Kas neleido – langus daužė,
Triukšmą kėlė visą naktį,
Grasino visus išplakti,
Jei balsuoti kas nedrįstų
Už vergiją komunistų,
Už raudonąją tironą,
Kuris minta tik žmogieną.*

*Kad vėliau skelbtų spaudoje,
Jog rinkimai Lietuvoje
Šimtu procentų pavyko
Ir balsų jau nebeliko,
Komunistai dėžėn dėjo
Visus balsus, kiek turėjo.
Sąrašuose pažymėjo,
Kad juos rinkti visi ėjo!*

/ S N A P A S /

*Seniau jie arklius iš tvartų vedė,
Žmonėms su peiliais pašones badė.
Šiandien kitoki laikai atėjo –
Visi juos renka liaudies teisėjais.*

*Jie vien plėšikų vardą turėjo,
O turtą lygint tik naktįėjo –
Dabar, išrinkti liaudies teisėjais,
Be baimės vykdo vagių idėjas.*

*Kadaise tokį už vieną litą
 Laikė už grotų uždarytą –
 Šiandien be baimės gali nutarti:
 Kas turto turi, – viešai pakarti!*

*Reikia tik buožės jam vardą duoti,
 Tada „ teisėjas“ gal konfiskuoti
 Viską, ką randa, kas jam naudinga,
 Ko dar plėšikų draugijai stinga.*

*Jei veltui dirbti kas nors nenori,
 Prievolių nešti paskirtą svorį,
 Tokiam jie randa stovykloj vietą
 Ir nepagaili bizūno kieto.*

*Kartais pagauna tokią žmogystą,
 Kurs Džiugašvilio nepripažįsta, –
 Tuoju nugabena jį į Vorkutą,
 Tegul ten graužia tik duonos plutą.*

*Nors mirties bausmės teismas neskirsto,
 Bet nuteistieji patys išmiršta.
 Tačiau taip teisti tik vagys bando,
 Kad žmogus mirtį pats sau suranda.*

1948 – 1949 metų žiema

*Maukia Stalinas bokalą,
Kremliaus rūmuose puota.
Sėdi Rosa Kaganovič
Su diktatorium greta.
Ir kas gi juos žino,
Kiek išgerta vyno!*

*Kalininas, nors jau senas,
Bet aistringas kaip gaidys,
Jam patinka balerinos,
Kol nepažeista širdis.
Ir kas gi jį žino,
Kodėl balerinos.*

*Žydas maigo komjaunuolę.
Ko tu spardais? „Wos ist dos?“
Juk studentas tau už bučkį
Tiktai vieną silkę duos.
Ir kas gi jį žino,
Kur ją ves iš kino.*

*Šoka Berija čardašą,
Blizga durklas dantyse,
Šaukia, rėkia išsišiepęs, –
Tai narsumas, tai drąsa!
Ir kas gi juos žino,
Kurs pirmas gaus švino!*

*O kolchoznikė čekistui
Laižo kruvinus nagus:
– Kur padėjot mano vyrą,
Buvo toks ramus žmogus.
Ir kas gi juos žino,
Už ką nukankino!*

/AUŠRĖ/

*Jisai tamsių, tvirtų akių
(Tai bendras požymis vagių.)*

*Ir antakiai, ir ūsai tankūs,
Ir kaip plėšiko ilgos rankos.*

— — — — —

*Einu aš syk gatve tuščia
Ir sutinku žmogėną čia*

*Labai į Staliną panašų.
„Iškeiskit rublį man“, – paprašo.*

*Pavakarys, beveik tamsu.
Man pasidarė net baisu.*

*„Aš neturiu. Labai jums reikia?“
Paniuro jis ir tik nekeikia.*

*Ir sudrebėjo man širdis — —
Juk tai plėšikas, tai vagis...*

— — — — —

*Namo parbėgusi, galvoju:
— Maskvos galingasis herojus,*

*Jeigu ne sostas, ne valdžia,
Klajotų gatvėm paslapčia,*

*Kaip tas gribišius slampinėtų,
Iškeist rublinę prašinėtų.*

Bet (o nelaimė!) Kremliuoj jis.

— — — — —

*Jis susikruvino rankas
Ne žmogų pjaudamas — tautas,*

*Kurios išdrįso jo nestovint
Kaip žemės Viešpačio, valdovo,*

*Kurios kalėjime, nakčia
Nesakė: „Saulė, rūmai čia!“,*

*Kurios netgi mėgino kardą
Pakelti prieš jo didį vardą*

*Ir nenudžiugo širdyse
Vergaut joms suteikta teise.*

— — — — —

*Bet vardo genijaus jis vertas —
Kitas plėšikas jau pakartas*

*Jo vietoj būtų jau seniai.
O jis kol kas dar sumaniai*

*Kankina žmogų nuo pat vaiko
Ir savo plieno saujoj laiko.*

Tebūna jam šiokia tokia šlovė!

Kolūkinė laimė

/ A U Š R Ė /

*Sėdi Jurgis pasirėmęs,
Rankom galvą susiėmęs.
Dieve, Dieve, kas gi bus,
Argi mirti teks badu?*

Užu lango lietus pila,
 Miršta vasara už šilo,
 Vaikšto alkanas ruduo, –
 Šikart duonos jis neduos.

Tuščias, liūdnas Jurgio stalias,
 Duonos krosnis užušalus,
 Verkia vaikas pakrosny,
 Kad bulvienė neskani.

Cit, neverki, kvailas vaike, –
 Būt nevalgiusiam nesveika.
 Greit diena ta atgrumės –
 Nieks bulvienės neturės...

Papsi pypkę susikrimtęs,
 Liūdnas, rūstus, perdėm rimtas.
 Dirbta vasarą karštai –
 Ir nė grūdo užu tai!

Ką suvalė, ką prikūlė,
 Sandėliuos valstybės guli.
 Tu ką nori, tą daryk, –
 Valgyk moli, plytą ryk...

Na, bet ryti pamėgintum! –
 Liaudies priešų pavadintų...
 Tai statybinė galia –
 Jos pajudint nevalia.

Nors nevalgęs ir nesveikas –
 Tėvo Stalino tu vaikas,
 Tu – tarybinis žmogus, –
 Žemėj rojus ir dangus.

Duonos nėra – ožio ragas
 Puošia stalą kaip pyragas.
 Šuns putra tokia puiki!
 (Mūs fantazija laki.)

Skamba laikraščiai laimingi:
 – Kolūkiečiai kultūringi
 Šių tarybinių dienų
 Veža grūdus virš planų.

Tik nutyli, kad bizūnas
 Niekad laisvas nepabūna.
 Aukso derliaus laidas jis –
 Žemei laimę įvarys.

Jis ir Jurgį, kiek paplūkęs,
 Greit įvarė į kolūkį.
 Pasirašė jo auka
 Savo nuosava ranka.

Gavo „daržą tokio ploto,
 Kad šuo uodega užklotų".
 Gavo badui biliety
 Ir ne vieną, ir ne du.

Gavo sau, vaikams ir žmonai,
Kaip tikrai pritinka ponui
Neužmatomų laukų,
Derlium lūžtančių, jaukių.

Jam paliko karvę vieną
Pristatyt valstybei pieną,
Ir ant tų lengvų pečių
Dar uždėjo mokesčių.

„Kas tik dirba, tas pavalgo,
Kas nedirba – apsižvalgo“, –
Konstitucijos mintis.
Gal ir tiesa... pamatys...

Dirbo vasarą nuo ryto,
Kol už miško saulė krito.
Dirbo Jurgis iš širdies –
Mat viršaus gal užsidės?

Tuščias rudenį aruodas,
Tuščios lėkštės, tuščias puodas.
Rankoj – bado bilietai.
Ačiū Stalinui už tai!

Sėdi Jurgis pasirėmęs,
Rankom galvą susiėmęs.
– Dieve, Dieve, kas gi bus,
Negi mirti teks badu?

*Pirmininkas su kumščiu stalą daužo,
Eiliniai urzgia, dantimis kalena,
Stribas automato gaiduką laužo,
Girtas partorgas patvory stena.*

*Mergos į kampus sulindę klykia,
Žiopliai po kiemą purviną braidu,
Keletas driskių patvory mykia
Šlykščiausius žodžius laukine gaida.*

*Visur jiems tamsu, visur jiems juoda,
Visur juos šmėklos kažkokios seka,
Net ir miegoti ramiai neduoda:
– Tu esi vagis, – į ausį sako.*

*Šiek tiek nutildęs valkatų būrį,
Vadovas kviečia ramiai klausyti –
Jis jiems pranešti šiandieną turi,
Kaip stalinizmo reikia mokytis.*

*Stalins juk sako, kad žmogus buvo
Afrikos džiunglių gorilos brolis,
Ir jo sėdynėj dar nenudžiūvo
Protėvių ženklas – uodegos colis.*

*O biologija visai ne tokia,
Kaip kad ją aiškina raštai fašistų.
Mūsų Lisenko išvest išmokė
Atrankos būdu tik komunistus.*

*Už tai mūs tėvas – dėdė gorilas
Liepė Lisenkai tarybų žmones
Visus suverti ant Kremliaus ylos,
Visus paversti tik į beždžiones.*

*Tada ir rūbų nereiks nešioti,
Nereikės vargti dėl duonos kąsnio.
Stalino vaikai vaikščios plaukuoti,
Muš uodegomis jie sau per šonus.*

*Juos išmokins tik žolę ėsti
Arba nuo medžių žievę nugraužti,
O samanomis guolį ištiesti
Ir ten per dienas ir naktis snausti.*

*Tada tik būsim mes komunistai
Ir visi lygūs tarpe beždžionių.
Likę be darbo, mūsų čekistai
Galės eit peklon kurstyt šėtonų.*

*Ten velnių velnių nuvers nuo sosto,
Sukels jų tarpe kovą be galo,
Užmuš tuos velnius, ką sielas gundo
Ir jų neįmet į karštą smalą.*

Tritomės mašinosraštinės dainų ir eilėraščių antologijos „Kovos keliu žengiant“ viršelis

Laimėt arba mirt pasiryžom!

KOVOS KELIU ŽENGIANT

DAINŲ IR EILĖRAŠČIŲ RINKINYS

II tomas

Iš kovų su bolševikais
1945-50 m.m.

L L K S

PRISIKĖLIMO Apygardos leidinyje

Būstinė - - - - - 1950.

Antologijos vieno tomo antraštinis puslapis

Lietuvos himno tekstas ir vinjetė mašinarštinėje antologijoje „Kovos keliu žengiant“

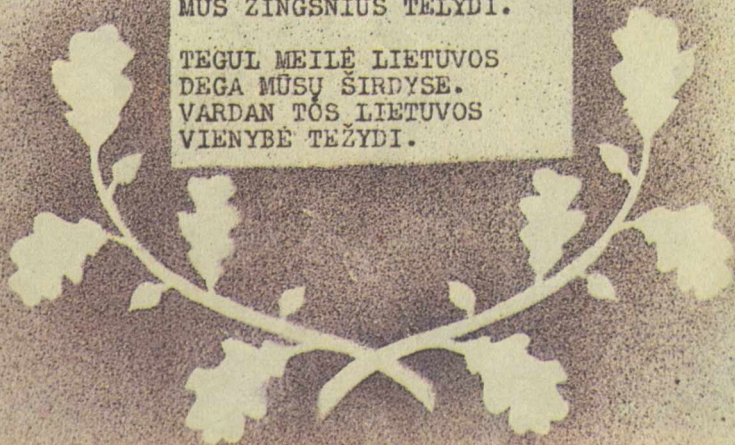

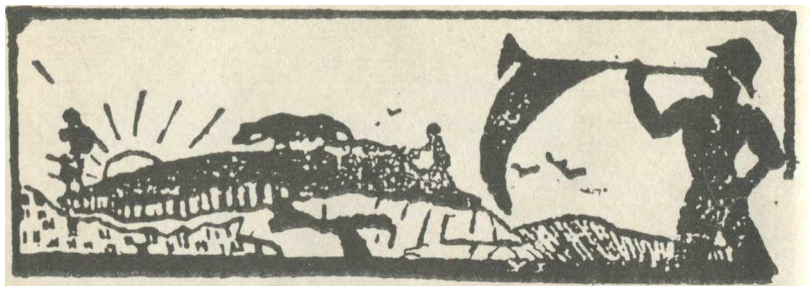
LIETUVA, TĖVYNĖ MŪSŲ,
TU DIDVIRIŲ ŽEMĖ,
IŠ "PRAEITIES TAVO SŪNŲ
TĖ STIPRYBĖ SEMIA.

TEGUL TAVO VAIKAI EINA
VIEN TAKAIS DORYBIŲ.
TEGUL DIRBA TAVO NAUDAI
IR ŽMONIŲ GĖRYBEI.

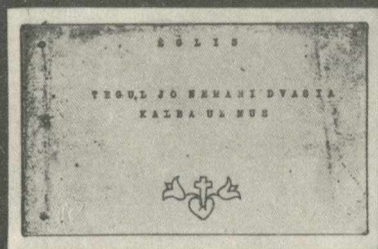
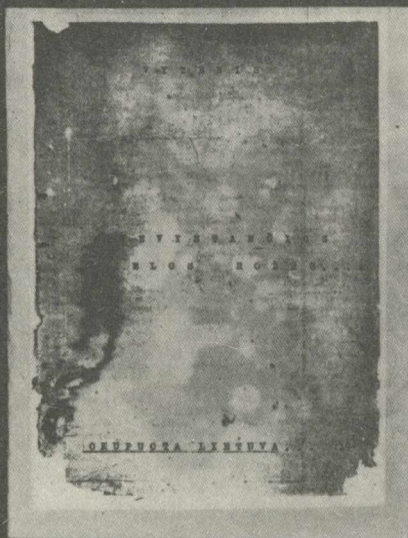
TEGUL SAULĖ LIETUVOJ
TAMSUMUS PRAŠALINA
IR ŠVIESA, IR TIESA
MŪS ŽINGSNIUS TELYDI.

TEGUL MEILĖ LIETUVOS
DEGA MŪSŲ ŠIRDYSE.
VARDAN TOS LIETUVOS
VIENYBĖ TEŽYDI.

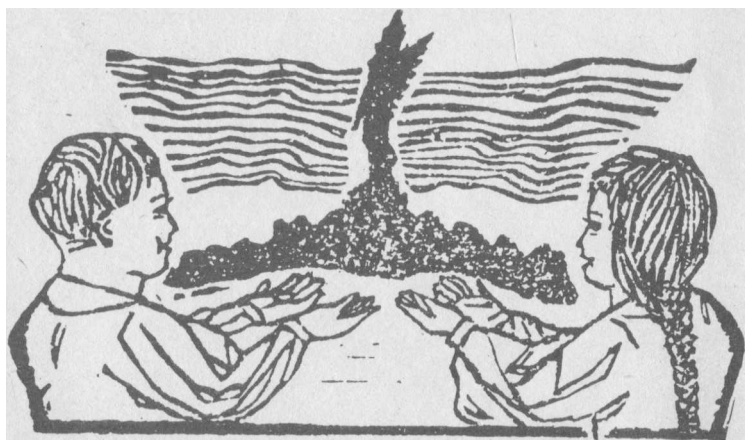
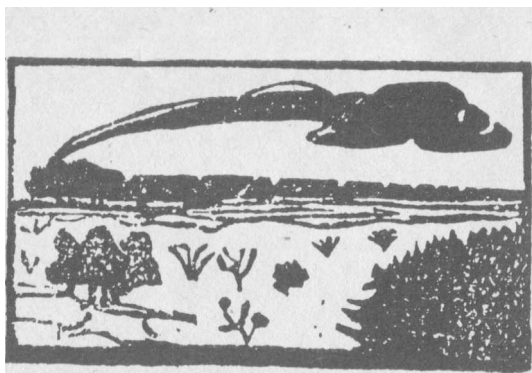
Skyrių užsklandos „Kovos keliu žengiant“ 2 leidimo (1950) 3-ajame tome

Vakarų (Jūros) srities partizanų grožinės kūrybos rinkiniai

Vakarų (Jūros) srities partizanų periodiniai leidiniai

Skyrių užsklandos „Kovos keliu žengiant“ 3-ajame tome

*Viso kaimo šunys loja –
Gal skrebiikai atvažiuoja?
Vyr'ai, bėkit, bobos, šokit,
Kas ką turit, pakavokit!*

*Seni, kreivi ir kuproti –
Visi strielbomis ginkluoti –
Visur eina, visur lenda,
Viską vagia, ką tik randa.*

*Vienas sukas po kamara,
Antras spintoj tvarką daro,
Trečias švarke tarp kišenių
Ieško brolių partizanų.*

*Visur eina, „visur lenda,
Viską ryja, ką tik randa,
O pririę kaip šėtonai
Eina lakti samagono.*

*Jie visaip mus išterliotų,
Jei miškinių nebijotų, –
Mat dažnai jiems partizanai
Gerą pirtį iškūrena!*

*Gal teks kuriam suklupti,
Nebaigus šios kovos, –
Žinosiu – gynei laisvę,
Kritai tiktai dėl jos.*

*Stribiteliau prakeiktas,
Tėvynės išgama,
Jau švinta laisvės rytas,
Gyvent tau bus gana!*

*Nors šiandien tauta skęsta
Varguose ir kraujuos,
Mes tikime – Aukščiausias
Greit pergalę mums duos.*

*Kas žudo brolius savo,
Tautos atmintas bus:
Dabar išvengęs galo,
Sugrįžus Laisvei, žus!*

*Stribai turi velnio sielą,
Komunizmas – jų idėja.
Gimtoji žemė dejuoja,
Kur sribų būrys žygiuoja.*

*Ak tu, stribe, Maskvos raugė,
Tegu tavo velnias traukia
Ir kartu tokius tėvus,
Kurie gimdo sribukus.*

*Būk prakeiktas, Maskvos raugė,
Juk žinai, kas tavoęs laukia? –
Bėgs tie šunys greit iš čia,
O jūs dingsite nakčia.*

*Vieną tamsią rudens naktį
Reiks to raugo kur palaukti,
Ir tarp krūmų ar griovių
Ras daug niekšų negyvų.*

*Yra pas mus dar šnipų –
Jie neverti niekšų tų,
Bet su jais kalba trumpa –
Kybo šnipas, ir tvarka.*

KKŽ. D. 1-5. 1918

*Kur eini, lietuvi, per žaliąsias pievas,
Sąžinę pardavęs už geltoną rublį?
Žingsnius tavo seka mūs tauta ir Dievas,
Pagalvok, kol laikas, kur eini, lietuvi?*

*Ar neslegia močių raudos tau krutinės,
Prieš akis nekaltas brolių kraujas guli.
Tad kodėl parduodi sūnus tu Tėvynės?
Apie savo darbus pamąstyk, lietuvi!*

*Juk matai, kad slegia kraštą niūrios dienos,
O tujen parduodi brolių užu rublį!
Žingsnius tavo seka mus tauta ir Dievas.
Ar nešaukia žemė: „Kur eini, lietuvi?!“*

/ K L E V A S /

Vyturio giesmelė
Virva sidabru.
Už tėvų šalelę
Mirti nebaisu.

Žydi baltos ievos,
Žydi dyvinai.
Kas nudažė, Dieve,
Žemę kruvinai?

Kas krauju palaistė
Baltas gėleles,
Juodą juodą skraistę
Ištiesė mirties?

Ko saulutė verkia,
Verkia ko dangus?
...Pikto keršto tvaiką
Nulėmė žmogus.

Žudo brolis brolių,
Verkia močios jų.
Skundžia, jei tik gali
Gauti pinigų.

Tėvas savo vaiką
Širdimi ramia,
Gavęs dvi kapeikas,
Palydi kulka.

Dieve, jau žinau aš,
Iš kur kraujas šis:
Tai brolelių kraujas,
Karžygių mirtis!

Tai todėl pravirko
Žemė mūs krauju,
Kad lietuvių pirko
Sauja pinigų.

Pagalvok, tautieti,
Broli, pagalvok!
Ateity kentėti
Nenorėsi juk?

Susiprask, kol laikas,
Iki nevelu,
Laisvės būki vaikas,
Nebeskųsk žmonių.

Juk matai, kad kraujo
Žemė kupina.
Imk gyvent iš naujo
Su nauja daina.

Vyturio giesmelė
Virva sidabru.
Tik už gimtą šalį
Mirti nebaisu!

/ J A Z M I N A S /

*Vilku sugrauzčiau išdavikus,
Liūtu sustaugčiau ant jų kapo,
Kad trenktų tuos perkūnas,
Kur už skatikus*

*Tėvyne,
sąžinė
ir sielą*

Budeliams yra pardavę!
 Už brolius sušaudytus,
 Seseris išniekintas

ir ištremtus tėvus

Ugnis –
 nei rankos sukaustytos
 Nesulaikys,
 Bausmė pelnyta

juos užgrius.

Mus žemė ašarose

ir kraujuje

įmirkus

Jiems keršto šaukia, –
 Tegul visi jie

mirties agonijoj

Pasigailėjimo nelaukia!

Nuvargus,

iškankinta žemė

Kratysis

net jų kūnų:

– Gana,

gana skausmų,

nelaimių

jie man nešė,

Aš jų priimti – negaliu!

Vilku aš graušiu išdavikus,
 Liūtu sustaugsiu ant jų kapo,
 Telydi juos pasaulio prakeikimas,
 Pakol neliks ant žemės

jų nė kvapo!-

/ LIDIJA /

*Šypsaisi kryžkeliuos paklydęs,
Sakais – laimingas net jauties...
Tikėki – moliena pražyodus
Nenuramins, o ne, širdies.*

*Kai rytą saulė patekėjus
Pažvelgs į sielą, į akis,
Tada tik, kur buvai nuėjęs,
Tau kraujo dėmės pasakys.*

*Tada suprasi, ko kas naktį,
Kai užsimerkdavo šviesa,
Širdis lyg imdavo tau plakti –
Kalbėjo tėviškės dvasia.*

*Tyli kalbėjo ir bežadė,
Kalbėjo verkiančiais varpais.
Į sumyniotą kryžių rodė,
Bet tu tada nesupratai.*

*Suprask šį kartą, kai aušrinė
Nakties tyloj ir vėl bylos.
Maldauk, atleis gera Tėvynė –
Sūnus vėl būsi tikras Jos.*

*Dar priešaušris. Sugrįžk – sutiksim
Liepsnotą rytą vėl kartu.
Ir amžių amžius pasiliksim
Kartu tarp vasaros žiedų.*

/ A U Š R Ė /

*Krinta sunkios ašarėlės
Nuo beržų ant kryžiaus,
Ir kelelis jau užžėlęs,
O sūnus negrižęs...*

*Išrymojau rūpestėli,
Pražiūrėjau kelią...
Šimtą kartų saulė kėlės
Užgesint žvaigždelių,*

*Šimtą kartų saulė leidos
Už aukštųjų gojų...
Užuklojus rankom veidą,
Laukiau dar, rymojau...*

*Plaka lietūs akmenėli,
Plaka dirvos molį.
Grižk pastogėn, sūnaitėli,
Grižki, komjaunuoli.*

*Takeliu sugrižk pro kryžiu,
Nuodėmę aplaistęs,
Kaip Kudirka tąkart grįžo...
Tėviškė atleis tau.*

/ A U Š R Ė /

*Naktis tamsom tamsiausiom supos.
Aš bučiavau tave lyg išsiilgęs, iš toli atėjęs.
Ar nejutai, kad mano lūpos – Judo lūpos,
Kad delne grašių trisdešimt gulėjo?*

*Mudu – vienos mamos auginti,
Gyventi mokytį ir vienas kitą broliškai mylėti,
Prieš kryžių pagarbiai kepurę nusiimti,
Už Lietuvą – gyvybės negailėti.*

*Tujen – sūnus ištikimiausias.
O aš!.. Tikėjau laimę rubly rasiąs...
O, brolžudystės ir krauju nebenuplausiu,
Nors tu atleistum, broli, man, tikrasis...*

*Ech broli, broli... Mano broli...
Prakeiktas aš, pardavęs motiną, tave ir gimtą*

žemę!

*Tegul tavu krauju palietas kaimo molis
Man – šuniui – šuniškiausių mirtį lemia!*

/ S I D A /

*Vėjas laužo beržą, draiko baltą vyšnią, –
Mūs Tėvynėj priešai, priešai ir kapai...
– O brangioji laisve, kada tu sugrįši? –
Su džiugiom svajonėm ir skausmu mąstai...*

*Sklinda šūvių trenksmas, gaudesys grandinių,
Mirštančių dejonės girdisi klaikiai,
Bet bežadį skausmą mylimos Tėvynės
Ne visi supranta broliai lietuviai.*

*Mylima mergaite pavergtos Tėvynės,
Tu nerūpestingai šypsaisi šiandien –
Nesvarbu, kad kraujas laistosi arimais,
Bet svarbu, kad naktį eisi šokti ten,*

*Kur per naktį, dūksi lyg netekus proto
 Ir net koketuosi „rusiškiems svečiams“,
 O ryte, palikus šitą „linksma puotą“,
 Grįši išsiblaškius, stūgaujant jausmams.*

*Tu bijai, mergaite, naktį eit per mišką,
 Tu bijai vaiduoklių, esančių tenai,
 Tu bijai tos vietos, kraujas kur nutiško,
 Bet ant brolio kapo trypti nebijai.*

*O tenai jo kūnas, kančiose nurimęs,
 Draskomas grobuonių – varnų ir šunų,
 Kai kartoji, priešą savo apkabinus:
 – Ko čia man liūdėti? Juk aš gyvenu!..*

*Miela lietuvaite, pasvarstyk truputį!
 Kraštas nelaimingas – tu pati žinai.
 Kam gi, kenčiant šaliai, niekšu josios būti,
 Linksmintis, kai kelią stoja pelenai?..*

*Niekas ir nenori, kad namie sėdėtum
 Ir verkšlentum, laisvės blėstant vakarams,
 Bet jaunystės jėgą tu gali įdėti
 Viso krašto labui, dideliems darbams.*

*Tad, miela mergaite, gimk iš naujo kraštui
 Tikresne tautiete kaip anksčiau buvai,
 Dirbk, kad laisvės žiedas dar labiau subręstų,
 Kad neskristų vėjais norai ir jausmai!*

„Maniesiems“

/ GIRĖNAS /

*Noris žodžių pratart
(Jei dar verta tokių)
Ir jums, naujo laiko kūrėjai!
Kur su žodžiais dainos,
Išdarkytos, bjaurios
Tėvynei dainuoti „išėjot“.*

*Ir pripilta eilių...
Kurių gi šimtai*

*Už pinigą greit pagimdyta;
Nėra formos tenai,
Nėra tono skambaus,
Viskas verta tik rublio, tik kito.*

*Arba kritiko jūs
Pavartysit lapus
(Jei nekoktu rankom paliesti),
Vien gera, gražu,
Teberasi visur –
Sklandumas! – lyg ištepta sviestu.*

*Pagirtas dar tas,
Kurs Tėvynės raudas
Geriau užtušuoti mokėjęs
Ir, kas gera, gražu
Sunaikinęs visai,
Užkasti į žemę padėjo.*

— — — — —
— — — — —

*Tad gi linkiu rašyt,
Naujus tūkstančius rast
Ir premijų tapt laureatais.
Gali baigtis juk tai –
Pasakysiu rimtai –
Neaiškūs ateinantys metai!*

1949.06.23

*Gana vergaut ir kančias kęst,
Šventoji tėvų žeme, –
Šviesus, skaistesnis rytas gema,
Privalom jam jėgas pašvęst.*

*Pakilkit, kas apsnūdę dar,
Nematot laisvės švintant,
Skubėkit švento darbo imtis –
Ir nebe ryt, bet jau dabar.*

*Žinokite ir jūs, vilkai,
Niokojusieji kraštą, –
Grąžinsim jums vergovės naštą,
Gailėsitės darą paikai.*

*Jūs bailūs kaip avių banda
Todėl, kad plėšt temokat,
Jūs patys nieko nesuvokiat, –
Tai Dievo jums skirta bauda.*

*Apsišarvavę lig dantų,
Vien krauju tekvėpuojat,
Kelius lavonais nusikloję,
Kas gyvi – pykstate ant tų.*

*Išskleidę kruvinus nagus,
Naujų aukų belaukiat,
Kaip šakalai tyruose kaukiat,
Nusiaubdami naujus kraštus.*

/ BERŽELIS /

*Bolševikai tegul žino,
Kad dar kartą žygis bus.
Iš miškų ir iš beržynų
Vyrai jiems paruoš kapus.*

*Velnias buvo juos išnešęs –
Vėl sugrįžo alkani.
Neprašytas mums ne svečias –
Pavaišinsim ugnimi.*

*Ir sustos prie vyro vyras,
Mūs trispalvė plevėsuos.
Ką lig šiol globojo girios,
Tie stos ginti Lietuvos.*

*Už kiekvieną kraujo lašą
Bolševikai sumokės;
Tegu savo „saulę“ neša
Ten, į Azijos gelmes.*

*Kils kaip žiedas dobilėlio
Nepriklausoma šalis, –
Tai vėl džiaugsis artojėlis,
Vėl gyvenimas atgis.*

*Gedimino seną miestą
Partizanai išvaduos,
Kad jis vėl klestėtų, šviestų
Kaip sostinė Lietuvos.*

*Akys paniurę, veidas kaip vilko,
Nagai apskretę krauju lietuvių,
Kūnas padengtas skarmalu pilku,
Burnoje nėra žmogaus liežuvio.
Jis, prirakintas prie automato,
Dieną ir naktį alkanas loja,
Kai tik lietuvių kur nors pamato,
Jo vilko nasrai ir išsižioja.
Liepia jam būti vien tik žmogieną,
Kad sotus būtų, turi budėti,
Turi medžioti naktį ir dieną,
Savo valdovus dar papenėti.
Eina per laukus jis tamsią naktį,
Tupi sodyboj mūsų artojų,
Sėlina aukai kraują išlakti,
Kuria jis žemėj kruviną rojų.
O jei jau sočiai priėdęs būna,
Vis tiek jo būdas nurimt negali,
Tada jis drasko, kas tik pakliūva,
O žmonės veža į niekšų šalį.*

*Jis ten juos šalčiu, badu marina,
 Mišką gaminti pusnuogius varo,
 Kas dirbt negali, — žudo, kankina,
 Į šaltą rūsį mirčiai uždaro.
 Šis Kremliaus „vado“ valkata plikas,
 Žvėrių pavirtęs, šlykštus sadistas
 Save vadina: „Aš bolševikas“,
 Partija sako: „Tai komunistas“.*

*Bet Amžinoji Teisybė eina
 Su aleliuja ir meilės daina.
 Ir girios ošia, ir vėjai ūžia,
 Ir debesėliais plaukia dainužė.
 Ten, kur ji žengia, kapai pabunda,
 Ir jie įteikia jai savo skundą.
 Atneš ji meilę Lietuvai mūsų,
 Ir bus Lietuva laisva nuo rusų.
 Sugriš iš girių pulkai žaliukų,
 Kurie čekistams sprandus nusuko.
 Sulauks vėl laisvės minios už grotų,
 Nebus jų veide akių rasotų.
 Gražins Tėvynėn tuos, kur Sibire
 Arba Vorkutoj kančias patyrė,
 Galės vėl grįžti, kas savo žemę,
 Kas kalbą myli ir laisvę remia.
 O tiems, kas žuvo už savo šalį,
 Kurių jau niekas prikelt negali,
 Supins Tėvynė meilės dainužę,
 Niūniuos ją amžiais sena bakūžė.
 Skambės jos aidas prie brolių kapo,
 Kartos ją medžių nusvirę lapai.*

Pastabos

„Mes buvome priversti išeiti ginti savo krašto, savųjų sodybų, bočių ir tėvų krauju aplaistytos žemės; mes kaip žmonės pasipriešiname prieš žmogaus teisių mindžiojimą, prieš aukščiausiojo laipsnio vergiją; mes negalime sutikti su melu, apgaule, klasta ir tautą žudančiomis nedorybėmis. Mūsų žingsniai yra taurūs. Mes savo kovoje esam teisingi ir teisūs prieš visą kultūringąjį pasaulį, o Aukščiausiojo palaima remis ir laimins mūsų darbą“. Šiuos žodžius, regis, pasakytus šiandien, ištartė 1947 metų sausio 12 dieną partizanų vadų suvažiavime pirmasis Jungtinės Kėstučio apygardos vadas leitenantas Juozas Kasperavičius-„Visvydas“.

Jeigu apylaisviu judesiu nuo Jurbarko ligi Vilkijos

nubrėžtume horizontalę, o po to plistančia kreive pro Kėdainius, Baisogalą, Šeduvą pakiltume aukštyną, atskirtume kone trečdalį Lietuvos teritorijos, kurią pokario partizanai iki 1948 m. vidurio vadino Vakarų, o vėliau – Jūros sritimi. Čia veikė trys dideli partizanų junginiai: apatinėje pusėje – minėtoji Jungtinė Kėstučio, viršutinę pajūrių dalį kairėje Žemaičių, dešinėje – Prisikėlimo apygardos. Kiekvienoje apygardoje buvo po kelias rinktinės. Jų kontroliuojamuose plotuose vyko ne tik slapsti organizaciniai techniniai įsitvirtinimo darbai, persikėlimo žygiai, ginkluoti susirėmimai su persekiojančiomis okupantų grupuotėmis bei vietiniais jų talkininkais, bet ir platesnis ar siauresnis visuomeninis kultūrinis gyvenimas, kurį sąlygojo partizanų vadovybės sumanymas, kūrybinių jėgų pobūdis, besikeičiančios aplinkybės.

Visose apygardose – o jų Lietuvoje buvo dešimt – partizanų štabai leido atsišaukimus, potvarkius gyventojams, čia periodiškai ėjo, deja, lig šiol dar nesurinkti, nelokalizuoti, nesusisteminti pagrindiniai laikraščiai, vieni junginiai keitėsi savo leidiniais su kitais. Tikslas buvo bendras: slopinti komunistinę propagandą, aiškinti LLKS (Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio) tikslus ir priemones, supažindinti su tarptautiniais įvykiais, svarstyti tautos praeities, dabarties ir ateities problemas.

Iš lūpų į lūpas perduodamos partizanų dainos, klajojantys rankraščiniai eilėraščių nuorašai palaikė laisvės kovų dvasią ir tvirtino tautoje atkaklaus priešinimosi bolševikiniam terorui nuotaikas. Dalis šių kūrinių pirmąkart buvo išspausdinti periodinėje partizanų spaudoje ir kartojami dainuojamosios poezijos rinkiniuose, kur daina papildė eilėraštį, eilėraštis – dainą, ir dažnai buvo nelengva atskirti, koks tai yra žanras. Kai kuriuose nelegaliuose leidiniuose vyravo individuali poetinė kūryba, nors ir pateikta anonimiškai; kai au-

toriai ėmė ją skelbti slapyvardžiais, dar labiau išryškėjo skirtingi poetų braižai. Labiausiai literatūriniu originalumu iš visų trijų Lietuvos partizanų sričių išsiskyrė Vakarų (Jūros) srities rezistentų eiliuota kūryba. Čia išėjo daugiau ir įvairesnių poezijos leidinių. Todėl šie ir kiti spaudiniai, skyrę nemažai vietos grožinei literatūrai, atspindėję meninėmis formomis visam Lietuvos partizaniniam judėjimui būdingas skriaudos, neapykantos, kovos, išdavysčių, žūčių situacijas ir patys tapę tragiškąją jų dalimi, pirmiausia patraukė dėmesį.

Bene anksčiausiai literatūrinė spauda atsirado pusantro, du šimtus, o gal ir daugiau kovotojų turinčioje Žaliojoje rinktinėje, kuri sujungė spontaniškai susikūrusias partizanų grupes Baisogalos, Radviliškio, Rozalimo, Pakruojo, Smilgių, Šeduvos apylinkėse. Rinktinės įkūrėjas Lietuvos kariuomenės kapitonas Izidorius Pucevičius-„Radvila“, per labai trumpą laiką spėjęs pagarsėti kaip gabus partizaninės kovos strategas (žuvo išduotas 1945 m. rugpjūčio 26 d.), išskirtinę reikšmę teikė Vytauto Vaitiekūno („Šalnos“, „Marijošiaus“) periodiškai leidžiamoms politinėms įvykių apžvalgoms. Aplinkinius gyventojus patraukdavo partizanų koncertai, kuriuose vyravo naujausios rezistencinės dainos.

Buvęs Radviliškio antrosios pradžios mokyklos mokytojas Vladas Vyšniūnas-„Aušrelė“, paskirtas visos rinktinėje leidžiamos spaudos redaktoriumi, 1945 m. vasarą parengė du kol kas neatrasto almanacho „Žodžiai iš miško“ numerius, kuriuos pats perrašinėjo atsigabenta iš namų portatyvine rašomąja mašinėle. Kapitonas „Radvila“ neleisdavęs jo į žvalgybą ir vykdyti kitokių pavojingų užduočių („jausdavausi nepatogiai, tačiau mūsų vadas visada pabrėždavo, jog tai daręs tik tėvynės labui“).

Kartu su stipriausių almanacho eilėraščių nuotrupo-

mis redaktoriaus atmintyje išliko atskirų tekstų autoriai. Pirmaisiais pokario metais staiga išpopuliarėjusi kūrinį „Bolševikai tegul žino“, kuris tautosakininkų laikomas liaudies daina, F. Kiršos ir K. V. Banaičio muzikos paveiktas, sudėjo paprastas kaimo vaikas, pasirašinėjęs Berželiu. Šalia patriotinių eilėraščių „Žodžiuose iš miško“ buvo spausdinama lyrinių, atspindinčių sunkią partizano dalį.

Grožiniai kūriniai Žaliojoje rinktinėje buvo platunami ir palaidomis mašinraštinėmis kopijomis.

Prisimindamas praeities kovas ir jų atspindžius literatūroje, V. Vyšniūnas pabrėžė: dabar skaitantys partizanų poeziją visų pirma turėtų įsijausti į aną epochą, kai eilėraščius rašė ne profesionalai, „jų posmai gimė ne ant rašomųjų stalų patogiam kambaryje, o siaučiant darganoms miškuose, klausantis mirties alsavimo, pasidėjęs popieriaus lapelį ant šautuvo buožės. Tai – jaunų širdžių kraujas. Negalima reikalauti, kad jis sutiltų į poetikos kanonus... Turėtų nulūžti liežuvis kiekvienam komunistui, išdrįsusiam tokius jaunuolius apšmeižti „banditų“ vardais...“

Niekas nepaneigs, kad pokarinę pasipriešinimo literatūrą, kaip ir visais laikais, kūrė ypatinga jaunimo dalis – idealistai, prie kurių nelimpa ne tik joks keiksmazodis, bet ir nesiderina lėkšti, su praktiniais išskaičiavimais suaugę žodžiai. Rūsčias realijas maištingos širdys daugeliu atvejų sugebėjo perteikti įtikinamai ir jaudinančiai. Tokios tikrovės ir jos meninių apraiškų iš tolo vengė ar net, saugumo primygti, joms priešinosi paklusnūs okupaciniam režimui pokario literatūros profesionalai. Didėjant moralinei partizaninio judėjimo įtakai tautoje, tolydžio kilo bendras rezistencinės poezijos lygis.

Grinkiškio, Krakių, Žaiginio, Šiluvos, Tytuvėnų ir kitose apylinkėse veikė Maironio rinktinė. Jai vadovavo

„Rimantas“ (tikroji pavardė nežinoma), vėliau Juozas Paliūnas-„Rytas“. Dar neatskleista šios rinktinės veikla miškų tankynėje ir bunkeriuose, tačiau čia parengta didžiulė tritomė mašinraštinė dainų ir eilėraščių antologija „Kovos keliu žengiant“ reikalauja visu balsu prabilti apie ypatingą partizanų literatūrinį žygdarbį.

Pirmieji du tomai, išleisti 1948 m., trečiasis – 1949 m., su ekspresyviu spalvingu viršeliu ir išraiškingomis iliustracijomis palieka puošnaus bibliofilinio unikumo įspūdį. Antologijos dailininkas Laurynas Mingilas („Arūnas“, „Džiugas“) mokėsi Radviliškio gimnazijoje, baigiantis karui, iš P. Plechavičiaus armijos pabėgo į Liaudiškių girią ir čia daug piešė. Nepavyko nustatyti, kas antologiją redagavo, tačiau neabejotina, kad tai buvo skvarbaus intelekto ir gero skonio literatas, o gal ir redakcinė grupė, šiaip ar taip, kūrybiškai pasinaudojus Tauro apygardos Geležinio Vilko štabo rinkinio „Laisvės kovų dainos“ (1947) rengėjų patyrimu, sukurta saviška universali partizanų poezijos klasifikacija: šešiuose skyriuose aprėpta visa jos negausi, bet emociškai plati tematika.

Nemažu 50–60 egz. tiražu išleistame Maironio rinktinės tritomyje „Kovos keliu žengiant“, padalytame į aštuonias dalis, sudėta 319 (1 t. – 164, 2 t. – 44, 3 t. – 111) eiliuotų kūrinių – jau paplitusių Vakarų (Jūros) srityje dainų ir naujų eilėraščių su ryškiomis poetinio savitumo žymėmis, bet be jokių konkretizuojančių autorystę nuorodų.

Maždaug nuo 1947 metų Žaliosios, vėliau Maironio rinktinės plotuose veikė Prisikėlimo apygardos štabas, taigi didžioji partizanų poezijos antologija turėjo materialiai pajėgų rėmėją. Kai 1949 m. vasario pradžioje visuotinis partizanų vadų suvažiavimas, formuodamas LLKS Centrinę vadovybę, Maironio rinktinės vadą „Rimantą“ paskyrė Prisikėlimo apygardos vadu, jis nu-

sprendė pakartotinai išleisti „Kovos keliu žengiant“ tritomį ir šį sumanymą įgyvendino 1950 metais.

Antologija buvo perspausdinta ne mechaniškai. Pirmųjų dviejų tomų (lt. – 151 eik, 2 t. – 150 eik) pagrindą sudarė atrinkta ir šiek tiek papildyta ankstesniojo tritomio medžiaga, trečiajame paskelbta 119 naujų poezijos kūrinių, pasirašytų slapyvardžiais. Pastarajame tome atsirado šešios medyje išraižytos teksto užsklandos. Abiejuose antologijos leidimuose dviem atskirais eilėraščiais be pavardės įdėtas V. Mykolaičio-Putino kūrinys „Vivos plango, mortuos voco“; autorius dėl jo buvo tardomas, o nuorašų platintojai žiauriai baudžiami.

LLKS Prezidiume iš pat pradžių buvo stiprių žurnalistų ir literatų. Jie būrėsi Prisikėlimo apygardoje. Visuomeninės dalies viršininku išrinktas ir pulkininku paskirtas „Merainis“ (Šibaila) ėmė redaguoti LLKS visuomeninės minties leidinį „Prie Rymančio Rūpintojėlio“, skirtą svarbiausių organizacinių vienetų vadovybėms. Šis mėnesinis laikraštėlis aiškino partizaninės veiklos prasmę, ragino ginkluota jėga ginti tautą nuo komunizmo ideologijos skleidėjų, užtvirti kelią plintančiam girtavimui. „Merainis“, pagal specialybę pedagogas, rengė Lietuvos partizanų įstatymus, cenzūravo visų sričių ir apygardų leidinius. Jo adjutantas Viktoras Šniuolis („Girėnas“, „Vaidevutis“, „Vytvytis“) tvarkė gausią „Merainio“ korespondenciją ir padėjo jam redakcijoje: rūpinosi popieriumi, perrašinėjo tekstus, skirstė tiražą vadovybėms. L. Mingilas, LLKS Visuomeninės dalies dailininkas, sukūrė „Prie Rymančio Rūpintojėlio“ dviejų variantų viršelius.

Nebuvo numerio be grožinės kūrybos. Redakcijoje dirbo Visuomeninės dalies Spaudos skyriaus viršininkas kapitonas „Svajūnas“ ir Tautinio skyriaus viršininkas kapitonas „Naktis“, aktyviai bendradarbiavo

LLKS Prezidiumo sekretorius, vėliau Pirmininko adjuntas majoras „Žadgaila“. Šie daug žadantys žurnalistai, visi trys poetai, vykdydami svarbią vyriausybės užduotį, 1949 m. rugpjūčio 13-ąją žuvo išduoti Radviliškio rajono Užpelkių miške. Pro apsupties žiedą „Merainio“ adjutantui pavyko išnešti tik sunkiai sužeistą dailininką.

Literatūriniai poetų slapyvardžiai buvo kitokie. Juos identifikuoti ir kitus su Prisikėlimo apygardos štabo veikla susijusius faktus padėjo patikslinti Viktoras Šniuolis. Jo brolis Vytautas („Svajūnas“) eilėraščius pasirašinėjo *Vyteniū*. Jis baigė Šiaulių valstybinę berniukų gimnaziją, tarnaudamas Radviliškio geležinkelio valdyboje vertėju, išitraukė į pagrindinę Lietuvos Laisvės Armijos veiklą, o 1945 m. vasarą, enkavedistams nužudžius tėvą, paprastą ūkininką, prisiekė kęsyti okupantams. Vytautas Šniuolis išbandė spaudos darbą Šiaulių rinktinėje, kurį laiką redagavo apygardos laikraštėlį „Prisikėlimo Ugnis“.

Bronius Liesis („Naktis“) – poetas *Ėglis*. Baigė Jurbarko gimnaziją, kurioje direktoriavo jo tėvas, buvo įstojęs į Kauno universitetą studijuoti žurnalistikos. Baigiantis karui, Bronius su broliu Antanu, medicinos fakulteto studentu, vengdami 1940 metais ištremtų tėvų likimo, pasitraukė į Vokietiją, buvo apmokyti specialioje mokykloje ir išmesti parašiuotais į Prisikėlimo apygardos kontroliuojamą teritoriją.

Petras Bartkus, kilęs iš Raseinių apskrities Pakaburnių kaimo, turėjo kelis kovinius slapyvardžius („Sąžinė“, „Dargis“, „Žadgaila“) ir gana sudėtingą biografiją (Kauno aukštesniosios technikos mokyklos studentas, sklandytojas, LLA organizatorius, pagrindininkas diversantas, partizanų grupių vienytojas, Jungtinės Kęstučio apygardos štabo viršininkas, Prisikėlimo apygardos vadas), o kad jis buvo ir poetas *Alkupėnas*, nu-

statyta pagal kelių žmonių spėjimus, atsiremiančius į jo pomėgį rašyti dainuojamąją poeziją. Jis jau buvo dviem leidimais pateikęs dainininkams mašinraštinių rinkinuką. Vytautas Šniuolis ir Bronius Liesis po mirties pagerbti kovos draugų sudarytomis eilių knygelėmis. Visų trijų poetų atminimui parengtas mašinraštinis kūrybos rinkinys „Jų akis bučiavo gintarinę žemę“.

Prisikėlimo apygardos štabas, įrengtas atokiai nuo vieškelio Kelmės rajono Aukštiškių kaime, Antano Bekerio sodyboje, po ūkiniais pastatais, veikė iki 1953 m. kovo 14 d. Saugumo kariuomenės apsuptame bunkeryje tada, iššaudęs visas apkabas, pistoletu nusišovė vienas narsiausių apygardos kovotojų dailininkas L. Mingilas. Visa tai, kas galėjo tapti įkalčiu, priešui nepateko: prieš metus „Merainis“ („Merkinės Ainis“), išvykdamas į Pietų Lietuvą, su šeimininko sūnum Viktoru užkasė į žemę užlakuotuose artilerijos sviediniuose reikšmingiausius apygardos dokumentus, žemėlapius, laikraščius, grožinės kūrybos rinkinius. Atkakliomis partizanų archyvų ieškotojo Česlovo Kišono pastangomis paviršium iškelta didžioji medžiagos dalis – apgadinta drėgmės, bet nesunykusi. Atgaivinta Domininko Akstino, ji pasklido kserokopiniais atspaudais, kad būtų prieinama tyrinėtojams ir niekada nežūtų.

Mes palyginti nedaug težinome apie rezistencijos literatūrą veiklą Jungtinėje Kęstučio apygardoje, suformuotoje 1946 metų vasarą. Galbūt paaiškės čia irgi buvus žymių pasipriešinimo literatūrą ir reikšmingų leidinių. Bet jeigu tik iki 1952 m. gegužės 25 d., ir tai paskutiniaisiais metais retai, apygardos štabas leido „Laisvės Varpą“, vadinasi, anksti buvo palaužta gyvybingiausia partizaninio judėjimo šaka.

Patriotines jėgas kūrybos darbui aktyviai telkė Žemaičių apygardos vadovybė. Ilgametis vadas Vladas Montvydas-„Žemaitis“ štabo laikraščelio „Laisvės Bal-

sas“ populiarumą, be kita ko, stengėsi palaikyti talentingų literatų poezija. Šiandien lieka tik stebėtis, kad, tragiškai retėjant partizanų gretoms, ji skambėjo su vis galingesne pilietine aistra ir stiprėjančia menine įtaiga.

Pats V. Montvydas nepaliovė ieškoti gerai valdančių plunksną jaunuolių. Jo adjutanto sesuo Monika Alūzaitė buvo viena iš tų pasiaukojusių slapta veiklai moksleivių, be kurių negalėjo gyvuoti partizaninė spauda. Nuo šešiolikos metų Užvenčio gimnazijoje ji priklausė Žemaičių apygardos vadovybės pavedimu klasės draugės Aldonos Jokubauskaitės-„Vaidenės“ įsteigta pagrindinei rašančiųjų kuopelei, prisiekusiai nušviesti „garbingą mūsų Tėvynės praeitį, sunkią dabartį ir įžiebtį laisvės viltį“. *Audros* ir *Laimos* slapyvardžiais ji siuntinėjo rašinukus į apygardos laikraštėlius, platino partizanų spaudinius, klįjavo atsišaukimus. 1950 metų rudenį išaiškinta, iš paskutinės klasės turėjo pašalinti į mišką.

Nuo spalio mėnesio M. Alūzaitė-„Audronė“ Žemaičių apygardos štabo bunkeriuose prie žibalinės lempos spausdino rašomąją mašinėlę įvairius tekstus, bet daugiausia laiko skyrė mėnesinio leidinio „Malda Girioje“ dauginimui (tiražas siekė iki 100 egz.). Šis visuomeninės minties laikraštėlis buvo įsteigtas tam, kad „leistų platesniu mastu pasireikšti literatams, poetams bei kitiems spaudos bendradarbiams“, padėtų „demaskuoti okupantų kėsnius mūsų tautos ir sąjūdžio atžvilgiu, gairinti, ugdyti lietuvių tautinę sąmonę, puoselėti mūsų jaunąsias jėgas“.

Laikraštėlį „Malda Girioje“ Žiograkalnyje (Telšių raj.) redagavo buvęs Kražių mokytojas Ignas Čėsna-„Žentas“. Nespėdamas susidoroti su gausybe užduočių, jis apmokė redakcinio darbo mašininkę. Kai 1951 metais I. Čėsna žuvo, M. Alūzaitė kartu su kitais apy-

gardos štabo nariais redagavo partizanų atnešamą medžiagą, ruošė ir spausdino naujus numerius. Laikraštėlių platino ir devynis numerius išsaugojo Vincė Vaičkutė-„Viesulą“ Užventyje.

Be V. Montvydo, pradedančiajai redaktorei itin vertingų patarimų davė tos pačios apygardos Šatrijos rinktinės vadas Liudas Rekašius- „Vėtra“, išraižęs antraštinę medžio klišę laikraštėliui „Malda Girioje“. Galbūt jis sukūrė raizinį ir savojo organo „Kovojantis Lietuvos“ viršeliui. Perėjusi į Šatrijos rinktinę, abu šiuos leidinius M. Alūzaitė techniškai tvarkė ir daugino visus 1952 metus, iki gruodžio 23-iosios, kol Lauko Sodos (Telšių raj.) slėptuvėje buvo enkavedistų būrio užklupta, po nelygių kautynių su persišauta galva suimta, apgydyta ir, nepavykus užverbuoti agente, ištremta į Sibirą. Tą pačią gruodžio 23-iją, atsišaudydamas atvirame lauke, buvo sunkiai sužeistas ir ligoninėje mirė L. Rekašius. Taip rūsčiai pasibaigė iškart dviejų Žemaičių apygardos periodinių leidinių istorija.

Apie 1952 metus įkūręs spaustuvėlę prie Karklėnų (Kelmės raj.), V. Montvydas organizavo poligrafinę periodikos leidybą. Tada išėjusi ir plačiai paplitusi dainų ir eilėraščių rinkinio „Laisvės kovų aidai“ pirmoji dalis, M. Alūzaitės teigimu, buvo slapta surinkta ir išspausdinta valstybinėje Telšių spaustuvėje. Kitais metais mašinraštiniu pavidalu buvo parengta „Laisvės kovų aidų“ antroji dalis ir aštrus antikomunistinių satyrų rinkinys „Raudonasis rojus“.

Trūkstant popieriaus, „Laisvės Balsas“ buvo spausdinamas mokykliniuose sąsiuvinuose. Mus pasiekęs vienintelis 1953 m. rugpjūčio 25 d. data pažymėto 8 (166) numerio puslapis su kpt. Viliaus (slapyvardis) straipsnio „Vienybėje galingumas“ pradžia užvertė kruviną partizaninio judėjimo Žemaitijoje epopėją. Rug-

pjūčio 23-iąją iš kelių miestelių surinktas į pasalą strībų būrys nukovė ryšininkės išduotus apygardos vadą V. Montvydą ir jo adjutantą Bronių Alūzą-„Bedalį“. Netrukus buvo išaiškinta spaustuvelė ir sunaikintas pasakutinis Žemaitijos partizanų kovos ramstis – „Laisvės Balsas“.

* * *

Vakarų Lietuvos partizanų eilėraščių ir dainų rinkinį traukte ištraukė į dienos šviesą ši ilga faktų ir įvykių vilkstinė, artimas bendravimas su žmonėmis, renkančiais laisvės kovų medžiagą, ir žingsnis po žingsnio įsisąmoninama ne tik jos istorinė, bet ir literatūrinė svarba. Ryškūs talento blyksniai vis naujai patenkančiuose į rankas kūriniuose pakeitė išankstinę nuomonę, kad partizanų eilėraščiai tėra lokalinės reikšmės kūryba. Kilo noras, remiantis spausdintais šaltiniais, atstatyti kai kuriuos nekvalifikuotų tautosakos užrašinėtojų tarytum specialiai iškraipytus puikius dainuojamosios poezijos tekstus ir patikslinti nuorašais paplitusius eilėraščius. Tačiau tai įvykdyti pasirodė nelengva.

Drakoniškomis priemonėmis draustus platinti, net valstybinių saugyklų nerinktus partizanų spaudinius dar tik vienas kitas drąsuolis ištraukia iš pakraigės. Didesnis kiekis tokių leidinių susikaupė buvusiam Partijos istorijos institute: LKP CK sekretorius V. Niunka, gaudamas juos iš saugumo, vis perduodavo „ideologinės kovos“ specialistams, tačiau šie negalėjo jais naudotis, – rezistencinės spaudos nuspręsta jokiomis priemonėmis, netgi nuožmiausiai kritikuojant, nepriminti visuomenei. Dabar tą medžiagą perėmė Lietuvos istorijos institutas. Įtemptomis karinių apgulčių dienomis, prieš perkelianč bibliotekos fondus į kitas patalpas, at-

sirado trumpalaikė galimybė laisvai pasinaudoti neįkainojamos vertės raritetais.

Iš Prisikėlimo štabo slaptavietėje rastų, pas atskirus asmenis ir Lietuvos istorijos instituto bibliotekoje saugomų Vakarų (Jūros) srities partizanų laikraštėlių, dainų ir eilėraščių rinkinių atrinkta 200 eiliuotų kūrinių. Orientuotasi ne į liaudies dainas imituojančius tekstus, kolektyvinę kūrybą, bet į eilėraščius su būdingiausiais jiems žanriniais požymiais, skelbtus anonimiškai arba pasirašinėtus slapyvardžiais. Suskaičiuota daugiau kaip šimtas pseudonimų, tačiau poetų buvo nepalyginti mažiau: aktyvesnieji spaudos bendradarbiai dangstėsi įvairiais medžių, gyvūnų, vietovių vardais, prasimanytais ir savo pačių asmenvardžiais.

Į šią knygą pateko 55-iais slapyvardžiais pasirašytų autorių kūriniai. Daugumas pseudonimų, kurie čia šmėkšteli po kartą, periodinėje spaudoje irgi reti. Iš besikartojančio slapyvardžio jau galima nustatyti literato regioną, kūrybinės veiklos trukmę, bendrąją ir literatūrinę išsilavinimą, o radus papildomų duomenų, identifikuoti autorystę. Tačiau toks kelias gana ilgas, pinklus, o tuo atveju, jei autoriai gyvi, – ne visai etiškas. Knygos sudarytojas žino kai kurias pavardes, bet sąmoningai neskelbia. Turėtų atsiliepti patys poetai, radę savo kūrybos šioje knygoje. Apie žuvusius ar mirusius eilėraščių kūrėjus „Vyturio“ leidyklai, bet kurio laikraščio ar žurnalo redakcijai tegul parašo kovos draugai, artimieji – to reikalauja bendri mūsų istorijos ir kultūros interesai. Lietuvių literatūros istorijai itin svarbu nustatyti ankstyvuosiu rezistencijos laikotarpiu pasireiškusių *Gegutės, Girėno, Laukinukės, Žilvičio*, vėliau iškilusių *Aušrės, Kerano, Neringos, Rimo-Nerimo, Vilnelės, Žėručio-Laimutės* asmenybės, autorizuoti stipriausius anoniminius tekstus.

Gali paaiškėti, kad knygoje praslydo kūrinių iš kitų

Lietuvos partizanų apygardų (tam tikrų abejonių sudarytojui sukėlė kai kurie VLS – tikriausiai Vakarų Lietuvos Srities – vardu užšifruotos rinktinės išleisto rinkinėlio „Mes nemirę...“ eilėraščiai), tačiau nuo tokių ir panašių klaidų, kaip ir nuo teksto iškraipymų, neįmanoma apsisaugoti. Stengtasi kuo tiksliau perteikti kūrinius ir kartu apvalyti juos nuo mašininkų bei spaus-tuvininkų riktų; tiktai vienur kitur ištaisytos šiurkščiausios kalbos klaidos ir, gelbstint eilėraščio ar dainos įspūdį, pasitarus su poezijos specialistais, pakeistas koks žodis, sukeista žodžių tvarka. Ateityje, iššifravus poetus ir susipažinus su jų rankraščiais, reprezentacinėje Vakarų Lietuvos partizanų antologijoje su autorių nuotraukomis, biografijomis ar autobiografijomis bus galima ištaisyti ir visus kitus trūkumus.

Kūriniams grupuoti ir knygai apipavidalinti pasinaudota reikšmingiausiu Lietuvos partizanų poezijos paminklu „Kovos keliu žengiant“ – nuo antraštės ir kūrinių suskirstymo iki vizualinių detalių. Anoji tritomė antologija verta faksimilinio leidimo.

* * *

Vakarų (Jūros) srities partizanų eilėraščiai ir dainos autentiškai atskleidžia įvairias partizanų dvasines būsenas, ryžtą mirti stovint, bet ne gyventi klūpant, tikėjimą, kad Tėvynė bus laisva. Atidžiai šiuos kūrinius skaitęs ir vertingų patarimų sudarytojui davęs poetas Eugenijus Matuzevičius pažymėjo: „Visa tai istoriškai yra *labai svarbus tiltas* į šią Lietuvos dieną, į jos Atgimimą, į lietuvių tautos patriotines viltis“.

Leonas Gudaitis

1991.01.13

Santrumpos

Eilėraščių ir dainų rinkiniai

ALK – *Alkupėnas*. Partizano sielos atgarsiai / mašinr. – 2-asis ištaisytas ir papildytas leidinėlis. – Okupuota Lietuva, 1948. – 24 p.

DP – *Dainuok, partizane* / mašinr. – b. v., b. d. – 48 p.

ĖG – *Ėglis*. Tegul jo nemari dvasia kalba už mus: Mirusio brolio partizano kūryba / mašinr. – Okupuota Lietuva, 1949, – 27 p.

JA – *Jų akis bučiavo gintarinė žemė* / mašinr. – „Romuvos“ leidinys. – Nr. 1, – 1950. – Kovo mėn. – 39 p.

- KKŽ – Kovos keliu žengiant: [Dainų ir eilėraščių rinkiniai iš kovų su bolševikais 1945–1950 metais] / Du mašinraštiniai variantai: Maironio rinktinės būstinės tritomis, suskirstytas dalimis, – d. 1–5 (1948, 209 p.), d. 6 (1948, 40 p.), d. 7 ir d. 8 (1949, 54 p. ir 55–106 p., defekt, egz., be turinio); Prisikėlimo apygardos būstinės tritomis, išleistas 1950 (t. 1–201 p- t. 2 – 149 p, t. 3 – 160 p.).
- LKA – Laisvės kovų aidai: [Du eilėraščių ir dainų rinkiniai, kuriuos parengė LLKS Žemaičių apygarda] / 1 dalies 2-oji laida spausdinta (1952, 60 p.), 2 dalis – mašinraštinė (1953, 77 p.).
- MN – Mes nemirę... / LLKS VLS rinktinės spausdintas poezijos ir prozos rinkinys. – 1952. – 48 p.
- RKP – Rusiškoji-komunistinė sprespauda kai kurių lietuvių jaunųjų poetų ir liaudies kūryboje: Eilėraščių ir dainų rinkinys / mašinr. – „Jovaro“ tėvūnijos leidinys. – Nr. 3. – 1951, – 76 p.
- RR – Raudonasis rojus. LLKS Žemaičių apygardos būstinės leidinys [Eiliuotos satyros] / mašinr. – 1953, – 69 p.
- VD – *Vang. Dainius*. Partizano sielos atgarsiai: Partizaniškų dainų rinkinėlis / mašinr. – 1945. – 18 p.
- VYT – *Vytenis*. Nevystančios sielos rožės... / mašinr. – Okupuota Lietuva, 1949. – 12 p.
- VSA – Viktoro Šniulio asmeninis archyvas.

Laikraščeliai

- KL – Kovojuantis Lietuvis: LLKS Šatrijos rinktinės organas / mašinr. – 1952.
- LB – Laisvės Balsas: LLKS Žemaičių apygardos organas / mašinr. ir spausd. – 1949–1953.
- LV – Laisvės Varpas: Kęstučio apygardos partizanų organas / mašinr. ir spausd. – 1947–1952.
- MG – Malda Girioje: Žemaičių apygardos visuomeninės minties organas / mašinr. ir spausd. – 1949–1952.
- PRR – Prie Rymančio Rūpintojėlio: LLKS visuomeninės minties organas / mašinr. – 1949–1953.

Turiny s

Partizanų žodis ... 5

TĖVYNEI

Viešpatie! /GIRĖNAS/ ...	10
Matau Tave/GIRĖNAS/ ...	11
Skambėk, daina! /GIRĖNAS/ ...	12
Tėviškė /LAUKINUKE/ ...	13
Tėvynei /LAUKINUKE/ –	14
Kūčių vakarą/LAUKINUKE/ ...	15
Taip Gediminas nesapnavo /Be parašo/ ...	16
Mano Tėvynė/Be parašo/ ...	17
Vasario 16-ajai /VYTENIS/ ...	18
Neliūski, Motina Tėvyne /Be parašo/ ...	21
Lietuvai /VILNELE/ ...	22
Vėl žygiuos /VILNELĖ/ -	24
Kalėdų varpams skambant/Be parašo/ ...	25
Bus Tėvynė laisva /SIGUTĖ/ ...	26
Čia kalnai žaliuoja /Be parašo/ ..	27
Gėlės/KLEVAS/ ...	28
Tėvyne mano /Be parašo/ ...	29
Neapleisk mūsų /Be parašo/ ...	30
Kad pavasaris nebunda /GIRDENIS/ ...	31
Pavergtai šaliai /GIRDENIS/ ...	32
Tau, Tėvyne /Be parašo/ ...	33
Tėvynei /KERANAS/ ...	34
Žilajai Lietuvai /Be parašo/ ...	35
Lietuva pavasarį /NERINGA/ ...	37
Suskambėk, lyra! /DANGUOLE/ ...	38
Daina /SESUTĖ/ ...	39

Netolima diena /Be parašo/ ... 40
 Vakaras prie jūros /DIEMEDIS/ ... 41
 Te plauks Tau malda /Be parašo/ 42
 Lietuvai /TAUTMYLE/ ... 43
 Žemaičių lygumos žaliuoja /Be parašo/ ... 44
 Ei, kovon! /SIDA/ ... 45
 Regėjimas /LIEPA/ ... 46
 Naujas gyvenimas /Be parašo/ ... 47
 Tarp miškų ir tarp lygumų /RIMAS/ ... 48
 Aš myliu Tave! /AUŠRĖ/ ... 49
 Laisvės ilgesys /AUŠRĖ/ ... 50
 Tautai /AUŠRĖ/ ... 51
 Telyja sodrūs lietūs iš dangaus... /AUŠRĖ/ ... 53
 Prisikėlimas /AUŠRĖ/ ... 54
 Velykų varpai /Be parašo/ ... 55
 Lietuvai, kelk! /VIRGINIJA/ ... 56
 Po žygių ir kovos griausmų /Be parašo/ ... 57
 Tėvynei /G-TE/ ... 58
 Dainuok, mano žeme! /G-TĖ/ ... 59
 Lietuviškas Žodis /GEGUTĖ/ ... 60

ŽUVUSIEMS LAISVĖS KOVOTOJAMS

Žuvo draugai /SAMANA/ ... 62
 Žuvusiems /DIEMEDIS/ ... 63
 Partizanų kapai /GEGUTĖ/ ... 64
 Kovos keliu /GEGUTĖ/ ... 65
 Audra Tėvynėje /Be parašo/ ... 66
 Kritusiam broliui /ŽILVITIS/ ... 67
 Gegužis /LIDIJA/ ... 69
 Žalčiui, žuvusiam 48.08.28 /Be parašo/ ... 70
 Partizano kapas /Be parašo/ ... 71
 Partizanui /UOSIS/ ... 72
 Miškas žiemą /ĖGLIS/ ... 73
 Daina /ĖGLIS/ ... 74
 Žuvusiam /DRAUGĖ/ ... 76
 Ne rasos lašelis /Be parašo/ ... 77
 Žuvusiems /NERINGA/ ... 78
 Vyšnios nubalo /NERINGA/ ... 79
 Jūsų kraujas /VEJŪNĖ/ ... 81
 Prisirinkau /Be parašo/ ... 82
 Žuvusiam /GIRĖNAS/ ... 83
 Kalėdos miške /NERIMAS/ ... 84
 Vėlinės miške /NERIMAS/ ... 86
 Į laisvę /NERIMAS/ ... 87
 Prisikėlimas /RIMAS/ ... 89
 Žaliuos šakelė /Be parašo/ ... 91
 Partizano kraujas /VILNELE/ ... 93

Lietuvis nemiršta /VILNELE/ ... 94
 Neapipins niekad Tėvynė /VILNELĖ/ ... 95
 Regėjimas /AUŠRĖ/ ... 96
 Buk sveikas! /AUŠRĖ/ ... 97
 Mes nemirę! /KERANAS/ ... 98

LAISVĖS KOVOTOJAMS

Kas mes? /NERINGA/ ... 100
 Nepalūšim! /NERINGA/ ... 101
 Vasaris /NERINGA/ ... 102
 Partizano kelias /Be parašo/ ... 103
 Mes drąsūs kaip ereliai... /VEJAS/ ... 104
 Vieną naktį /Be parašo/ ... 105
 Tu išėjai /Be parašo/ ... 106
 Bunkery /KOVAS/ ... 107
 Partizanams/TEGIMANTAS/ ... 110
 Tėvynė tau dar liko /Be parašo/ ... 111
 Keleivis/KERANAS/ ... 112
 Kur gyvensi? /Be parašo/ ... 113
 Į ketvirtąjį rudenį brendam... /VYTENIS/ ... 114
 Kalėdų naktis/VYTENIS/ ... 117
 Į laisvės mes žiburį kopiam... /VYTENIS/ ... 118
 Mes grįšim /VYTENIS/ ... 120
 Laisvės rytmetys /Be parašo/ ... 121
 Neužmerk akių /LAUKINUKE/ ... 122
 Dar suplak, širdie! /LAUKINUKE/ ... 123
 Daina /Be parašo/ ... 124
 Vadui /NERIMAS/ ... 125
 Tauteniui /ĖGLIS/ ... 126
 Su automatu rankoj... /ĖGLIS/ ... 127
 Pogrindžio žodis /ĖGLIS/ ... 129
 Ne dėl turtų lietuvis kovoja /Be parašo/ ... 130
 Tėvynei /ALKUPENAS/ ... 131
 Partizanų žygiai /ALKUPENAS/ ... 132
 Nakvininkai /ALKUPENAS/ ... 133
 Partizanams /Be parašo/ ... 135
 Žalios girios /NAGLIS/ ... 136
 Aš nemaniau /Be parašo/ ... 137
 Parnešite jūs /VEJŪNĖ/ ... 138
 Tėvynei šaukiant /ŽIŽMARAS/ ... 139
 Naktis /Be parašo/ ... 140
 Lankykit, broliai /DAINA/ ... 142
 Puntukas /Be parašo/ ... 143
 Nepraradom vilties /ŠALTINIS/ ... 144
 Jaunime! /KLEVAS/ ... 145
 Eini tu /DANGUOLE/ ... 147

Daina /Be parašo/ ...	148
Gera žemė /ŽĖRUTIS/ ...	149
Žiburėlis /LAIMUTE/ ...	150
Šiaurės vaikas /LAIMUTE/ ...	151
Gegutėle, tu negraudink manęs /GEGUTĖ/ ...	152
Bus diena /GEGUTE/ ...	153
Laisvės maršas /GEGUTE/ ...	154
Lietuvai /VILNELE/ ...	155
Partizano kelias /VILNELE/ ...	156
Trys broliai /VILNELE/ ...	157
Partizanas /VILNELE/ ...	162

MOTINAI, BROLIUI, SESEI

Be namų /Be parašo/ ...	172
Sudie,, motule /Be parašo/ ...	173
Motinai /RIMAS/ ...	175
Praeities rūkuose... /ĖGLIS/ ...	176
Daina /ĖGLIS/ ...	177
Žuvusiųjų brolių motinai /NAGLIS/ ...	178
Motinai /ALKUPENAS/ ...	179
Jai /ALKUPĖNAS/ ...	180
Atsisveikinimas /ALKUPĖNAS/ ...	181
Motinai /VYTENIS/ ...	182
Sparnuotei /VYTENIS/ ...	183
Vėlinės /VYTENIS/ ...	186
Neverk, motule /Be parašo/ ...	187
Ar matei, kaip neša skausmą debesėliai?... /VILIJA/ ...	189
Kovos broliui /DIEMEDIS/ ...	190
Gonkelis /Be parašo/ ...	191
Žvaigždėms mirgant /SAMANA/ ...	192
Sesei /ŽILVITIS/ ...	193
Daina /ŽILVITIS/ ...	195
Sesė po kryžium /TĖVYNĖS AŠARA/ ...	196
Manęs nelauki /Be parašo/ ...	197
Partizanui /UZMIRSTUOLE/ ...	199
Sesei /OŽELIS/ ...	200
Sesei tėviškėj /LAUKINUKE/ ...	201
Mergaitės svajonės /Be parašo/ ...	202
Mergaitės daina partizanui /Be parašo/ ...	204
Džiaukis, jaunyste! /G-TĖ/ ...	205
Prakalbės /KREGŽDELĖ/ ...	206

KALINIUI, TREMTINIUI

Kalinio dalužė /Be parašo/ ...	208
Čia mūsų ežerai, sidabro tyro kupini... /AŽUOLAS/ ...	210
Mamyte, kur tu? /KELEIVIS/ ...	211

Upės bėgs į melsvą toli... /Be parašo/ ... 212
 Partizano motinai /SMILGA/ ... 214
 Gluosnių šakos linko /Be parašo/ ... 215
 Grįžus į namus /ŽILVITIS/ ... 216
 Už ką? /VYTENIS/ ... 217
 Reginai /VYTENIS/ ... 218
 Negrįžta /Be parašo/ ... 220
 Sudie, Tėvyne numylėta! /NEUŽMIRŠTUOLE/ ... 221
 Nežinojau /Be parašo/ ... 223
 Sesei /ALKUPĖNAS/ ... 224
 Mirtis kalėjime /LAUKINUKĖ/ ... 225
 Kaliniui /Be parašo/ ... 226
 Suimtai ryšininkei /ĖGLIS/ ... 227
 Neklausk, ko vysta mano veidas /Be parašo/ ... 229
 Tremtinio daina /Be parašo/ ... 230
 Vakaro dainos /AUSRE/ ... 231
 Aušros belaukiant /Be parašo/ ... 232
 Tu tikėk! /JULIJA/ ... 233
 Amžiną atilsį /Be parašo/ ... 234

RAUDONIESIEMS

Ko reikia jiems? /Be parašo/ ... 236
 Vargstančiai Tėvynei /Be parašo/ ... 237
 Prijungimo sukakčiai paminėti /Be parašo/ ... 239
 Bolševikmetis Lietuvoje /Be parašo/ ... 241
 Rinkimai „tarybų“ Lietuvoje /Be parašo/ ... 242
 Tarybiniai teisėjai /SNAPAS/ ... 245
 Maukia Stalinas bokalą... /Be parašo/ ... 247
 Stalinas /AUSRE/ ... 249
 Kolūkinė laimė /AUSRE/ ... 251
 Komjaunuolių susirinkimas /Be parašo/ ... 255
 Daina /Be parašo/ ... 257
 Gal teks kuriam suklupti... /Be parašo/ ... 258
 Stribams /Be parašo/ ... 259
 Kur eini, lietuvi? /Be parašo/ ... 260
 Išdavikui /KLEVAS/ ... 261
 Prakeikimas /JAZMINAS/ ... 263
 Paklydusiam broliui /LIDIJA/ ... 265
 Lietuva ir sūnus palaidūnas /AUSRE/ ... 266
 Brolžudys /AUŠRĖ/ ... 267
 Mergaitei /SIDA/ ... 268
 „Maniesiems“ /GIRĖNAS/ ... 270
 Gana vergaut! /Be parašo/ ... 272
 Daina /BERŽELIS/ ... 273
 Kas jis? /Be parašo/ ... 274
 Pastabos /LEONAS GUDAITIS/ ... 276
 Santrumpos ... 289

Ko-561 Kovos keliu žengiant: Vakarų Lietuvos partizanų eilėraščiai ir dainos, 1945–1953 m. / Iš Vakarų (Jūros) sr. partizanų leid, atrinko ir parengė sp. L. Gudaitis. — V.: Vyturys, 1991. — 295 p.: iliustr.

ISBN 5-7900-0689-2

Poezijos antologijoje publikuojama 200 eilėraščių ir dainų iš pokario metais sudarytų rinkinių ir laikraštėlių, kuriuos leido Žemaičių, Jungtinės Kęstučio ir Prisikėlimo apygardų partizanai. Dauguma kūrinių pasirašyti slapyvardžiais, dalis — be parašų. Pritaikius tritomo Lietuvos partizanų poezijos sąvado „Kovos keliu žengiant“ teminę struktūrą, išskirti eilėraščių ir dainų skyriai „Tėvynei“, „Žuvusiems laisvės kovotojams“, „Laisvės kovotojams“, „Motinai, broliui, sesei“, „Kaliniai, tremtiniui“, „Raudoniesiems“, perimti ir to leidinio meninio apipavidalinimo elementai.

4702390000—155
KM856(08)—91 Neskelbta

UDK 888.2-1

KOVOS KELIU ŽENGIANT

**Vakarų Lietuvos partizanų eilėraščiai ir dainos
 1945–1953 metai**

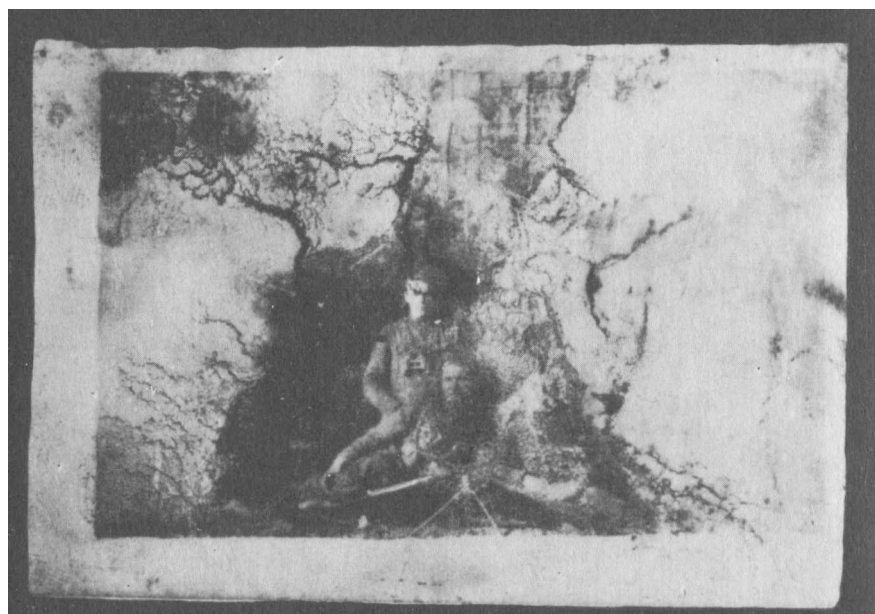
Atrinko ir parengė spaudai Leonas Gudaitis

Knygos priešlapiuose — Maironio rinktinės partizanų nuotraukos ir mašinraštinės antologijos „Kovos keliu žengiant“ leidėjų — Prisikėlimo apygardos vadovų — autografa. Skyrių apipavidalinimui panaudoti toje antologijoje esantys partizano Lauryno Mingilo piešiniai

Redaktorė D. Dubickaitė
 Dailininkas K. Paškauskas
 Meninė redaktorė L. Tulytė
 Techninė redaktorė O. Žiemytė
 Korektorės R. Sinkevičiūtė, N. Žukauskienė

Duota rinkti 90 12 05. Pasirašyta spaudai 910118. SL Nr. 258. Leidinio Nr. 951. Formatas 84X108/32. Popierius spaudos Nr. 1. Garnitūra „Literatūrinė“, 12 punktu. Iškilioji spauda. 15,54+0,42 (iki.) sąl. sp. 1. 16,28 sąl. spalv. atsp. 8,37+0,46 dkl.) apsk. leid. 1. Tiražas 20 000 egz. Užsakymas 2219. Kaina 3 rb

„Vyturio“ leidykla, 232600, Vilnius, Algirdo 31
 Spausdino „Spindulio“ spaustuvė, 233000, Kaunas, Gedimino 10

Summa

tytė

Klaipėdos miesto savivaldybės VB

000307998

Kas mes?

/NERINGA/

Pagirdyti raudom, pasotinti kančia,
Su meile nemaria ir amžinu kerštu
Mes einam per laukus, mes einame nakčia.
Mes einame rūsčiai dejuojančiu kraštu.

Mes kylame iš ten, kur žemė kruvina.
Neklauskite, kas mes. Mes - laisvė ir kova!
Praeisime visur kaip aidas, kaip daina.
Palaimins ir minės - motulė Lietuva.

O mirštant neraudos mama anei sesuo...
Nieks kapo nesupils ir kryžiaus nestatys.
Pagalviu pasiliks sunkus laukų akmuo,
O patalu - kraujuotas gatvės grindinys.

1953